

ӨРЛЕУ

**Үздіксіз
білім жаршысы
Вести непрерывного
образования**

**Республикалық ғылыми-әдістемелік ақпараттық журнал
Республиканский научно-методический информационный журнал**

orleu-krg.kz

**қантар-ақпан
наурыз 2016
январь-февраль
март 2016**

1(12)

ӨРЛЕУ Үздіксіз білім жаршысы ӨРЛЕУ Вести непрерывного образования

№1(12)/2016

Қаңтар-ақпан-наурыз

2013 жылдан бастап шығады
Жылына 4 рет шығады

Январь-февраль-март

Издается с 2013 года
Выходит 4 раза в год

*Меншік иесі – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы
Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
Собственник – Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области*

Бас редактор – Главный редактор
С.Д.МУКАНОВА,
доктор педагогических наук

Бас редактордың орынбасары
А.А.Мухатаев, канд.пед.наук, доцент

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Г.К. Ахметова	доктор пед. наук, профессор
У.М.Бахтикиреева	доктор филол. наук, профессор (Россия)
М.Ж. Жадрина	доктор пед. наук, профессор
Ж.Ж.Наурызбай	доктор пед. наук, профессор
М.Н. Сарыбеков	доктор пед. наук, профессор
С.Т. Каргин	доктор пед. наук, профессор
Б.А. Жетписбаева	доктор пед. наук, профессор
А.К. Кусаинов	доктор пед. наук, профессор
С.К. Исламгулова	доктор пед. наук, доцент
Л.В. Моисеева	доктор пед. наук, профессор
Н.З. Акульбекова	ответственный секретарь
М.Б. Айткенова	ответственный секретарь

Басуға 21.02.2016 ж.
қол қойылды.
Пішімі 60x84 1/8.
Офсеттік қағазы.
Көлемі 8,75 б.т.
Таралымы 300 дана.
Бағасы келісім бойынша.
Тапсырыс №301

Подписано в печать 21.02.2016 г.
Формат 60x84 1/8.
Бумага офсетная.
Объем 8,75 п.л.
Тираж 300 экз.
Цена договорная.
Заказ №301

Беттеген:
А.А.Разбеков

Адрес редакции: 100019, г. Караганды, ул. Жанибекова, 42
Тел.: +7 7212 41-68-59; **факс:** +7 7212 41-70-10.
Адрес сайта: orleu-krg.kz **E-mail:** ipk.karaganda@mail.ru

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігімен тіркелген
03.05.2013 ж. №13605-Ж мерзімді баспасөз басылымды тіркеуге қойылғаны туралы куәлік
Зарегистрирован Министерством культуры и информации Республики Казахстан.
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания №13605-Ж от 03.05.2013 г.
© Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области, 2013

Ықпалдасу қырлары: ғылым және білім

Грани интеграции: наука и образование

МУКАНОВА С.Д. Инновационная деятельность Института повышения квалификации в 2015 году: качество, эффективность, развитие.....	4
МОИСЕЕВА Л.В. Повышение квалификации руководителей образовательных организаций как условие осуществления новой системы аттестации педагогических работников в РФ.....	10
КУЗНЕЦОВА С.В. Совершенствование профессиональных навыков педагогов Великобритании.....	14
ҚҰСАЙЫНОВ А. Нақты іс-шара. Отандық орта білім беру сапасы неге төмендеп барады? Сапаны арттыру үшін не істеу керек?.....	20
КУШНИР М.П. Изменения и дополнения 2015 г. в Законе РК «Об образовании»: что касается школьного учителя?.....	28
МАМЕРХАНОВА Ж.М. Развитие профессиональной компетентности преподавателя специальных дисциплин колледжа в условиях краткосрочного курса повышения квалификации.....	36

Тілдерді оқыту үдерісіндегі жаңашылдықтар: теориясы мен тәжірибесі

Инновации в процессе обучения языкам: теория и практика

ZHETPISBAYEVA M.A. Features of content and language integrated learning.....	44
KUANYSHBEKOVA G. E., MUKUSHEVA M. A. The effective training of language's teacher in context of the update curriculum for comprehensive school education.....	50
СУЛЕЙМЕНОВ М.Б., АБЗАЛБЕК Л.С. Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту жағдайында оқушылардың оқу нәтижелерін бағалау.....	54
ZHETPISBAYEVA M.A., MUKASHEVA B.ZH. Game training of students not language specialties of foreign language.....	60

Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту үрдістері

Тенденции развития функциональной грамотности учащихся

АЙМАГАМБЕТОВА Д.К. Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудағы педагогтің рөлі.....	64
ЖУСУПОВА А.К. О формировании естественнонаучной грамотности учащихся на уроках биологии.....	68
ОСПАНОВА Б.Р. Ақпараттық-қатынастық жаңа технологиялар және еліміздің ғылыми-әдіснамалық жаңа жүйесі.....	74
ФРОЛОВ К.В. Профессионально-трудовое обучение – основа формирования функциональной грамотности школьников с нарушением интеллектуального развития.....	78

Ашық аудитория: педагогикалық тәжірибеден

Открытая аудитория: из педагогической практики

МУХТАРОВ А. Х. Орта білім беру мазмұнын жаңартудың өзекті мәселелері.....	84
КАРАЕВА Б.М. Қазақстандағы білім беру бағдарламасын реформалаудың алғы шарттарының бірі – жоба жұмысы пәнін енгізу.....	88
ЖЕТПИСБАЕВА М.А., БАТЫРБАЕВА Э.М. Психолого-педагогические условия формирования позитивного мышления подростков.....	92

Эксперимент барысы туралы

О ходе эксперимента

ЖАНКУАТОВА К.Д. Жаңартылған білім беру мазмұнын пилоттық енгізудегі Назарбаев зияткерлік мектебімен бірлескен жұмыс.....	98
МУКАШЕВА Б.У, БИТНЕР И.С. О ходе реализации программы обновленного содержания образования	100
LEARN ENGLISH PRINT (of the British Council).....	102

Қымбатты оқырман!

Біздің журналымыздың кезекті саны білім және ғылым саласындағы тың жаңалықтарға арналып отыр. Бұлай болуы да заңдылық.

Инновация – тәжірибе жүзінде жаңа технологияларды енгізу әдістемесін пайдалану, қолдану өнімі. Қандай да бір өнім жаңашылдық сипатқа ие болуы үшін бір ғана идея жеткіліксіз, ең бастысы, оны жүзеге асыру қажет. Білім беру саласындағы инновациялар жекелеген сипаттарға ие, себебі әрбір ел өз қоғамының игілігі үшін пайдалы болатын оқытуды енгізу әдістемесін пайдаланады. Бұл мәселе қазіргі таңда да көкейкесті әрі болашақта да өз маңызын жоғалтпайтыны сөзсіз, өйткені Қазақстандағы білім реформасының ең басты мақсаты білім беру жүйесін жаңа әлеуметтік-экономикалық ортаға бейімдеу.

Осы сандағы авторлардың бірі – Ресей ғалымы, педагогикалық ғылымдарының докторы, профессор Моисеева Людмила Владимировна. Білікті маман өз

мақаласында Ресей Федерациясының біліктілікті арттыру жүйесінде орын алып жатқан өзгерістер төңірегінде ойларымен бөліседі.

Дәстүр бойынша, ағылшын тілін игерушілердің барлығына арналған British Council қызметкерлерімен әзірленген Learn English Print жаттығуларын жариялап отыруды жалғастырамыз.

Құрметпен, С.МУКАНОВА

Дорогой читатель!

Очередной номер нашего журнала посвящен инновациям в сфере образования и науки. И это не случайно.

Инновации - продукт применения, использования методики внедрения новой технологии на практике. Чтобы какой-либо продукт стал инновационным, недостаточно иметь одну идею, главное - ее реализация. Инновации в образовании носят сугубо личностный характер, так как каждая страна применяет те методики внедрения, преподавания, которые будут полезны, которые пойдут во благо общества. Данная проблема актуальна в наши дни и еще будет оставаться актуальной в обозримом будущем, ведь главной целью образовательных реформ в Казахстане является адаптация системы образования к новой социально-экономической среде.

Среди авторов номера - крупный российский ученый Моисеева Людмила Владимировна, доктор педагогических наук, профессор. В своей статье она делится размышлениями по поводу изменений, происходящих в системе повышения квалификации Российской Федерации.

И по традиции, для всех, изучающих английский язык, мы продолжаем публикацию упражнений Learn English Print, разработанных сотрудниками British Council.

С уважением, С.МУКАНОВА

УДК 331.108.45

С.Д. Муканова

Филиал АО «Национальный центр повышения
квалификации «Өрлеу»ИПК по Карагандинской области, г.Караганда
mukanova.s@orleu-edu.kz

ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ИНСТИТУТА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ В 2015 ГОДУ: КАЧЕСТВО, ЭФФЕКТИВНОСТЬ, РАЗВИТИЕ

Мақалада «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ-ның іс-тәжірибесі: біліктілікті арттыру курстарына дайындық пен курсты өткізу кезіндегі жүйелі жұмыс түрлері, атап айтқанда, курстық дайындық мазмұнын таңдау, педагогтың кәсіби дамуында Интернет ресурстардың алатын орны, оларға әдістемелік ресурстарды ұсыну, т.б. инновациялық жұмыс түрлері ұсынылады. Автор қалыптасқан басқару жүйесімен таныстырады, Институт жетістіктері туралы талқылайды, Институттың жаңа сапаға жаңа жетістіктермен жету жолындағы өз қызметінің жарқын болашағын көрсетеді.

В статье представлен опыт работы АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, включающий инновационные формы деятельности, такие как: системная работа по подготовке и проведению курсов повышения квалификации, в том числе – по отбору содержания курсовой подготовки; значение Интернет-ресурсов в профессиональном развитии педагогов, в предоставлении им методического ресурса и др. Автор знакомит с выстроенной системой управления, рассуждает о достижениях Института, представляет свое видение перспектив деятельности Института для достижения нового качества – новых результатов.

The article presents the experience of branch of JSC “NCPD “Orleu” institute for professional development of Karaganda region, including innovative forms of activity, such as: systematic work on the preparation and conduct of training courses, including - for the selection of the content of the course of preparation; . The value of Internet resources in the professional development of teachers in providing them with the resources, etc. The author introduces the architecture management system, discusses the achievements of the Institute, presents his vision of the future activities of the Institute in order to achieve a new quality - the new results.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: үздіксіз кәсіби өсу, әдіснама, маркетинг, мониторинг, серіктестік байланыстар, ақпараттық ресурстар, фасеттер жүйесі.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: непрерывный профессиональный рост, методология, маркетинг, мониторинг, партнерские связи, информационные ресурсы, система фасетов.

KEYWORDS: continuous professional development, methodology, marketing, monitoring, partnerships, information resources, facets system.

Стратегический документ развития АО «НЦПК «Өрлеу» на 2012-2016 годы определяет содержание деятельности региональных Институтов повышения квалификации в обеспечении – филиалов «НЦПК «Өрлеу» в «непрерывном профессиональном росте учителей как творческой индивидуальности, обладающих оригинальным проблемно-педагогическим и критическим мышлением, создателей вариативных программ, опирающихся на передовой мировой опыт и новые технологии обучения».

Стратегический план развития Карагандинского областного Института повышения

квалификации педагогических работников «Сильный регион – сильный Центр» на 2014-2016 годы обозначил миссию организации как образовательного и научно-исследовательского центра обеспечения непрерывного профессионального роста педагогов Карагандинской области в условиях развития образования. Стратегия предполагает работу коллектива в 5 направлениях:

- 1) Образовательная деятельность;
- 2) Научно-исследовательская, инновационная деятельность;
- 3) Информатизация системы повышения квалификации;
- 4) Развитие человеческих ресурсов;
- 5) Материально-техническое обеспечение.

Новизной в составе курсов повышения квалификации 2015 года стали программа трехмесячных уровневых курсов повышения квалификации по программе нравственно-духовного образования "Самопознание", а также месячные курсы повышения квалификации в рамках обновления содержания образования.

Взятые на себя обязательства по повышению в 2015 году квалификации 3429 педагогов Карагандинской области в рамках государственного заказа по программам краткосрочных, уровневых курсов, в рамках обновления содержания образования выполнены в полном объеме.

Курсами были охвачены педагоги дошкольного, школьного, технического и профессионального, дополнительного образования, специальных коррекционных организаций образования. В том числе, педагоги с казахским языком обучения – 51%, сельских организаций образования – 32%.

В Институте выстроена системная работа по подготовке и проведению курсов повышения квалификации, в том числе – по отбору содержания курсовой подготовки. В 2015 году обновлены все программы краткосрочных курсов.

В основе обновления лежат следующие подходы:

- Актуальность тематики курсов ПК
- Вариативность и практико-ориентированность курсов ПК
- Целеполагание и задачи курсов ПК
- Содержание учебных программ ПК
- Формы и методы реализации учебных программ ПК, в том числе – адаптация опыта

НИШ по организации содержания уровневых курсов повышения квалификации.

В 2015 году в Институте проведена планомерная работа по отбору содержания 1, 2, 3-дневных семинаров, которые мы планируем проводить в 2016 году. Анализ образовательных потребностей педагогов области, ключевые ориентиры образовательной политики в регионе позволил нам сконцентрироваться на перечне тем, которые, полагаем, могут заинтересовать учителей. Методология формулировки тематики и программ, маркетинг данного вида образовательных услуг Института отрабатывается на семинаре для профессорско-преподавательского состава, который мы назвали «Мне – Тебе – Им».

Организуемый в филиале мониторинг позволяет получить оценку потребителей наших услуг – учителей по качеству работы профессорско-преподавательского состава при организации курсов.

Нас радует, что есть положительная динамика удовлетворенности слушателей качеством курсов, в том числе – достижение заявленной цели курса, изменение взгляда педагога на современный образовательный процесс, на выявление ресурсов дальнейшего профессионального роста, на получение возможности повысить свою квалификационную категорию и др. в среднем с 55.4 % в 2013 году до 96 % в 2015 году.

В 2015 году отдел методического обеспечения инновационного развития образования качественно изменил содержание работы, установив партнерские связи с организациями образования, методическими службами рай/гор отделов образования, что позволило значительно расширить перечень форм организуемой Институтом методической работы.

Так, в конференциях, семинарах, конкурсах, гостевых лекциях, тренингах и др. приняло участие 6967 педагогов области, что на 4939 человек больше (70,89%) больше, чем в 2014

году.

Содержание методической работы, раскрывающей приоритеты образовательной политики в Казахстане, направлено на поддержку квалификации педагогов, полученной в рамках курсовой подготовки, и их дальнейшее развитие.

В 2015 году выстроена схема разработки научных и методических изданий:

- Обоснованность издания (серия «Актуальные вопросы развития образования»)
- Критерии качества издания (научность, достоверность, соответствие содержания названию и жанру)
- Экспертиза (внутреннее и внешнее рецензирование, Экспертный совет филиала).

Как итог – качество методических изданий: 100% изданий, разработанных в рамках плана АО «НЦПК «Өрлеу», рекомендовано к открытой печати

Особое место в методической работе Института отводится поддержке выпускников уровневой программы повышения квалификации.

Подписанные Институтом с Управлением образования Карагандинской области и ЦПМ в г.Караганда ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области Комплексы мер по повышению профессионального уровня педагогов региона, по посткурсовому сопровождению учителей третьего (базового) уровня позволил Центру уровневых программ осуществить в 2015 году планомерную, системную работу с сертифицированными учителями, при этом особый упор был сделан на поддержку учителей сельских школ. Тренеров радушно встречали коллективы школ сельских районов, многие из которых – дальние. Автобус с логотипом «Өрлеу» действительно становится символом профессиональной поддержки, человеческого общения.

Так, в рамках Методического десанта тренеры ЦУП выезжали в Актогайский, Бухаржырауский, Нуринский, Каркаралинский, Шетский районы. Проведено 31 семинар, посетили 177 уроков, проконсультировано 353 учителя.

Реализуя направление «Медиа-возможности», в 2015 году увидел свет первый номер регионального информационно-методического журнала «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок».

О своей успешности сертифицированные учителя рассказали в изданных «Энциклопедии успеха», сборниках «Мои первые шаги в изменении практики», материалов региональной конференции сертифицированных учителей.

Тематика научно-исследовательской работы профессорско-преподавательского состава кафедр Института обозначена как «Модернизация системы повышения квалификации педагогических работников в условиях инновационного развития системы образования».

С учетом 40% малокомплектных школ в Карагандинской области сформулирована актуальная подпрограмма «Научно-методические основы непрерывного профессионального развития педагога малокомплектной школы». В филиале действует Лаборатория по проблемам развития профессиональной компетентности педагога малокомплектной школы.

В 2015 году Институтом проведены две республиканские научные конференции: «Педагог малокомплектной школы: вопросы профессионального развития в условиях обновления содержания образования» (участников – 152, в т.ч. сельских – 113), «Роль педагога в формировании функциональной грамотности школьников в условиях обновления содержания среднего образования», в которых апробировали свои первые исследовательские результаты учителя-практики и коллеги филиалов «Өрлеу» (участников – 375, в т.ч. сельских – 126)

В 2015 году профессорско-преподавательским составом кафедр Института осуществлена апробация исследовательских результатов на 233 научных площадках международных, республиканских, областных конференций.

Итоги результатов научной деятельности коллектива в 2013-2014 годах нашли отражение в изданной в 2015 году коллективной монографии «Повышение качества профессионального развития педагога».

Отмечу, в изданиях с ненулевым импакт-фактором опубликовано 11 статей, в изданиях, рекомендованных для опубликования результатов исследований ККСОН МОН РК – 11, что значительно больше индикаторов, определенных Стратегическим планом развития Института

«Сильный регион – сильный Центр».

В Институте с июня 2013 года издается Республиканский научно-методический информационный журнал «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования».

С 2015 года – Региональный информационно-методический журнал «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок».

Если второй – новичок в профессиональном информационном пространстве и ему в 2016 году предстоит найти своих авторов и читателя, то журнал «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования» состоялся.

В журнале опубликованы статьи на казахском, русском, английском языках. 57 статей (60%) из 95 публикаций за 2015 год представлены внешними авторами, в том числе учеными России, Армении и ведущих вузов Казахстана, международными экспертами по полиязычному образованию ОБСЕ, Эстонии, Болгарии, Кыргызстана, членов правления АО «НЦПК «Өрлеу» и сотрудников его филиалов, сотрудников ЦПМ и Интеллектуальных школ АОО «НИШ», педагогов организаций образования Карагандинской области.

Каждый выпуск журнала имеет свою тематическую направленность, обусловленную приоритетными направлениями развития образования республики:

- Педагогическая инноватика: от идеи до практики.
- Карьерный рост педагога ИПК.
- Современные тенденции развития полиязычного и поликультурного образования.
- Обновление содержания как ключевой фактор развития системы образования.

В 2015 году проведена значительная работа по совершенствованию информационных ресурсов. Связано это с пониманием значения Интернет-ресурсов в профессиональном развитии педагогов, в предоставлении им методического ресурса, а также с необходимостью повышения имиджевой привлекательности организации. Немаловажным фактором нашей активности стали критерии рейтинга деятельности филиалов.

При развитии сайта внимание было обращено на следующие аспекты:

- Оперативность обновления информации
- Наличие актуальной информации
- Новостная лента

И как результат, в 2015 году на 60 % увеличилось посещение сайта Института по сравнению с 2014 годом

Увеличились переходы на сайт Института через поисковые системы Google – в 10 раз, Mail – в 17 раз, Yandex – 2.5 раза.

В 2.8 раз увеличилось количество публикаций/выступлений в СМИ по сравнению с 2014 годом.

Успешность работы коллектива ИПК в 2015 году, а это подтверждают результаты рейтинга, привлекательность организации в Карагандинской области, благоприятный моральный климат в коллективе стали возможны, в том числе, благодаря выстроенной системе управления, мотивации к коллективному труду, сформированному у каждого сотрудника организации чувства ответственности за результаты своей работы. Девиз наш «Конкурентоспособность каждого – конкурентоспособность Института».

Инновацией 2015 года, по праву, можно считать сформированную систему фасетов нормативов по организации деятельности филиала. Система фасетов нормативов (регламентов) отражает взаимозависимость, логическую последовательность 66 документов по организации кадровой и производственной (учебная, исследовательская, научная, информационная) деятельности Института.

Важным ресурсом повышения в 2015 году качества работы Института стало партнерство в регионе с ведущими игроками по реализации образовательной политики на основании заключенных Договоров/Меморандумов;

- Управление образования Карагандинской области
- Департамент по контролю в сфере образования по Карагандинской области
- Филиал Центра педагогического мастерства в г.Караганда

- Назарбаев Интеллектуальная школа химико-биологического направления в г. Караганда и др.

В 2016 году мы продолжим активную работу с методическими службами рай/гор ОО, организациями образования что позволит нам успешно решать производственные задачи.

Также укажем, 100 % коллектива являются членами профсоюза. 30% – члены партии «Нұр Отан». Это на региональном уровне является значительным ресурсом формирования привлекательности АО «НЦПК «Өрлеу», его ценностей.

В 2015 году коллектив преподавателей и сотрудников института участвовал в очередной раз в республиканской акции «Дорога в школу», был выделен образовательный грант сиротам, оказана благотворительная помощь путем перечисления однодневного заработка пострадавшим от наводнения жителям Карагандинской области.

Самый главный ресурс Института – человеческий потенциал.

В 2015 году в Институте завершено формирование Системы непрерывного профессионального развития педагога. В основе ее – модель SMART-педагога Института «Өрлеу». SMART-педагог – это лидер в команде, исследователь, методист. Различные формы и методы работы с кадрами по формированию SMART-педагога являются авторскими находками коллектива.

Результаты работы коллектива Института были доложены коллегам на республиканском научно-практическом семинаре «Управление карьерным ростом преподавателей и сотрудников институтов повышения квалификации», прошедшем по плану АО «НЦПК «Өрлеу» 29 мая 2015 года, а также опубликованы в монографии, апробированы на целом ряде научных форумах, в том числе на II международной научно-практической конференции НАО им. Ы.Алтынсарина «Инновации в образовании: проблемы и решения» (20 ноября, г. Астана)

К значимому итогу деятельности Института в 2015 году мы относим сформированную ценность «Самообучающаяся организация».

Результатом последовательной работы руководства коллектива по управлению развитием кадрового потенциала можно считать высокий уровень мотивации у сотрудников и педагогов Института личностного развития, качество решения профессиональных задач, эффективность производственных процессов, а также отсутствие в 2015 году увольнений сотрудников, педагогов.

2015 год войдет в историю становления коллектива Института как время создания еще одной инновации, связанной с нашим кредо: «Истинная профессиональная поддержка не заканчивается на курсах».

Идет выстраивание модели, в которой слушатели краткосрочных курсов повышения квалификации, так, скажем, «собирают» личную Карту посткурсовой деятельности, в которую они будут вовлечены по возвращении в свои школы.

В основе отбора содержания Карты посткурсовой работы – личные интересы, мотивы, пристрастия, возможности учителя. Но каждый из них знает, что его профессиональное развитие нужно и в дальнейшем, сотрудничество с педагогами «Өрлеу» должно иметь продолжение.

Активная работа по организации Карты посткурсовой работы было начато в период месячных курсов по инклюзивному образованию. Именно тогда мы убедились, как нужна наша поддержка учителям, получившим сертификаты. В 2016 году мы продолжим эту работу.

2016 год – 4-й год жизнедеятельности организации. 2016 год знаменателен в истории страны – 25-летие Независимости Республики Казахстан. В 2016 году завершается реализация Стратегического плана развития Карагандинского областного Института повышения квалификации педагогических работников «Сильный регион – сильный Центр» на 2014-2016 годы.

Коллектив Института подходит к 2016 году со значительным запасом прочности и видением перспектив деятельности для достижения нового качества – новых результатов.

Мы продолжим работу по развитию кадрового потенциала. Будем искать новые формы развития партнерства между филиалами как условия развития Института.

Запланирована работа по диверсификации типов курсов повышения квалификации,

форм повышения квалификации, по развитию взаимодействия с партнерами в сфере повышения квалификации. Завершим формирование модели посткурсовой работы учителя.

Мы осознаем, что предстоящий год будет другим, сложным. Но нам близка мысль: «Плохие компании в бизнесе погибнут. Хорошие выживут. Великие компании изобретут себя по-новому». Мы верим, что если ставить под сомнение все то, на что мы надеялись и во что верили до сих пор, новые возможности обязательно появятся!

ӨРЛЕУ ЖӘНЕ НЗМ ӨҢІРДЕГІ РЕСУСТАРДЫ БІРІКТІРЕДІ

2016 жылдың 26 ақпанында "Өрлеу" БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ және "Назарбаев Зияткерлік мектебі химия-биологиялық бағыттағы" филиал арасында өзара ынтымақтастық туралы Меморандумға қол қойылды.

Білім беру ұйымдарының басшылары Муканова Сәулеш Димкешевна мен Якупов Равиль Мансурович құжатқа қол қоя отырып, Назарбаев Зияткерлік мектептерінің тәжірибесін тарату негізінде орта білім беру мазмұнының жаңаруы жағдайында Қарағанды облысының педагогикалық қызметкерлерінің кәсіби дамуы облысындағы серіктестікті дамыту мен нығайтудың өзектілігін атап өтті.

Меморандум жасасу өңірдегі біліктілік арттыру жүйесін дамытуға бағытталған, «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігінің 25 жылдығына «Өрлеуді» дамытудың 25 инновациясы» жобасының маңызды компоненттерінің бірі болып табылатындығын атап көрсетті.

Меморандум аясында Зияткерлік мектептердің білім беру процесінің өзекті ерекшеліктері бойынша бірлескен оқыту семинарларын, шеберлік сағаттарын ұйымдастыру және өткізу; бірлескен баспа және электронды басылымдарды дайындау және тарату жоспарлануда.

Білім беру ұйымдарының ресурстарын біріктіру негізінде орта білім беру мазмұнының жаңаруы бойынша НЗМ практикалық тәжірибесінің кең тарауына, өңір педагогтарының кәсіби дамуына ықпал ететін болады.

ӨРЛЕУ И НИШ ОБЪЕДИНЯЮТ РЕСУРСЫ В РЕГИОНЕ

26 февраля 2016 года заключен Меморандум о взаимном сотрудничестве между филиалом АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области и филиалом «Назарбаев Интеллектуальная школа химико-биологического направления» города Караганды.

Подписывая документ, руководители организаций образования Саулеш Димкешевна Муканова и Равиль Мансурович Якупов отметили актуальность развития и укрепления сотрудничества в области профессионального развития педагогических работников Карагандинской области в условиях обновления содержания среднего образования на основе трансляции опыта Назарбаев Интеллектуальных школ.

Заключение Меморандума является одним из компонентов проекта «25-летию Независимости Республики Казахстан – 25 инноваций развития «Өрлеу», направленного на развитие системы повышения квалификации в регионе.

В рамках Меморандума планируются: совместная организация и проведение обучающих семинаров, мастер-классов; подготовка и распространение совместных печатных и электронных изданий, публикаций и другие направления взаимодействия.

Объединение ресурсов организаций образования будет способствовать широкому распространению практического опыта НИШ по обновлению содержания образования, профессиональному развитию педагогов региона.

УДК 331.108.45

Л.В. МОИСЕЕВА

Уральский государственный
педагогический университет
moiseeva@uspu.ru

ПОВЫШЕНИЕ КВАЛИФИКАЦИИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ КАК УСЛОВИЕ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ НОВОЙ СИСТЕМЫ АТТЕСТАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ РАБОТНИКОВ В РФ

Мақалада Ресей Федерациясындағы біліктілікті арттыру жүйесінде аттестацияның жаңа тәртібі мен педагогтың кәсіби стандартын енгізуге байланысты туындаған өзгерістер туралы баяндайды. Автордың ойынша, интеллектуалдық, шығармашылық қабілеттердің, жеке сапа мен субъектіліктің дамуы болашақ педагогтың жеке дамуы мен педагогикалық құзыреттілігінің артуына мүмкіндік жасауы өзекті болып отыр.

В статье рассматриваются изменения, которые происходят в системе повышения квалификации Российской Федерации в связи с новым порядком аттестации и внедрением профессионального стандарта педагога. Актуальным становится, по мнению автора, повышение педагогической компетентности и личностного развития будущего педагога за счет развития интеллектуальных, творческих способностей, личностных качеств и субъектности.

In his article L.V.Moiseeva, professor, doctor of pedagogical sciences, corresponding member of International Academy of Pedagogical Education, Head of the Department of Natural Ural State Pedagogical University (Ekaterinburg, Russia) talks about the changes that occur in the system of improvement of professional skill of the Russian Federation in connection with the the new order of certification and the introduction of a professional teacher standards. Becomes relevant, in my opinion, increase pedagogical competence and personal development of future teachers through the development of intellectual and creative abilities, personal qualities and subjectivity.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: «РФ Білім туралы» Федералды заңы, педагог кадрлардың кәсіби біліктілігі, кәсіби стандарт, тиімді келісімшарт.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Федеральный закон «Об образовании в РФ», профессиональная квалификация педагогических кадров, профессиональный стандарт, эффективный контракт.

KEYWORDS: Federal Law «On Education in the Russian Federation», professional qualifications of teaching staff, professional standard, effective contract.

Одной из значимых особенностей современного общества, является его стремительное развитие, которое охватывает все сферы человеческой жизни - здравоохранение, образование, экономику и социальную сферу. Особую значимость имеет модернизация

российского образования: вступление в действие Федерального закона «Об образовании в РФ», переход на новые образовательные стандарты, пересмотр требований к уровню профессиональной квалификации педагогических кадров, через введение профессионального стандарта педагога. Все это значительно меняет систему образования, возрастают требования к уровню профессиональных компетенций педагогических кадров.

Государству необходимы целеустремленные, высокомотивированные специалисты, имеющие общие цели, ценности, принципы, которые позволят внедрять инновации в образовании. Оптимизация профессионально-личностной направленности педагогов, становится значимой задачей в образовании.

В системе образования сегодня необходима активность и личностная сформированность педагога, как профессионала, внутренняя направленность на саморазвитие и самосовершенствование, реализацию личностного потенциала в профессии. Тем не менее, личностные и профессиональные качества педагога не всегда в полной мере соответствуют социальному заказу. В связи с этим педагоги испытывают сложности в профессиональной деятельности, отсутствие желания развиваться профессионально или личностно, трудности в решении профессиональных задач.

К выпускнику образовательной организации высшего образования работодателями при формировании кадровой политики применяется профессиональный стандарт «Педагог (педагогическая деятельность в дошкольном, начальном общем, основном общем, среднем общем образовании) (воспитатель, учитель)», в котором в обобщенные трудовые функции педагога включена деятельность по проектированию и реализации образовательного процесса в образовательных организациях разного уровня образования.

Согласно требованиям федерального государственного образовательного стандарта высшего образования (ФГОС ВО) выпускник «бакалавр педагогического образования» должен в соответствии с видом профессиональной деятельности решать ряд профессиональных задач.

Перечисленные положения ФГОС ВО и профессионального стандарта «Педагог (педагогическая деятельность в дошкольном, начальном общем, основном общем, среднем общем образовании) (воспитатель, учитель)» указывают на необходимость формирования у будущего педагога готовности и способности проектировать образовательный процесс с учетом возрастных и индивидуальных особенностей обучающихся, а так же проектировать свое профессиональное и личностное развитие, что в свою очередь предполагает развитие субъектности личности педагога.

В 2015-2016 учебном году процедуру аттестации педагогических работников предстоит осуществлять в условиях реализации Федерального закона от 29 декабря 2012 года № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации», нового Приказа Министерства образования и науки РФ от 7 апреля 2014 г. N 276 "Об утверждении Порядка проведения аттестации педагогических работников организаций, осуществляющих образовательную деятельность" и профессионального стандарта педагога, утвержденным приказом Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации от 18 октября 2013 г. N 544н. Все педагоги будут проходить аттестацию в установленном МО РФ порядке без исключения.

В новом Порядке аттестации к организациям, осуществляющим образовательную деятельность в соответствии с пунктом 20 статьи 2 Федерального закона от 29 декабря 2012 г. № 273-ФЗ приравниваются индивидуальные предприниматели, осуществляющие образовательную деятельность.

Аттестационные комиссии образовательных организаций дают рекомендации работодателю о возможности назначения на соответствующие должности педагогических работников. Ранее их называли «экспертные группы» и «эксперт по всестороннему изучению и анализу профессиональной деятельности» с целью подготовки экспертного заключения, теперь они исчезли, а появилась новая формулировка «При формировании аттестационных комиссий определяются их составы, регламент работы, а также условия привлечения специалистов для осуществления всестороннего анализа профессиональной деятельности

педагогических работников». Решение аттестационной комиссии оформляется протоколом и вступает в силу со дня его вынесения.

Будущее аттестационных процедур, по прогнозам специалистов, предопределено следующим образом:

- проведение сертификации педагогов,
- независимая оценка персонала,
- проведение общественно-государственной сертификации педагогов и независимого квалификационного экзамена (профессиональных испытаний),
- создание общественных ассоциаций педагогов для дальнейшего их участия в проведении вышеуказанных процедур.

В связи с этим необходима новая система повышения квалификации руководителей и педагогов по проведению процедур самооценки, самообследования и мониторинговых исследований, проводимых образовательной организацией (первая категория) и учреждениями системы образования (высшая категория), на основе которых производится оценка результатов освоения обучающимися образовательных программ. Это может быть разработка программ повышения квалификации руководителей образовательных организаций по темам «Профессиональный стандарт педагога: проблемы аттестации педагогов и системы отбора кадров», «Управление персоналом и новый порядок аттестации», «Формирование системы аттестации педагогических работников на основе профессионального стандарта» и др.

Идеология профессионального стандарта тесно увязывается с организацией перехода на эффективный контракт. Профессиональный стандарт позволит объективно связать уровень профессионализма педагога, его должностные обязанности и условия оплаты труда с результатами профессиональной деятельности (эффективный контракт).

Перед нами сегодня стоят перспективные задачи подхода к учету различий образовательных организаций (сельская школа, школа мегаполиса, полиэтнический состав учащихся и т.п.) и специфики реализуемых в школе образовательных программ (математический лицей, инклюзивная школа и т.п.), т.е. условий, в которых аттестуемые педагоги осуществляют свою профессиональную деятельность. Для этого аттестационным комиссиям необходимо оценить эти условия при вынесении результата как на соответствие занимаемой должности, так и на присвоение первой и высшей квалификационной категории.

Особое внимание в настоящее время уделяется вопросу организации обучения, воспитания и развития детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ) и профессиональным компетенциям педагогов в работе с диверсифицированным контингентом. Важно сегодня формирование базы для оценки квалификаций и труда педагогов. Оценка профессиональной деятельности педагога производится по результатам обучения, воспитания и развития учащихся. Производя комплексную оценку, необходимо учитывать уровни образования, склонности и способности детей, особенности их развития и реальные учебные возможности. Например, в оценке работы педагога с сохранными, способными детьми в качестве критериев, в числе прочих, могут рассматриваться высокие учебные достижения и победы в олимпиадах разного уровня. В качестве критериев успешной работы педагога с учащимися, имеющими особенности и ограниченные возможности, могут рассматриваться интегративные показатели, свидетельствующие о положительной динамике развития ребенка («был – стал»).

Новый порядок аттестации в Российской Федерации с внедрением Профессионального стандарта педагога на соответствие занимаемой должности предполагает подготовку мотивированной всесторонней и объективной оценки профессиональных деловых качеств, результатов профессиональной деятельности педагогического работника по выполнению трудовых обязанностей, возложенных на него трудовым договором. Такую оценку дает работодатель аттестуемого педагога. Из этого следует, что аттестация напрямую связана с выполнением трудовых функций и трудовых действий педагога, определенных в соответствии с выполняемой реально педагогической деятельностью, и зафиксированных в трудовом договоре. Это позволяет установить профессиональную идентификацию работника и отделить профессиональную деятельность от тех функций, которые не являются предметом

деятельности педагога.

В программы и планы повышения квалификации учреждений дополнительного профессионального образования необходимо включить следующие задачи:

- подготовки членов аттестационных комиссий образовательных организаций к процедуре оценки профессиональной деятельности педагогов, т.е. к выполнению новых полномочий через повышение квалификации в данном направлении;
- разработки, апробации и внедрения новой процедуры и инструментов оценки, соотнесенной с требованиями профессионального стандарта (новые процедуры и инструменты будут отличаться от тех, которые действовали до настоящего времени);
- подготовки членов аттестационных комиссий и в том случае, если за основу будет взята (временно) методика оценки уровня квалификации педагогических работников «Методике оценки уровня квалификации педагогических работников», подготовленной Департаментом общего образования Министерства образования и науки Российской Федерации (под редакцией В.Д. Шадрикова, И.В. Кузнецовой), реализуемая в настоящее время. Методика может быть использована до получения в 2015-2016 гг. новой апробированной методики оценки соответствия педагогических работников в соответствии с положениями профессионального стандарта педагога.

До начала аттестации педагогического работника, сроки которой в пределах 60 календарных дней определяются аттестационной комиссией с учетом срока действия ранее установленной квалификационной категории, от педагогического работника не может быть потребовано помимо заявления представление каких-либо дополнительных сведений и материалов, необходимых на этапе осуществления всестороннего анализа его профессиональной деятельности, а также назначение каких-либо испытаний.

Актуальным становится повышение педагогической компетентности и личностного развития будущего педагога за счет развития интеллектуальных, творческих способностей, личностных качеств и субъектности. Указанный перечень компетенций свидетельствует о заметном усложнении содержания и структуры профессиональной деятельности выпускников программ прикладного и академического бакалавриата, ее трудовых действий и функций.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. «Об утверждении Порядка проведения аттестации педагогических работников организаций, осуществляющих образовательную деятельность». Приказ Министерства образования и науки РФ от 7 апреля 2014 г. N 276. URL.: <http://www.garant.ru/hotlaw/federal/544899/> (дата обращения: 18.12.2015).
2. Профессиональный стандарт педагога, утвержденным приказом Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации от 18 октября 2013 г. N 544н. URL.: <http://www.rg.ru/2013/12/18/pedagog-dok.html> (дата обращения: 12.01.2016).
3. Оганезова Л.М. Аттестация педагогических кадров и профессиональный стандарт педагога – новые подходы. URL.: http://pedsovet.org/component/option,com_mtree/task,viewlink/link_id,150450/Itemid,5521432/ (дата обращения: 18.01.2016).

УДК 331.108.45

С.В.КУЗНЕЦОВА

Филиал АО «Национальный центр
повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации
по Карагандинской области, г.Караганда
kuznecova_s_v_ipk@mail.ru

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ ПЕДАГОГОВ ВЕЛИКОБРИТАНИИ

Мақалада Ұлыбритания педагогтерінің кәсіби біліктіліктерін жетілдіру мәселесі қарастырылған. Шетелдік стажерлықтың аясында зерттелген екі тақырыптық блок бойынша материалдар берілген: біліктілік арттыру мәселелері мен ерекшеліктері қарастырылған Британдық білім беру жүйесіне шолу және педагогтердің көшбасшылық дағдыларын дамыту.

Автор педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттырудың отандық үдерісін жетілдіру мақсатында британдық әріптестердің іс-тәжірибесіне жүргізген сараптамасын ұсынған.

В статье поднимается проблема совершенствования профессиональных навыков педагогов Великобритании. Раскрываются материалы, изучение которых осуществлено в рамках зарубежной стажировки, по двум тематическим блокам: обзор Британской системы образования со спецификой в вопросах повышения квалификации; развитие лидерских навыков педагогов.

Автором предложен анализ опыта британских коллег для совершенствования отечественного процесса повышения квалификации педагогических работников.

The article raises the problem of improving the professional skills of teachers of the Great Britain. There are disclosed materials whose study is in line with foreign training, on two thematic blocks: a review of the British system of education with a specific in the questions of professional training; development of leader skills of teachers .

The author offers an analysis of the experience of British colleagues for the improvement of the domestic training of teachers .

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: біліктілікті арттыру жүйесі, педагогикалық қызметкерлер, Ұлыбритания, көшбасшы дағдыларын дамыту, тәжірибені бейімдеу.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: система повышения квалификации, педагогические работники, Великобритания, развитие лидерских навыков, адаптация опыта.

KEYWORDS: training system, teaching staff, Great Britain, developing leadership skills, adaptation of the experience.

Модернизация системы образования Казахстана осуществляется в контексте международных тенденций развития образовательной сферы. Для отечественных ученых, организаторов системы образования, учителей значительный интерес представляет опыт Великобритании по всем аспектам организации общего, профессионального, дополнительного образования.

Система образования Великобритании призвана повысить профессионализм педагогов и директоров школ для обеспечения высокого качества, предоставляемых ими образовательных услуг. С этой целью в государстве создаются условия для подготовки педагогов и их ежегодного повышения квалификации.

Каковы особенности организации работы по повышению квалификации педагогов, какие принципы положены в основу данного направления в системе образования в Великобритании?

Ответы на вопросы были получены в ходе повышения квалификации в форме зарубежной стажировки с 14 по 20 декабря 2015 года, организованного Акционерным обществом «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» (далее – АО «НЦПК «Өрлеу») на базе Северного центра лидерства (North Leadership Center) университета Ньюкасла, Великобритания (Newcastle University).

Цель повышения квалификации: изучение зарубежного опыта в сфере профессионального развития лидерских навыков руководителей сферы образования.

Программа курса повышения квалификации предполагала раскрытие 2 основных тематических блоков:

- Обзор Британской системы образования со спецификой в вопросах повышения квалификации.

- Развитие лидерских навыков педагогов. Техники формирования эффективных команд.

Данные тематические блоки представляют профессиональный интерес для казахстанских специалистов, поскольку позволяют проанализировать составляющие системы образования Великобритании, обеспечивающие ее эффективность; приобрести новые знания и опыт повышения квалификации педагогов, актуальные в условиях обновленной образовательной политики в Казахстане. В связи с этим нам представляется важным раскрытие каждого из блоков.

Повышение квалификации педагогов в системе образования Великобритании

Система образования Великобритании не предполагает наличие специализированных структур повышения квалификации учителей, существующих в Казахстане. Таковые функции берут на себя Национальные учительские школы (National Training school).

Данный тип школ по результатам оценивания независимой государственной организацией Офстед (Office for Standards in Education, Children's Services and Skills, далее - Офстед) демонстрирует:

- доказательство стабильного прогресса школы;
- подтверждение руководителем школы в течение 3-х лет статуса выдающегося директора;

- наличие крепкой команды педагогов-профессионалов;
- результаты эффективной работы в партнерстве с другими организациями образования.

Примером Национальной учительской школы Великобритании является школа-академия Шоттон Холл (Academy at Shotton Hall). С 2012 года данная организация образования реализует программу обучения и повышения квалификации учителей начальной школы.

Несмотря на то, что школа является сельской и преобладающее количество учеников – дети из неблагополучных семей, обучение и повышение квалификации в ней является для учителя престижным, т.к.:

- разрабатывается индивидуальная программа развития слушателя, учитывающая приоритеты и нужды каждого;

- осуществляется практикоориентированное обучение в педагогическом процессе школы;

- обеспечивается карьерная перспектива каждого обучающегося (возможность попробовать себя на всех ролях и в последующем стать директором школы);

- существует система раннего отбора лидеров образования, для формирования резервного банка будущих руководителей образовательного сектора и специализированной работы с ними;

- действует возможность последующего бесплатного получения степени магистра образования в университете Ньюкасла с зачетом необходимых 60 кредитов.

Результативность проводимой работы в указанной школе подтверждается высоким качеством полученных профессиональных компетенций и трудоустройством 97% ее выпускников.

Для системы образования Великобритании, как и для большинства стран, характерно

постепенное снижение мотивации учителей к качественной профессиональной деятельности. Так, результаты исследований английских ученых показали, что высокие результаты деятельности педагоги демонстрируют первые 3 года после прохождения программы повышения квалификации. Далее результаты становятся стабильно невысокими. Для повышения эффективности деятельности педагогов и школ в целом независимой государственной организацией Офстед рекомендуется каждой школе страны проводить систематический мониторинг эффективности собственной деятельности по следующему алгоритму:

- 1) совместные обсуждения учителей по улучшения практики;
- 2) взаимопосещения занятий и их анализ;
- 3) совместное планирование, организация и анализ занятий;
- 4) обучение других учителей без отрыва от производства.

В ходе стажировки сотрудники АО «НЦПК «Өрлеу» стали свидетелями организации процесса посещения занятий и анализа видеозаписи занятия. Отличительной особенностью данной работы в Великобритании является использование программного продукта VEO, разработанного учеными университета Ньюкасла. Данный методический инструмент имеет удобную структуру, которая позволяет формировать подробную информацию о качестве проведенной работы учителем, группой учащихся, отдельными учениками. Для этого каждый посещающий занятие имеет возможность заполнить специальные информационные поля, сформулировать свои методические рекомендации.

Свод полученной информации изучается и анализируется. Полученные данные используются в последующем планировании и организации учебной работы.

Данные процессы в британской школе также имеют свою специфику. Считается, что улучшению качества преподавания способствует не просто обмен опытом, а совместное развитие практики преподавания.

Совместное развитие практики – это своеобразная форма повышения квалификации на рабочем месте. Она предполагает групповое обсуждение аспектов, которые необходимо улучшить; выработку новых подходов и их реализацию.

В группу обсуждения входят «успешные» и «неуспешные» учителя. Систематически они посещают занятия друг друга или просматривают их видеозапись. Во время анализа обсуждают 3 вопроса:

- 1) Что мы делаем сейчас?
- 2) Какие исследования по данному вопросу существуют в международной практике? При ответе на данный вопрос важно сотрудничество школы с вузами и инновационными центрами.
- 3) Что мы можем улучшить, опираясь на данные исследования, какие инновации можем применить?

Результаты обсуждения внедряются в практику.

Эффективность подобной работы по повышению квалификации обеспечивается тем, что в школе создается конкурентоспособная среда, учителя бросают вызов друг другу; происходит получение объективной обратной связи (не скрываются недостатки); осуществляется систематическая поддержка коллег и развитие лидерских навыков каждого педагога.

Развитие лидерских навыков педагогов.

Техники формирования эффективных команд

Основная функция Национальных учительских школ в повышении квалификации британских педагогов – развитие лидерских навыков последних.

Выявление и поддержка педагогов-лидеров является приоритетом образовательной политики страны. Педагоги, показывающие прогресс успеваемости учеников на протяжении 3-х и более лет, а также развитие собственных профессиональных и личностных качеств, являются лидерами.

В системе образования Великобритании существует 2 вида лидерства:

- выдающиеся учителя – педагоги, активно делящиеся опытом и осуществляющие поддержку коллег;

- директоры-лидеры системы образования – общепризнанные руководители, имеющие соответствующий сертификат и право обучать других; эффективно реализующие основную задачу - улучшение качества преподавания и развитие школы.

Опыт работы школ Великобритании показал, что сочетание управленческих и наставнических функций вызывает затруднения у отдельных руководителей. Так, британские коллеги выделяют 3 уровня зрелости лидера:

- развивающийся лидер (Developing leader) – 2-3 года работы;
- укоренившийся лидер (Deep-rooted leader) – 5 лет работы;
- продвинутый (Advanced leader) – свыше 5 лет.

С целью оказания помощи начинающим лидерам, для достижения укоренившимся лидером самого высокого – продвинутого уровня, правительством Великобритании было принято решение объединения школ в кластеры. Кластер представляет собой объединение 7-8 школ. Обязательным условием является наличие лидеров 3-ех перечисленных уровней зрелости. Внутри кластера выделяется исполнительный директор, как правило, продвинутый лидер. Он берет на себя ответственность за развитие всех школ данного объединения. Коллегиально принимается решение об улучшении ситуации в той или иной школе. Например, частой практикой является перемещение выдающихся учителей из школы в школу для методической поддержки и обучения коллег.

Результаты исследований независимого государственного учреждения Офстед свидетельствуют о высокой эффективности школьных кластеров, поскольку:

- снижается изолированность школ;
- снижается разница в уровнях успеваемости между учащимися;
- повышается качество образовательных услуг школ, испытывающих затруднения и прогрессивных школ;
- оказывается эффективная поддержка молодым преподавателям;
- происходит объединение денег и экономия средств.

Особое внимание обращается на то, что преимущества получают как продвинутые школы, так и школы, имеющие затруднения – все они демонстрируют стабильный прогресс в деятельности.

В связи с этим, школьные кластеры – это государственная политика, призванная повысить качество преподавания и успеваемости школьников. Поэтому все 23,5 тысячи школ Англии объединены в кластеры.

Эффективность работы школьных кластеров во многом определяется профессионализмом директоров школ, входящих в его состав.

Высокое качество деятельности директора школы Великобритании обеспечивается его специальной подготовкой к выполнению управленческих действий на основе Национального стандарта (National standard).

Данный документ составляется самими директорами выдающихся школ, утверждается Правительством с целью установки единых требований к профессиональной компетентности директоров страны.

В структуре Национального стандарта имеются требования к профессиональным ЗУНам, к личностным особенностям и профессиональным обязанностям директора школы. Обязательным для директора является:

- разработка видения целей, которые известны и разделяемы всем коллективом школы;
- эффективное управление школой;
- умение вести за собой коллектив и создание благоприятной атмосферы для преподавания и обучения;
- улучшения качества преподавания;
- работа в партнерстве с семьей и общественностью.
- поддержка других школ в их развитии (введен с 2015 года).

На основе указанного Национального стандарта школами совместно с университетами страны разрабатываются программы подготовки директоров.

Без прохождения указанной программы педагог-лидер не может быть назначен

на должность директора. Получение соответствующей подготовки осуществляется в Национальных школах.

Программа подготовки директоров учитывает следующие факторы, необходимые для развития лидерства:

- обучение без отрыва от практики;
- ежедневный коучинг;
- разработка и внедрение программы развития школы;
- обмен опытом с выдающимися директорами;
- стажировка в лучших школах;
- возможность поработать с лидерами в смежных областях (психология, здравоохранение и др.);

- опора на исследования;

- ведение дневника практики (ежедневная фиксация и анализ увиденного, перспектива применения в собственной практике).

Длительность прохождения программы 12-18 месяцев.

Для зачисления на курс каждый слушатель сдает вступительный экзамен, состоящий из 2 этапов:

- 1) изучение портфолио абитуриента;
- 2) тестирование.

Критерии оценивания представлены в стандарте подготовки директоров.

Процесс подготовки включает:

- теоретическое очное или дистанционное обучение. Оно осуществляется по трем обязательным модулям:

- лидерство в улучшении процесса обучения;
- лидерство в эффективной школе;
- как управлять и мотивировать и по одному из трех элективных курсов:
- лидерство в разработке учебных программ;
- мониторинг учебного процесса с целью его улучшения;
- как управлять командой.

- разработку проекта по лидерству и внедрение его в школе. Темы проекта определяются тремя областями:

- успеваемость учащихся;
- операционный менеджмент;
- стратегическое управление
- 1-2 недельную практику в школе.

По окончании программы каждый обучаемый сдает выпускной экзамен, состоящий из письменного и устного этапов. Письменный этап включает решение конкретной ситуации. Устный этап предполагает собеседование по дополненному в процессе обучения портфолио.

Директор школы, обучившись по данной программе, становится действительно лидером в образовании и воплощает собой принципы качественной деятельности: ежедневно учится и ведет за собой коллектив: посещает занятия, мониторит все процессы в школе, организует обратную связь, инициирует проведение исследований для повышения эффективности деятельности школы, развивает лидерские навыки педагогов, создает условия повышения квалификации. Одним из условий повышения квалификации учителей в школе выступает деятельность директора-лидера по использованию в работе техник формирования эффективных команд:

- SWOT-анализ (SWOT-analysis);
- Мозговой штурм (Brainstorming);
- STEEP-анализ (STEER-analysis).

Таким образом, курсовая подготовка, внутришкольная система повышения квалификации, взаимодействие между школами в рамках кластеров выступают структурными компонентами целостной системы повышения квалификации педагогов Великобритании, которая является достаточно успешной и обеспечивает высокое качество британского образования в целом.

Описанные формы работы по повышению квалификации педагогов Великобритании свидетельствуют о том, что:

- 1) существует специфика работы по развитию профессиональных качеств педагогов;
- 2) качество работы школы с одной стороны определяется уровнем профессионализма

ее педагогов, с другой стороны – определяет ее статус и положение в обществе;

3) повышение квалификации учителя выгодно и стране, и самому педагогу;

4) в государстве уделяется особое внимание развитию профессиональных качеств каждого учителя;

5) в организациях образования создаются условия для систематического обучения, повышения квалификации и обмена передовым педагогическим опытом;

6) наиболее выгодным условием, с точки зрения местных властей, выступает повышение квалификации непосредственно в практической деятельности;

7) любой педагог имеет возможность раскрыть лидерские качества, получив статус выдающегося педагога и в последующем директора-лидера системы образования;

8) самообразование и саморазвитие – приоритетная часть ежедневного учительского труда, позволяющая повысить статус и положение педагога.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТӘУЕЛСІЗДІГІНІҢ 25 ЖЫЛДЫҒЫНА – «ӨРЛЕУДІҢ» 25 ДАМУ ИННОВАЦИЯСЫ

Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 25 жыл толуы қарсаңында «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты оның әрқайсысы ұйымның өсу нүктесі болып саналатын, 25 инновацияларды жобалайды.

2016 жылы 11 ақпанда өткізілген «Ашық аудитория» отырысында «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 25 жыл – 25 даму инновациясы» жобасы ұсынылды. Жоба Институттың тиімді жаңалықтарды енгізу арқылы білім беру-педагогикалық жүйесінің әрі қарай дамуына бағытталған.

Жобаның негізгі мақсаттары:

- Институттың білім беру қызметіне тапсырыстың артуы;
- «Өрлеу» БАҰО» АҚ рейтингтік көрсеткіштерге жетуі.

Инновациялар аймақтары:

- курстық дайындық пен курстан кейінгі жұмыстың мазмұны
- біліктілікті арттыру курстарын әдістемелік және ақпараттық қамтамасыз ету
- біліктілікті арттыру курстарының мониторингтерін ұйымдастыру
- ғылыми зерттеулерді ұйымдастыру
- Институттың серіктестермен өзара іс-әрекеті

Жобаны іске асыру 2016 жылдың қаңтар айы мен қараша айы аралығына қарастырылған.

25-ЛЕТИЮ НЕЗАВИСИМОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН – 25 ИННОВАЦИЙ РАЗВИТИЯ «ӨРЛЕУ»

К 25-летию Независимости Республики Казахстан филиал АО «НЦПК «Өрлеу» Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области проектирует 25 инноваций, каждая из которых является точкой роста организаций.

11 февраля 2016 года на заседании «Открытая аудитория» был презентован проект «25-летию Независимости Республики Казахстан – 25 инноваций развития». Проект направлен на дальнейшее развитие образовательно - педагогической системы Института посредством внедрения эффективных новшеств.

Основными целями проекта являются:

- повышение спроса на образовательные услуги Института;
- достижение Институтотом рейтинговых показателей АО «НЦПК «Өрлеу».

Области инноваций:

- содержание курсовой подготовки и посткурсовой работы
- методическое и информационное обеспечение курсов повышения квалификации
- организация мониторинга курсов повышения квалификации
- организация научных исследований
- взаимодействие Института с партнерами

Реализация проекта предусмотрена в период с января по ноябрь 2016 года.

УДК 316.422

А.ҚҰСАЙЫНОВ
«Педагогикалық ғылымдар академиясы» қоғамдық ұйымы
apnkaz@mail.ru

НАҚТЫ ІС-ШАРА ОТАНДЫҚ ОРТА БІЛІМ БЕРУ САПАСЫ НЕГЕ ТӨМЕНДЕП БАРАДЫ? САПАНЫ АРТТЫРУҮШІН НЕ ІСТЕУ КЕРЕК?

Отандық, шетелдік тәжірибелер негізінде Қазақстан Республикасындағы орта білім беру сапасын көтерудің жүйе құраушылары: білім стандарттары мен оқу бағдарламалары, оқу әдебиеті, педагог кадрлардың кәсіби біліктілігі, білім мониторингі, рухани-адамгершілік және патриоттық тәрбие беру, ғылыми-зерттеу жұмыстары, басқару жүйесінің сапасын көтеру мәселелеріне тоқталады. Нәтижеге қол жеткізу жолдарын анықтап, тұжырым жасайды.

Основываясь на отечественном и международном опыте, предлагается повысить качество среднего образования на основе следующих подсистем: образовательные стандарты, учебные программы, учебная литература, профессиональная квалификация педагогических кадров, мониторинг знаний, духовно-нравственное и патриотическое воспитание, научно-исследовательская работа, повышение качества системы управления. Автор предлагает пути решения реализации данных подсистем.

Domestic and foreign experience to improve the quality of secondary education in the Republic of Kazakhstan on the basis of system components: education standards and curricula literature and professional qualifications of the teaching staff, education, monitoring, spiritual, moral and patriotic education, scientific research, and to improve the quality management system stops. To identify ways to achieve a conclusion.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: білім сапасы, жүйе құраушылары, кәсіби біліктілік, 12 жылдық мектеп, жеке тұлға, стандарт, бәсекеге қабілеттілік.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: качество образования, подсистемы, профессиональная квалификация, 12-летняя школа, личность, стандарт, конкурентоспособность.

KEYWORDS: quality of education, subsystem, professional qualification, 12 summer school, person, standard competitive.

Қазақстанның 2015 жылғы рейтинг бойынша бәсекеге қабілетті елдердің ішінде 42-ші қорынды иеленгені, өз рейтингін 2006 жылмен салыстырғанда 14 сатыға жақсартқаны барлығымыз үшін қуанышты хабар болды. Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың: «Қазақстан әлемнің 30 бәсекеге қабілетті елдері қатарына 2050 жылға дейін енуі тиіс», – деп атап көрсеткеннен кейін, осы кестені зерделеп қарастырдық.

Бәсекеге қабілеттілікті анықтайтын факторлар ішінде: «Денсаулық және бастауыш білім» және «Жоғары білім және кәсіптік даярлық» – екеуі ерекше ойлануға тұрарлық. 2006 жылмен салыстырғанда алғашқысының көрсеткіші 7 сатыға, ал соңғысының көрсеткіші 9 сатыға төмендегені неліктен олай болды деген сұрақ туындатады.

Білім сапасы қай елдің болмасын келешегі, оның өркендеп-өсуі, мемлекеттік қауіпсіздігінің түп қазығы екені баршаға мәлім. Осы істі тиянақты атқару үшін дамыған елдер оқушылардың біліктілігі мен бағаларының Халықаралық PISA, TIMSS және басқа да зерттеулеріне қатынасып, өзіндегі жағдайға салыстырмалы түрде баға беріп отырады. PISA үш жылда бір рет, TIMSS төрт жылда бір рет өткізіліп тұрады.

Еліміз 2007 жылы алғаш рет TIMSS-қа тек 4-сынып оқушыларымен қатысып, математика бойынша 5-орын, жаратылыстану бойынша 11-орын алғанда қатты қуандық. Барлық БАҚ осы туралы жазды. 2011 жылы осы зерттеуге 4-ші және 8-сынып оқушылары қатысты. Оның қорытындысы шыққанда бар қуанышымыз су сепкендей басылды. 4-сыныпта оқып жүргенде жоғары көрсеткіш көрсеткен балалар 8-сыныпқа барғанда 17-ші және 20-орындарды иеленіп, өз көрсеткіштерін 12 және 9 сатыға төмендетті. Ал 4-сынып оқушылары 27-ші және 32-орындар иеленіп, 4-сынып оқушыларының көрсеткіштерінің 4 жылда сәйкесінше 22 және 21 сатыға төмендегенін байқадық. Білім сапасы 4 жылда неге осынша құлдырап кетті? Әр ата-ана өз баласының білім сапасы көтерілгеніне мүдделі болғандықтан Білім және ғылым министрлігі осы зерттеу нәтижелерін талдап, халыққа түсіндіріп айтуы керек еді. Министрлік талдамалық мәліметтер бермеді.

PISA зерттеуіне біздің ел 2009 жылы және 2015 жылы қатысты. Осы жылдары 15 жасар оқушылар оқырман сауаттылығынан 65 елдің ішінде сәйкесінше 59-шы және 63-орындар, математикалық сауаттылықтан – 53-ші және 49-орындар, жаратылыстану-ғылыми сауаттылықтан – 58-ші және 52-орындар алды. Бұл нәтижелер ЭЫДҰ елдері бойынша орташа нәтижеден төмен болды. Министрлік бұған да өз бағасын бермеді.

Білім сапасының ішкі көрсеткіші – ҰБТ нәтижелеріне де көңіл толмайды. Оны жақсарту үшін 2012 жылдан бастап мектеп бітірген түлектердің 25-30%-ы ҰБТ тапсыруға жіберілмейтіні туралы БАҚ-та ашық жазылды. Бұл көрсеткішке оны тапсырған түлектердің шектік деңгейден өте алмағандарын қоссақ, онда білім сапасының төмен екенін байқаймыз.

Мектептегі білім сапасының төмендегенін қазірдің өзінде барлық өндіріс салалары сезінуде. Себебі мектепте жақсы білім алмаған бала қай мамандықты болса да жақсы игере алмайды. Соның салдарынан кадр тапшылығы ұлғайып, бұл еліміздің адами капитал деңгейінің төмендеуіне әкеліп соқтырады. Демек, орта білім сапасын көтеру проблемасы кезек күттірмейтін ең маңызды проблемалар қатарынан орын алып отыр. Бұл бізге, Педагогикалық Ғылымдар Академиясы мүшелеріне, терең ой салды.

Кезінде Халықаралық білім беруді жоспарлау институтының директоры Ж.Аллак: «Көптеген елдердің тәжірибелері білім беру үдерісі күрделілігінің басты себебі қаржыға ғана емес, қаржы арқылы шешуге болмайтын қиындықтарға байланысты екенін меңзейді», – деп атап өткен болатын. Оның осы қызметтегі ізашары, көрнекті америкалық білім қайраткері және зерттеуші Ф.Г.Кумбс бұл ойды одан да гөрі нақтылап: «Дағдарыспен күресу үшін әрбір білім жүйесіне ақшаға сатып алуға болмайтын көптеген нәрселер – идеялар, батылдық, табандылық, ізденіс пен өзгерістерге ұмтылуда сыни тұрғыда өзін-өзі бағалу қабілеті қажет», – деді.

* * *

Біз еліміздегі білім беру сапасының төмен болу себебін және оны көтеру мақсатында өз зерттеулерімізді бастадық. Алдымен PISA, TIMSS, PIRLS зерттеулеріне барып, олардың соңғы 10-12 жылғы қорытындыларын зерделеп, оқушылары тұрақты түрде жоғары нәтижелер көрсететін елдерді, олардың табыстылығы мен тиімділіктері себептерін анықтап, басқа елдер ғалымдары зерттеулерін талдадық. McKinsey&Company компаниясы ғалымдары М.Барбер, М.Мушед, Ч.Чийоке және басқалары: «Мектепте оқытудың тұрақты жоғары сапасына қалай жетуге болады?» және «Мектепте білім берудің ең үздік жүйелері қалай жетіле түсуде?» деген сұрақтарға жауап беру үшін 45 елдің білім беру жүйесін бүге-шегесіне дейін жете зерттеп, құнды қорытындылар жасаған екен. Біз осы еңбектерді де пайдаландық. Елімізде егемендік алғаннан бергі уақытта атқарылған істер де зерделенді.

Міне осындай ізденістердің негізінде білім беру жүйесі аса күрделі жүйе (система) екені, күрделі жүйе болғандықтан оның жүйе құраушылары (подсистемы) болатыны анықталды. Оның құраушылары: стандарттар мен оқу бағдарламалары, оқу әдебиеті, педагог кадрлардың кәсіби біліктілігі, білім мониторингі, рухани-адамгершілік және патриоттық тәрбие беру, ғылыми зерттеу жұмыстары, басқару жүйесі.

Білім сапасын көтеру үшін алдымен оның осы құраушыларының сапасын көтеру қажеттігі, сонда ғана білім сапасы көтерілетіні анықталды. Осы тұжырымды қысқаша былай жазуға болады: Сбіл = Сст + Со + Сскб + Смс + Ст + Сғзж + Сбас (мұндағы Сбіл – білім сапасы; Сст – білім стандарттар мен оқу бағдарламаларының сапасы; Со – оқу әдебиетінің сапасы;

Сккб – педагог кадрлардың кәсіби біліктілігі; Смс – білім мониторинг сапасы; Ст – рухани-адамгершілік және патриоттық тәрбие беру сапасы; Сғзж – ғылыми-зерттеу жұмыстарының сапасы; Сбас – басқару жүйесінің сапасы).

Демек, 12 жылдық мектепке өткенде, әр сыныпта жүйелі түрде барлық құраушылардың сапасын көтермейінше, білім сапасы көтерілмейді. 12 жылдық білім беруге өту үшін 1-сыныптың білім сапасын арттыруды қамтамасыз ететін барлық құраушылардың сапасын көтеру жұмыстары жүйелі түрде нәтижелі орындалуы керек. Осындай жағдайда ғана 1-сыныптың білім сапасы көтеріледі. Келесі оқу жылында 2-сынып, одан кейінгі оқу жылында келесі сынып бойынша жүйелі жұмыс жасалғанда ғана білімде сапа болады.

Біз осы құраушылар негізінде еліміздегі қазіргі кездегі нақты жағдайды саралай отырып, оған баға бердік және озық Отандық, шетелдік тәжірибелер негізінде осы әр бір құраушының сапасын көтеру үшін не істеу керек екенін анықтай отырып, қай жылы қандай жұмыстарды кімдердің қалай атқаруы керектігін, онда қандай нәтижеге кол жеткізу керектігін және жалпы күтілетін нәтижелерді нақты жазып шықтық.

Төменде әр құраушыға қатысты біраз мәселелерге тоқталдық.

Білім стандарттар мен оқу бағдарламалары сапасын көтеру (C_{CT}). Қазір мектепте білім, білік, дағды парадигмасы негізінде дәріс беріледі, ал білім сапасын көтеру үшін 12 жылдық мектепке өткенде нәтижеге бағдарланған, бала біліктілігін қалыптастыратын парадигма негізінде дәріс беруді іске асыру. Оның түпкі мақсаты әр бала алған білімін өмірдегі жағдаяттармен байланыстырып қабылдауға қол жеткізу. Қарапайым мысал келтірейік. ОМ заңын физикадан бәріміз оқыдық, үйдегі электр шамы жанып кете беретін болса, сол Заңның негізінде ол жанып кетпеу үшін әр бала не істеу керектігін нақты айта білуі керек. Бұл мектепте алған білімімізді өмірде болатын, кездесетін нақты жағдайларда іске асыра білу керек деген сөз. Бұл аса күрделі проблема.

Мұндай білім мазмұны орта білім саласы үздік дамыған Жапония, Оңтүстік Корея, Сингапур, Финляндия сияқты елдерде ұзақ жылдардан бері қолданылып келеді.

Елімізде Назарбаев интеллектуалды мектептер (НИМ) кешені ашылғанда, оның жетекшілері жаңа білім мазмұнын жасау мақсатында Ұлыбританияның Кембридж университеті ғалымдарымен бірге жұмыс жасау жөнінде шешім қабылдады. Солардың ғылыми жетекшілігі негізінде стандарттар мен оқу бағдарламалары дайындалды. Кейіннен осы стандарттар негізінде еліміздегі барлық орта мектептеріне арналған стандарттар мен оқу бағдарламалары әзірленді. 2014 жылы осы құжаттар жалпы талқыға түскенде, оның негізгі кемшіліктері ретінде қазақи ұлттық құндылықтар мен рухани-адамгершілік және патриоттық тәрбие мәселелеріне жете көңіл бөлінбегені және пәндер мазмұны өте күрделеніп кеткені айтылып, оларды бекіту мерзімі бір жылға кешіктірілді.

2015-2016 оқу жылында «жетілдірілді» деген Бастауыш білім стандарты мен оқу бағдарламалары негізінде оқулықтар дайындалып, 30 мектепте эксперименттік жұмыстар басталды. Біз осы құжаттарға қайтадан экспертиза жүргіздік. Стандарт бірталай жетілдірілген, алайда оқытылатын пәндердің нақты мазмұнын анықтайтын пәндік оқу бағдарламалары көп өзгеріске ұшырамаған. Бір ғана мысал, Музыка пәні Оқу бағдарламасының оқу мақсаттарының жүйесі, музыканы орындау, музыкалық шығармашылық жұмыстар жасау, музыканы тыңдау және сезімін жетілдіру бөлімдерінде 1-4 сыныптарда ұрмалы-шулы аспаптарды пайдалану қажеттігі нақты жазылған. Әр ұлттың музыкалық аспабы сол елдің ұлттық құндылықтарын, дәстүрлерін, мәдени мұрасын дәріптеуге бейім болады. Сонда бұл аспаптар қазақ баласының бойына қандай құндылықтарды қалыптастырады? Біз бұл туралы бұрын да айтқан едік. Ұлттық музыкалық аспаптардың орнына шетелдік аспаптарды үйретудің дұрыс-бұрысына оқырман өзі баға берер деп ойлаймыз.

Осындай көптеген мысалдар келтіруге болады. Бұл бір жағы болса, екінші жағынан, оқытылатын пәндер мазмұны өте күрделі. Мысалы, Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар пәнінің 3-4 сыныптарға арналған Оқу жоспарын алып қарастырайық. Оның II Оқу мақсаттары жүйесінің 2 Модельдеу бөлімінде 3 сыныпқа «Қарапайым графикалық модельдерді құру және редакциялау», «объектілерге анимация қолдану» деп, ал 4-сыныпқа «кестелік модельдерді құру», «қарапайым 2D-модельдерін құру» деп көрсетілген.

3 Компьютерлік желілер бөлімінде 3-сыныпқа «Желіде орналасқан ақпараттың барлығы нақты және пайдалы екенін анықтау», 4-сыныпқа «желіде орынсыз байланыстардың қауіпі туралы талқылау жүргізу», «желіде этикалық және құқықтық нормаларды бұзу салдары туралы ой қорыту» деп жазылған. Осынша күрделі мәселені 3-4 сынып балалары меңгере алады ма? Әрине, жоқ. Сонда мұндай бағдарламалар не үшін жазылған? Мақсат не...?

Бұл туралы әңгіме қозғағанда, НЗМ мамандары өз мектептерін алға тартады. Бұл арада НЗМ элитарлы мектеп екенін, оған қарапайым мектепке қарағанда 20 есе артық қаражат бөлінетінін және оған түсу үшін әр оқушы арнайы емтихан тапсыратынын ескеру керек. Қай елде де элитарлы мектептер жалпы мектептен өзгеше оқу бағдарламаларымен оқиды. Мұны естен шығармаған абзал. Осылай болғанның өзінде де не мұндай күрделі дүниелерді сол НЗМ-те оқып жүрген балалардың түсінетіні үлкен күмән туғызады. Себебі бұлар 3-4 сынып оқушыларының ақыл-ой жүйесінің дамуына сәйкес келмейді.

Жалпы балаларды ерте жасынан игеруі қажетті күрделі пәндермен жүктеудің алдын алу керек, себебі бұл баланың психофизиологиялық және ақыл-ой дамуына теріс әсер етеді, сондай-ақ олардың білімге деген ынтасын шектейді. Оның орнына жас балалардың рухани-адамгершілік қасиеттерін қалыптастырып, зияткерлік дамуына әсер ететін пәндерді оқуға көп уақыт бөліп, бастауыш сыныпта ана тілінде оқытуға басымдылық беру керек.

Демек әлі де болса ойластыратын жағдай баршылық.

Оқу әдебиетінің сапасын көтеру(C_o). Сапалы оқу әдебиетін дайындау педагогика ғылымында аса күрделі проблемалар санатына жатады. Оқулықтану ғылымы елімізде дамымай отыр. 12 жылдық мектепке сапалы оқу әдебиетін жасау үшін әлемдік іс-тәжірибені ескеріп, оқу әдебиеті мен инновациялық оқу-әдістемелік кешендер (ИОӘК) дайындаудың теориялық негіздерін әзірлеу, авторлар ұжымдарын оқытуды ұйымдастыру, оқулықтар мен ОӘК теориялық және практикалық сараптамадан өткізу критерийлері жүйесін әзірлеу, оқу әдебиеті сапасын анықтайтын сарапшылар дайындау, автор, сарапшы және баспаның оқу әдебиетін жасау бойынша жауапкершіліктерін анықтау қажет.

Оқу әдебиеті дайындаудағы біздегі үлкен кемшілік, бір авторлық ұжым құрылып бір пәннен бір концепцияға негізделген барлық сыныптарға арналған желілік оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерін дайындамай отыр. Барлық білім сапасы дамыған елдерде бұл талап қатаң іске асырылады. Бір пәннен әр сыныпта әр түрлі авторлардың оқу әдебиеттерімен оқыған жағдайда, оқушылар осы пәннен сапалы білім ала алмайды. Сондықтан, бір пәннен сол пәнді оқитын барлық сыныптарға арналған желілік оқулықтар мен ИОӘК әзірлеу үшін авторлық ұжымдардың болуын, оқытылатын материалдардың практикалық бағыттылығын, балалардың құзіреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған тапсырмалардың үлестік салмағын арттыруды, интерактивтік оқыту технологиясын жүзеге асыруды, ақпараттық мәдениетті қалыптастыруды қамтамасыз ету керек.

Қазіргі уақытта әр оқулықпен бірге сол оқулықтың мультимедиялық оқу құралы қоса дайындалады. Онда осы оқулыққа қатысты интернет жүйесінен алынған қажетті материалдар жүйеленіп беріледі. Яғни бала өзі интернетке кіріп, қосымша материалдар іздестірмейді, бәрін осы дискіден оқып, көре алады. Бұл әр пәннен терең білім алуға ерекше ықпал етеді, мол көмек көрсетеді.

12 жылдық мектептің 1-сыныбына сапалы оқу әдебиетін дайындау үшін осы мәселелерді барлық бастауыш сынып оқу әдебиеттеріне қатысты шешу керек. Сонда ғана 1-сыныптан бастап, барлық бастауыш сыныптарда білім сапасы көтерілетін болады.

Оқу әдебиеті білім стандарты мен пән бағдарламасы, негізінен, пән бағдарламасы негізінде жазылады. Оған өзгерістер енгізілсе, оқу әдебиеттері де түгелдей қайтадан өңделуі керек.

Жалпы оқу әдебиетін дайындау мәселесі асқан талғампаздықпен іске асырылуы керек.

Педагог кадрлардың кәсіби біліктілігі сапасын көтеру ($C_{кб}$). Мұғалімдердің кәсіби біліктілігін көтеру бойынша жұмыстар екі бағытта жүргізілуі қажет: педагог кадрларды дайындау және мұғалім кадрлардың кәсіби біліктілігін көтеру.

Педагог кадрларды дайындау сапасын көтеру – жеке үлкен проблема. Алда тұрған мәселе – 12 жылдық мектептің 1-сыныбында дәріс беретін мұғалімдердің жоғары кәсіби

біліктілігін қамтамасыз ету. Жасыратыны жоқ, бірқатар объективті және субъективті себептерге байланысты елімізде мұғалім кадрлардың кәсіби біліктілігі төмендеп кетті. McKinsey&Company компаниясы ғалымдары жүргізген зерттеулер, егер 8 жастағы қабілеті орташа оқушыларға біреуінің біліктілігі жоғары, екіншісінікі төмен мұғалімдер сабақ берсе, онда оқушылардың оқу нәтижесі үш жылдың ішінде 50%-дан артық алшақтайтынын көрсетті. Кәсіби қабілеті жоғары мұғалім сабақ беретін сынып оқушыларының біліктілік қабілеті біліктілігі төмен мұғалім сабақ берген оқушыларға қарағанда үш есе тез дамиды екен. 11 жаста үлгерімі нашар болған оқушылардың 14 жаста тек 25%-ы ғана стандарттық талаптарға сай білім ала алатыны, ал қалған 75%-ы ала алмайтыны анықталған.

Зерттеулер нәтижесінде оқушылардың білім сапасы мұғалімдердің білім сапасынан жоғары болмайтыны және оқыту нәтижелерін жақсартудың бірден-бір жолы оқытуды жақсарту екені анықталған. Себебі мектепке бір нашар ұстаз келсе, одан білім саласы 40 жыл зиян шегеді екен. Сондықтан білім сапасы озық елдерде бастауыш сыныптарда негізінен магистранттар дәріс береді және оларды әр хирургті операция жасауға қалай дайындайтын болса, дәріс беруге солай дайындайды. Бастауыш сыныптарда оқитын балалардың білім сапасы оларды оқытатын ұстаздардың білім сапасына тәуелді болатын болса, бара-бара бұл алшақтық арта түсетіні дәлелденген. Сондықтан, біз осы бағдарламада жақсы педагогикалық колледждерде білім алатын студенттердің деңгейін бакалавр дәрежесіне көтеру кезек күттірмейтін аса маңызды проблема деп көрсеттік.

Ғалымдар білім сапасының жоғары деңгейін қамтамасыз ету үшін әр баланы сапалы оқыту қажеттігін және мұғалім мамандығы жоғары мәртебе алған кезде, анағұрлым дарынды адамдар мұғалім болатынын, бұл осы мамандық мәртебесінің одан әрі артуына алып келетінін дәлелдеген.

ҚР БҒМ Білім беру саласындағы Сапа бақылау комитетінің 2012 жылғы деректері бойынша еліміздегі педагог кадрлар білім сапасы қойылатын талаптарға жауап бермейтіні, 2 мыңнан астам мұғалімнің педагогикалық білімі жоқтығы және олардың көпшілігі бастауыш сыныптарда сабақ беретіні анықталған.

Соңғы жылдары НЗМ «Педагогикалық шеберлік орталығы» ЖШС және «Өрлеу» институттары мұғалімдер кәсіби деңгейін көтерудің 3 деңгейлік курстарын өткізіп жүр. Бұл курстарға білім басқармасынан жолдама алған, портфолио жазған және түсу емтиханынан өткен мұғалімдер ғана қабылданады. Бұл арада да жұмыс жүйелі атқарылмай отыр. Мысалы, физика пәні 7-11 сыныптарда оқытылады. 7-ші және 9-шы сыныптарда сабақ беретін мұғалім деңгейлік курстан өтті дейік, ал 8, 10 және 11-ші сыныптарда сабақ беретін мұғалім өтпесе, сонда оқушылар бұл пәннен жақсы білім ала алады ма? Әрине, жоқ. Осындай мысалдарды көптеп келтіруге болады. Сондықтан, ұстаздардың кәсіби әлеуетін көтеру жұмысы да соңғы нәтиже, яғни оқушылардың сапалы білім алулары тұрғысынан жүйелі түрде жүргізілуі керек. Алдымен жаңа білім мазмұнымен жұмыс жасайтын барлық 1-сыныптарда дәріс беретін ұстаздардың кәсіби біліктілігін көтеру керек. Сонда ғана барлық 1-сынып оқушылары сапалы білім алып, білім сапасы көтерілетін болады. Егер де келесі оқу жылында бұл ұстаздар өз оқушыларымен 2-сыныпқа баратын болса, онда осы жылы 1-сыныпқа дәріс беретін барлық мұғалімдердің құзіреттілігін алдын ала көтеру керек. Жалпы жаңа мазмұнмен оқытын барлық сыныптарда құзіреттілігі жоғары ұстаздардың жұмыс жасауларын қамтамасыз етіп отыру керек. Жұмыс осылай жүйелі түрде жүргізілген жағдайда ғана білім сапасы көтерілетін болады.

2016-2017 оқу жылында еліміздің барлық мектептерінде, оның ішінде шағын комплектілі мектептерде де, жаңа стандартпен оқытын 1-сыныптарда кәсіби біліктіліктері жоғары немесе арнайы курстардан өтіп, біліктіліктерін көтерген мұғалімдер жұмыс жасауы қамтамасыз етіледі ме? Қамтамасыз етілген жағдайда ғана 12 жылдық мектепке өтуді іске асыру қажет, онсыз білімде сапа болмайды. Ол үшін білім басқармалары 1-ші сыныптарда жұмыс жасайтын барлық ұстаздардың тізімін жасап, олардың кәсіби құзіреттіліктерін анықтап, қажетті жағдайларда білім жетілдіру институттарымен бірлесе отырып нәтижелі жұмыс жасаулары керек, тәлімгерлер институтын жетілдіріп, коучерлер институтын құру жұмыстары мақсатты әрі жоспарлы түрде жүргізілуі қажет.

Білім сапасы озық елдерде, алғашқы кезеңде, жас ұстаздардың өткізетін сабақтар

сапасын арттыру үшін мұғалім жұмысын бағыттау және жеңілдету мақсатында Мемлекеттік тапсырыс негізінде үлгілік сабақ жоспарлары мен арнайы оқу-әдістемелік материалдар әзірленген. Шынайы ұстаз болғысы келген жандарға үлкен қамқорлықтар жасалған.

Ұстаздар біліктілігін көтеру сапалы білімге қол жеткізу мақсатында атқарылуы қажетті көп міндеттің бірі ғана болып табылады.

Білім мониторингі сапасын көтеру (C_{mc}). Барлық озық жүйелерде білім сапасын анықтайтын өлшем жүйесі жасалмайынша оның сапасын көтеру мүмкін емес деп есептелінеді. Сондықтан, әлемнің жетекші елдерінде білім беру сапасы мониторингі жүйесін құруға ерекше көңіл бөлінеді. Мысалы, АҚШ білім беру саласын дамытуға жұмсалатын қаражаттың 20-25% оның мониторинг жүйесін жетілдіруге жұмсалады. Мұны жақсы түсінуге болады. Қандай болмасын заттың сапасын көтеру үшін, оның сапасы нақты бағаланып, жетімсіз тұстары көрсетіліп, не істеу керектігі анықталуы керек. Білім беру жүйесі де осы қағидаға бағынады.

Өткен ғасырдың 80-жылдарынан бастап әлемде нәтижелерді машина көмегімен өңдейтін тестілерден (сұрақтардың негізгі типі – жауабын таңдайтын жабық сұрақтар; мұнда оқушылар даярлығын тексеретін элемент саны шектеулі болады) мектеп оқушылары білімі сапасын көптеген шынайы параметрлер бойынша анықтайтын кешенді тестіге өту басталды. Жүйені жетілдіру жолында түрлі іс-әрекет жасау негізінде тестілеу ауқымы кеңейтіліп келеді.

PISA, TIMSS, PIRLS тәрізді білім беру сапасын бағалаудың Халықаралық зерттеулері және басқа да зерттеулер педагогикалық өлшеудің озық әдістерін қолдануға негізделген. Қазақстанда білім беру сапасы мониторингі жүйесі жетілмеген. Білім жетістігін бағалау жөнінде бірыңғай инструментарий жасалмаған, білім жетістігін бағалаудың педагогикалық өлшемі туралы педагогикалық квалиметрия және тестология ғылымдары дамымаған.

2004 жылы елімізде алғаш рет ҰБТ жабық тест негізінде өткізіледі. ҰБТ-да әр сұраққа жауап беруге орташа есеппен 100 сек, яғни 1,5 мин сәл артық уақыт беріледі. Осы уақыт ішінде теореманы дәлелдемек тұрмақ, қандай да бір күрделі есепті шығару мүмкін бе? Оған уақыт жетпейді. Сондықтан тест сұрақтары өте қарапайым құрастырылады. Ұсынылған төрт жауаптан бір жауапты таңдау арқылы оқу жетістігін анықтау тестілері адамның білімін емес, тек есте сақтаған немесе болжаған ақпаратты ғана анықтай алады, себебі ақпарат құзиретті практикалық ақыл-ойдың немесе пәндік әрекеттің бағдарлы негізі ретінде қалыптасқанда ғана білімге айналады. Мұндай тестілік сұрақтар оқушылардың қандай да бір пәндер бойынша шынайы білімін анықтай алмайды. Елде талапкерлердің білімін бағалаудың тестілік әдісі 10 жылдан аса уақыт қолданылып келе жатқанымен, әлі күнге дейін тестілеу проблемасымен шұғылданатын бірде-бір зертхана жоқ, «Педагогикалық өлшеулер» мамандығы бойынша кадрлар дайындалмайды.

12 жылдық мектепке сапалы түрде өту үшін 1-сынып пәндерінен білім беру сапасын анықтау құралдарын жасау, оқушылардың түрлі пәндерден оқу жетістіктері туралы объективті ақпарат алу үшін тестология ғылымына негізделген тест сұрақтарын дайындау қажет. Бұл аса күрделі, бірақ іске асыруға болатын проблема. Ал ол шешілмесе, онда 12 жылдық мектепке өткенмен, ешқандай бағдары жоқ қараңғы кеңестікте жүргендей боламыз, себебі атқарылған істерге объективті баға бере алмаймыз. Дұрыс бағаланбаған істің сапасын көтеру мүмкін емес. Жаңа білім сапасымен дәріс беруді бастамас бұрын бұл проблема да шешілуі керек.

Рухани-адамгершілік және патриоттық тәрбие беру сапасын көтеру (C_r). Білім беру саласындағы озат елдер ата-бабалардың ұлттық рухани-мәдени мұрасын сақтай және көбейте алатын, ұлттық басымдылықтарды анықтай білетін, шығармашыл, рухани бай және интеллектуалды дамыған жеке тұлғаны тәрбиелеуге ерекше көңіл бөледі. Олардың бастауыш мектептерінің оқу жоспарларында рухани-адамгершілік құндылықтар мен дене қасиеттерін қалыптастыратын пәндерді оқып-үйренуге уақыттың 50%-ға жуығы бөлінеді, ал бізде дайындалған 12 жылдық мектеп оқу жоспарын зерделегенімізде, бұл пәндердің үлес салмағы 40% көлемінде екені анықталды.

Ұлы ойшыл Мишель Монтень: «Ең үлкен қателік – балаларымызға жан-дүниесіндегі болып жатқан жайлардан бұрынырақ жұлдыздар туралы ғылымды оқытатынымыз», – деген еді. Император Мэйдзи: «Адамдар алдымен өз бойында руханилықты тәрбиелеп, адамгершілік қағидаларын ұстануы керек, содан кейін өздерінің қабілетіне сәйкес әр түрлі пәндерді игеруіне

болады», – деп жазды.

Қазақстанда білім беру идеялары қашан да берік рухани-адамгершілік бағдарларға сүйеніп келген. Қазақтардың өзіндік рухани философиясы туған жеріне деген сүйіспеншілік, даналық, төзімділікке толы болған. Өкінішке қарай, объективті әрі субъективті себептермен біздің көптеген құндылықтарымыз жоғалып, ұмыт болды және идеологияланды. Соңғы жылдары елімізде рухани-адамгершілік тәрбие беруге жеткілікті көңіл бөлінбей отыр. Негізінен оқушылардың ресми білімдік жетістіктеріне – емтихан тапсырулары мен жақсы баға алғандарына ерекше ден қойылатын болды.

Елбасының «Мәңгілік ел» идеясын іске асыру үшін ата-анасын сыйлайтын, Отанын сүйетін, мәдениетті, ел тарихын біліп, дамытатын; ел бірлігі, толеранттық және халықтар достығын сақтайтын; рухы бай, еңбексүйгіш, денсаулығы мен қоршаған ортаны қорғайтын; қазақ және шет ел тілдерін меңгерген, сапалы білім алған, адамгершілігі мол, патриоттық қасиеті жоғары ұрпақ тәрбиелеу қажет деп есептейміз.

12 жылдық мектепке өтпес бұрын бастауыш сынып стандарты, оқу бағдарламалары мен оқу әдебиетінде жеке тұлғаның рухани-адамгершілік құндылықтарын, патриоттық және зияткерлік қасиеттерін, ой қабілетін дамытуға бағытталған материалдарды енгізу, бастауыш білім беру оқу жоспарында рухани-адамгершілік құндылықтар мен оқушылардың физикалық қасиеттерін қалыптастыратын пәндерге оқу жүктемесінің 50%-ға жуығын бөлу, отбасы мен мектеп арасында тығыз байланыс орнату, ата-аналардың бала тәрбиелеудегі жауапкершілігін арттыру жүйесін жетілдіру қажет. Яғни, бұл тұрғыдан алып қарағанда да жетілдірілетін жұмыстар баршылық.

Ғылыми-зерттеу жұмыстарының сапасын көтеру ($C_{ғзж}$). Жалпы орта білім сапасын көтеру үшін мақсатқа лайық ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу қажет, себебі білім беру жүйесінің даму деңгейі мен сапасы елдегі педагогика ғылымы жетістігіне байланысты. Елімізде білім беру саласындағы проблемаларды зерттеу үшін іргелі және қолданбалы ғылыми-зерттеу жұмыстары жүргізіледі. Бірақ осы проблемаларды зерттеуге қаражат, соңғы жылдары, қалдық принципі бойынша бөлініп келеді. 12 жылдық мектепке өту және оның білім сапасын көтеру, басым біліктілік көзқарасты жеке басқа бағдарланған парадигмаға ауысуды жүзеге асыратын жалпы орта білім беру стандарттары мен оқу бағдарламаларын дайындау, инновациялық оқу-әдістемелік кешен әзірлеудің ғылыми-практикалық негіздері, білім беру сапасын бағалау жүйесін жасау проблемалары мүлде зерттелмеген деп айтуға болады.

Елімізде ұзақ жылдардан бері білім беру саласын жетілдіру, педагогика ғылым саласы зеттеулеріне қаражат қалдық принципі негізінде бөлініп келеді. Тіпті жаңа білім мазмұнын жасау, 12 жылдық мектеп проблемаларын зерттеу жұмыстарына да қаражат бөлінбейді. Ғылым жоқ жерде даму да болмайтын болса, қалай біз 12 жылдық білімге сапалы өтпекпіз? Осы мүлде түсініксіз жай?

Шындығына келсек, күн тәртібінде тұрған проблемаларды зерттеу негізінде оларды шешу және енгізу бойынша ғылыми негізделген ұсыныстар дайындалуы тиіс. Барлық ғылыми-зерттеу және эксперименттік жұмыстар, олардың нәтижелері нақты практикалық қызметте дер кезінде пайдаланылуы үшін олар озыңқы режимде жүргізілуі тиіс. Осы тұрғыдан алып қарағанда, әлі де болса атқарылуы қажетті зерттеу жұмыстары баршылық.

Басқару жүйесінің сапасын көтеру ($C_{бас}$). Білім беруді басқару жүйесінің тиімділігі, мектеп басшылығымен қоса алғандағы уәкілетті орган басшылығының білім беру жүйесін басқарудағы сабақтастығын қамтамасыз етуге тәуелді болады. 12 жылдық мектепке өту барысында білім сапасын көтеру үшін басқару жүйесінің бар институттары бірлесе отырып іс-қимыл жасауы керек.

Білім сапасы құраушыларының сапасын арттыру үшін ғалымдар мен мұғалімдердің үлкен ұжымы, ғылыми-зерттеу ұйымдары мен білім беру мекемелері, оқулық авторлары мен баспалар, педагогикалық ұжымдар мен қоғамдастықтардың бар күш-қуатын жұмылдырып, олардың нәтижелі жұмыс жасауын қамтамасыз ету қажет.

Білім сапасын көтеруге бағытталған жұмыстар негізінен мектепте анықталады. Ал ол жұмыстардың сапалы атқарылуы мектеп директорының біліктілігіне тікелей байланысты болады. Сондықтан білім сапасын дамыған елдерде мектеп директоры болып тәжірибелі

оқу ісі меңгерушісі, ал оқу ісі меңгерушісі болып үздік әдіскер сайланады, ал мектептің тек үздік мұғалімдері ғана әдіскер деңгейіне көтеріледі. Бұл кәсіби деңгейі аса жоғары, ұйымдастырушылық қабілеті мол, мықты тәлімгер жан ғана директор болып жұмыс жасай алады деген сөз. Себебі мектептің негізгі мақсаты сапалы білім беру болса, мектеп директоры осы істі бүге-шегесіне дейін жете меңгерген, үлкен ұстаздар қауымына ақыл-кеңес айттып, нақты жол көрсете алатын жан болуы керек.

Мұны да көңіл аударатын іс-тәжірибе деп қарастыру қажет.

* * *

Еліміздегі орта білім сапасын арттыру, жоғары білім әлеуетіне ие бәсекеге қабілетті және рухани бай жеке тұлға дайындауды қамтамасыз ету мақсатында, Педагогикалық Ғылымдар Академиясының шешімімен, Қазақстан Республикасы Орта білім беру сапасын көтерудің 2015–2029 жылдарға арналған Тұжырымдамасы мен Кешенді бағдарламасы дайындалды. Осы құжаттардың алғашқы нұсқасы Еліміздің Парламенті тарапынан ұсыныс-пікірлер айту үшін жоғары оқу орындары, педагогикалық колледждер, барлық облыстық және Астана, Алматы қалаларының білім басқармалары мен білім жетілдіру институттарына жіберілді. Келіп түскен ұсыныс-пікірлер мұқият зерделеніп, осы негізде жетілдірілген жоба нұсқасы жасалып, Үкіметке тапсырылды.

Бұл бағдарлама ҚР Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы аясында, онда көрсетілген Орта білім беру бөліміне, оның сапасын көтерудің қосымша нақты іс-жоспары ретінде дайындалған. Оны екі кезеңде: 2015-2017 және 2017-2029 жылдары жүзеге асыру жоспарланған.

Бірінші кезеңде жаңа стандарттар мен оқу бағдарламаларын дайындап, 1-ші және 2-сыныптарда білім берудің 12 жылдық жаңа стандарттарына сапалы өту үшін кешенді дайындық жұмыстарын жүргізу, екінші кезеңде, 2017-2018 оқу жылында 1-сыныпта жаңа стандартпен дәріс беру жұмысын бастап, жыл сайын 3-сыныптан бастап 12-сыныпқа дейін 12 жылдық білім беруге өтуге қажетті дайындық жұмыстарын және 1-12-сыныптарда білім беру сапасын көтеру үшін кешенді жұмыстар жүргізу жоспарланған.

Бұл бағдарлама қабылданған жағдайда, оны орындау үшін Үкімет тарапынан қосымша қаржы бөлу қажет етілмейді, ол республикалық бюджеттен ҚР Білім және ғылым министрлігіне және жергілікті бюджеттен орта білім беру жүйесін дамытуға бөлінетін қаражат шегінде жүзеге асырылатын болады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына «Қазақстан жолы-2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» Жолдауы. URL: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1400002014>.
2. Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы Астана, 2010. URL: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1000001118>
3. ҚР «Білім туралы» Заңы. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. 27 шілде 2007 жыл №319-III. URL: http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_links
4. Қазақстан Республикасында жалпы орта білім беру сапасын көтерудің 2015–2029 жылдарға арналған Тұжырымдамасы және Кешендік бағдарламасы / Дайынд. тобының жетекшісі А.Қ. Құсайынов – Алматы: ПФА, 2015. URL: <http://www.apnk.kz/780.html>

УДК 37.014.15

М.П.КУШНИР

Филиал АО «Национальный центр
повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации по
Карагандинской области, г.Караганда
kushnir.m@orleu-edu.kz

ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПОЛНЕНИЯ 2015 Г. В ЗАКОНЕ РК «ОБ ОБРАЗОВАНИИ»: ЧТО КАСАЕТСЯ ШКОЛЬНОГО УЧИТЕЛЯ?

Мақалада 2015 жылдың 13 қарашасында енген ҚР «Білім туралы» Заңына енгізілген кейбір толықтырулар мен өзгерістерге талдау жасалған. Талдау үшін мектеп мұғаліміне қатысты өзгерістер мен толықтырулар алынған. «Білім беру», «оқыту», «сынып жетекшісі» түсініктеріне баса назар аударылды. Білімділік бағдарламаларының түрлері қарастырылды. Білім беру салалары мен ұйымдарының уәкілетті органдарының жаңа құзырлығы көрсетілді. Ата-аналардың міндеті мен педагог қызметкерлердің құқықтарының тізімі, оқушылардың оқу жетістіктерін сыртқы бағалау және Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру сатандарты бойынша өзгерістер ұсынылды.

В статье анализируются некоторые изменения и дополнения в Законе РК «Об образовании», внесенные 13 ноября 2015 года. Для анализа выбраны изменения и дополнения, которые касаются школьного учителя. Акцентировано внимание на понятиях «образование», «обучение», «классное руководство». Рассмотрены виды образовательных программ. Выделены новые компетенции уполномоченного органа в области образования и организаций образования. Представлены изменения в круге обязанностей родителей и перечне прав педагогических работников, внешней оценки учебных достижений и Государственных общеобязательных стандартах образования.

The article analyzes some changes and additions to the Law of Kazakhstan "About Education", made November 13, 2015. For the analysis are chosen changes and additions which concern the school teacher. The attention is focused on the concepts "education", "training", "class management". The types of the educational programs are considered. New competences of authorized body of the field of education and the organizations of education are marked out. Changes in duties of parents and the list of the rights of pedagogical workers, external assessment of educational achievements and the State obligatory standards of education are presented.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы, өзгерістер, толықтырулар, білім беру, оқыту, білім беру ұйымы, оқу бағдарламасы, білім беру бағдарламасы, инклюзивті білім беру, білім беру саласындағы уәкілетті орган, оқу нәтижелерін сырттай бағалау.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Закон Республики Казахстан «Об образовании», изменения, дополнения, образование, обучение, организация образования, учебная программа, образовательная программа, инклюзивное образование, уполномоченный орган в области образования, внешняя оценка учебных достижений.

KEYWORDS: The law of the republic of Kazakhstan «About education», changes, additions, education, education organization, training program, education program, inclusive education, the authorized body in the field of education, external evaluation of educational achievements.

Первый Закон «Об образовании» в Республике Казахстан был принят в 1992 г. [1]. Он обеспечил законодательную базу деятельности учебных заведений в переходный период и способствовал построению национальной системы образования в условиях независимого государства [2]. Первый Закон «Об образовании» predetermined структуру последующих Законов и установил ряд принципов государственной политики в

области образования, которые остались в основе и современной государственной системы образования. Этот закон также открыл первый этап стандартизации среднего общего образования для 11-летней школы (1992-1996 гг.) [3].

Закон РК «Об образовании» 1999 г. [4] послужил началу проведения реформ образования в соответствии с интеграционными процессами в мире. В документе обучение в общеобразовательных школах было разделено на три ступени: начальная (1-4 классы), основная (5-9 классы), средняя (10-11 классы). Введена обязательная предшкольная подготовка, создана новая структура высшего профессионального образования с возможностью получения академической степени «магистр».

Закон РК «Об образовании» 2007 г. [5] был направлен на решение задачи интенсификации вхождения Казахстана в мировое образовательное пространство и создания конкурентоспособной образовательной системы. Он стал регулировать обеспечение конституционного права на образование не только граждан Республики Казахстан, но и иностранцев и лиц без гражданства, постоянно проживающих в Республике Казахстан.

Внесение изменений и дополнений в Закон РК «Об образовании» – естественный процесс, т.к. на него влияют [6]:

- общемировые тенденции: глобализация, информационное общество, приоритет развития человеческого капитала, парадигма образования, в основе которой лежит принцип самоценности человека, способного к саморазвитию, самосовершенствованию и самообразованию в течение всей жизни;

- национальные приоритеты: цели экономического развития Казахстана на ближайшую перспективу, повышение его роли на международной арене, долгосрочная конкурентоспособность страны в условиях глобализации и задача войти в число 30 самых развитых государств мира;

- государственная политика в сфере образования: интеграция в мировое образовательное пространство и усиление интернационализации, обеспечение современного качества образования на основе сохранения его фундаментальности и соответствия актуальным и перспективным потребностям личности, общества, государства, его гибкости и адаптивности к мировым и государственным изменениям.

Изменения и дополнения в Закон РК «Об образовании» (далее – Закон) внесены Законом РК от 13 ноября 2015 года № 398-V ЗРК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам образования» [7]. Мы не ставим задачу осветить все изменения. Остановимся на тех, которые будут касаться учителя организации среднего образования.

В Закон внесены новые понятия (Статья 1. Основные понятия): образование; образовательная программа; лица (дети) с особыми образовательными потребностями; центры адаптации несовершеннолетних; обучение; учебно-оздоровительная организация образования; организация среднего образования; классное руководство.

Понятия «образование» и «обучение» зафиксированы как процесс:

1. Образование – непрерывный процесс воспитания и обучения, осуществляемый в целях нравственного, интеллектуального, культурного, физического развития и формирования профессиональной компетентности (статья 1 подпункт 9-1)).

2. Обучение – целенаправленный процесс организации деятельности обучающихся и воспитанников по овладению знаниями, умениями, навыками и компетенциями, развитию способностей, приобретению опыта применения знаний в повседневной жизни и формированию мотивации получения знаний в течение всей жизни (статья 1 подпункт 48-1)).

Организация среднего образования представляется как «организация образования, реализующая общеобразовательные учебные программы начального, основного среднего, общего среднего образования, специализированные общеобразовательные и специальные учебные программы» (статья 1 подпункт 49-2)).

К основным видам организаций среднего образования отнесены общеобразовательная школа, малокомплектная школа, гимназия, лицей, профильная школа (уточнение выделено курсивом – в прежней редакции выделенное определение отсутствовало) (статья 31 пункт 2).

В подпункты, описывающие перечисленные виды организаций, внесены изменения в части уточнения программ, которые эти организации реализуют в соответствии со своими задачами: общеобразовательные учебные программы начального, основного среднего и общего среднего образования и образовательные программы дополнительного образования (статья 1 пункт 18, пункт 21, пункт 40).

Руководство учебно-методической и научно-методической работой в организациях среднего образования возложено на «областные, городов республиканского значения и столицы методические кабинеты и методические кабинеты районных (городских) отделов образования» (статья 29 пункт 2).

Учебно-оздоровительная организация образования описывается как юридическое лицо, осуществляющее функции по воспитанию, образованию, оздоровлению, отдыху детей и учащейся молодежи (статья 1 подпункт 48-2)). Эти организации образования, созданные по решению Правительства Республики Казахстан, выполняют широкий круг обязанностей: от реализации общеобразовательных учебных и образовательных программ до проведения научных исследований по вопросам нравственно-духовного развития (статья 43 пункт 6).

Центры адаптации несовершеннолетних определяются как организации, находящиеся в ведении органов образования, обеспечивающие прием и временное содержание:

- безнадзорных и беспризорных детей в возрасте от трех до восемнадцати лет для установления родителей или других законных представителей,
- детей, оставшихся без попечения родителей или лиц, их заменяющих, в случае невозможности их своевременного устройства,
- детей, отобранных при непосредственной угрозе их жизни или здоровью органом опеки и попечительства от родителей (одного из них) или от других лиц, на попечении которых они находятся,
- детей, направляемых в специальные организации образования,
- а также детей, находящихся в трудной жизненной ситуации вследствие жестокого обращения, приведшего к социальной дезадаптации и социальной депривации (статья 1 подпункт 28-2)).

Считаем важным акцентировать внимание на тот факт, что понятие «лица (дети) с особыми образовательными потребностями» заменило дефиницию «лица с ограниченными возможностями». Под введенным понятием в Законе понимаются «лица, которые испытывают постоянные или временные трудности в получении образования, обусловленные здоровьем, нуждающиеся в специальных, общеобразовательных учебных программах и образовательных программах дополнительного образования» (статья 1 подпункт 21-3)), т.е. это более широкая категория. Тогда инклюзивное образование понимается как «процесс, обеспечивающий равный доступ к образованию для всех обучающихся с учетом особых образовательных потребностей и индивидуальных возможностей» (статья 1 подпункт 21-4)). В новой редакции излагаются, в связи с этими изменениями, и понятия «специальные условия для получения образования» и «специальные учебные программы».

Специальные условия для получения образования – условия, включающие специальные учебные программы и методы обучения, технические и иные средства, среду жизнедеятельности, а также медицинские, социальные и иные услуги, без которых невозможно освоение общеобразовательных учебных и образовательных программ лицами (детьми) с особыми образовательными потребностями (статья 1 подпункт 7-4)).

Специальные учебные программы:

- разрабатываются на основе общеобразовательных учебных программ начального, основного среднего, общего среднего образования, образовательных программ технического и профессионального образования (статья 19 пункт 1);
- направлены на обучение и развитие лиц (детей) с особыми образовательными потребностями, в т.ч. лиц, нуждающихся в длительном лечении, а также для детей и подростков с ограниченными возможностями в развитии (статья 19 пункт 2);
- учитывают психофизические особенности и познавательные возможности обучающихся и воспитанников, определяемые с учетом рекомендаций психолого-медико-педагогических

консультаций (статья 19 пункт 2);

- реализуются в специальных организациях образования, предусмотренных законами Республики Казахстан, в общеобразовательных школах, организациях технического и профессионального образования или на дому (статья 19 пункт 3).

Образовательная программа описывается Законом как единый комплекс основных характеристик образования, включающий цели, результаты и содержание обучения, организацию образовательного процесса, способы и методы их реализации, критерии оценки результатов обучения (статья 1 подпункт 9-2)).

Образовательные программы направлены на подготовку квалифицированных рабочих кадров и специалистов среднего звена по направлениям профессиональной деятельности в отраслях экономики, последовательное повышение профессионального и общеобразовательного уровня личности (статья 14 пункт 3).

Ограничены 3 видами: общеобразовательные (типовые, рабочие); профессиональные (типовые, рабочие); дополнительные (статья 14 пункт 1).

Общеобразовательные учебные программы в зависимости от содержания подразделяются на учебные программы:

- 1) дошкольного воспитания и обучения;
- 2) начального образования;
- 3) основного среднего образования;
- 4) общего среднего образования (статья 14 пункт 2).

Профессиональные программы включают образовательные программы:

- 1) технического и профессионального образования;
- 2) послесреднего образования;
- 3) высшего образования;
- 4) послевузовского образования (статья 14 пункт 3).

Классное руководство представлено как функция, возложенная на педагогического работника по координации деятельности обучающихся класса в рамках учебно-воспитательного процесса (статья 1 53-2)). За нее Законом предполагается доплата работникам организаций образования (статья 52 пункт 4).

Разработка и утверждение положения о классном руководстве в организациях среднего образования отданы в ведомство уполномоченного органа в области образования (Министерство образования и науки РК) (статья 5 подпункт 12-2)).

В соответствии с данным подпунктом принят Приказ Министра образования и науки РК № 18 от 12 января 2016 года «Об утверждении Положения о классном руководстве в организациях среднего образования». Положение определяет права, обязанности и функции, возложенные на классного руководителя, по координации деятельности обучающихся класса в рамках учебно-воспитательного процесса.

Требования к обязательной школьной форме устанавливаются уполномоченным органом в области образования (в прежней редакции – организациями образования) (статья 5 подпункт 14-1)).

В связи с этим, подписан Приказ Министра образования и науки РК № 26 от 14 января 2016 года «Об утверждении требований к обязательной школьной форме для организаций среднего образования». Требования направлены на реализацию светского характера обучения и устранения признаков социального, имущественного, религиозного и иных различий между обучающимися организаций образования.

Также в соответствии с новой редакцией Закона уполномоченный орган в области образования проводит государственную аттестацию организаций образования независимо от ведомственной подчиненности, реализующих (статья 5 подпункт 9)):

- общеобразовательные учебные программы дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего образования;
- специализированные общеобразовательные учебные программы специализированного образования;
- специальные учебные программы специального образования;

- образовательные программы технического и профессионального, послесреднего образования;

- образовательные программы высшего и послевузовского образования.

Данная редакция подпункта 9) действует до 1 января 2017 года.

Уполномоченный орган в области образования разрабатывает и утверждает правила отмены занятий в организациях среднего образования, а также в организациях образования, реализующих образовательные программы технического и профессионального образования, при неблагоприятных погодных метеоусловиях (статья 5 подпункт 14-2)).

Принят соответствующий нормативно-правовой акт – Приказ Министра образования и науки РК № 42 от 18 января 2016 года – об утверждении указанных Правил. В Правилах указаны требования к заполнению документации при отмене занятий; режиму работы организации образования; деятельности педагогического коллектива и классного руководителя; организации учебных и домашних занятий.

Равным образом в компетенции уполномоченного органа в области образования – разработка и утверждение критериев оценки организаций образования и критериев оценки знаний обучающихся (статья 5 подпункты 21-2), 21-3). В соответствии с последним пунктом Приказом Министра образования и науки РК № 52 от 21 января 2016 года утверждены Критерии оценки знаний обучающихся.

Статья 5 дополнена подпунктом 34-1) следующего содержания: «разрабатывает и утверждает правила педагогической этики». Это обусловило появление Приказа Министра образования и науки РК № 9 от 8 января 2016 года «Об утверждении правил педагогической этики». Правила представляют собой свод общих принципов и норм педагогической этики, которыми должны руководствоваться педагогические работники организаций образования.

Дополнения коснулись и системы повышения квалификации. Уполномоченный орган в области образования разрабатывает и утверждает правила организации и проведения курсов повышения квалификации педагогических кадров; утверждает образовательные программы курсов повышения квалификации педагогических кадров (статья 5 подпункты 38-1), 38-2).

В рамках данных дополнений утверждены:

- а) Правила организации и проведения курсов повышения квалификации педагогических кадров (Приказ Министра образования и науки РК № 95 от 28 января 2016 года);

- б) программы повышения квалификации учителей в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан (Приказ Министра образования и науки РК № 32 от 15 января 2016 года);

- с) образовательные программы курсов повышения квалификации педагогических кадров организаций дошкольного, среднего, дополнительного, а также специального образования (Приказ Министра образования и науки РК № 92 от 28 января 2016 года).

Повышение квалификации и переподготовка кадров осуществляются в организациях образования, реализующих образовательные программы дополнительного образования, научных организациях, институтах повышения квалификации, на производстве и при прохождении стажировки по международной стипендии «Болашак» (статья 37 пункт 3).

Таким образом, повышение квалификации, в том числе и педагогических работников, должно осуществляться по образовательным программам повышения квалификациям, которые утверждены Министерством образования и науки РК.

Глава 2 дополнена статьей 8-1. Минимальные социальные стандарты в сфере образования и статьей 8-2. Государственная монополия в сфере образования.

Статья 8-1 определяет минимальные социальные стандарты дошкольного воспитания и обучения, начального, основного среднего и общего среднего образования, технического и профессионального, послесреднего образования, высшего образования, получаемого на конкурсной основе.

Статьей 8-2 к государственной монополии отнесена деятельность по организации проведения экспертизы учебников, учебно-методических комплексов и пособий по уровням образования, а также методологического и научно-методического обеспечения системы образования и образовательного процесса (государственные общеобязательные стандарты

образования, учебные планы, учебные программы).

Расширен перечень лиц, которые имеют преимущественное право в конкурсе на получение образовательных грантов. В него внесены «лица, имеющие документы об образовании организаций образования, реализующих образовательные программы технического и профессионального, послесреднего образования, подтвердившие квалификацию и имеющие стаж работы по специальности не менее одного года» (статья 26 пункт 5 подпункт 2-1)).

Расширено понятие «организации образования»: теперь к числу этих организаций относят также имеющие статус международных школ филиалы юридических лиц, юридические лица независимо от формы собственности и организационной правовой формы, индивидуальные предприниматели без образования юридического лица, реализующие общеобразовательные учебные программы дошкольного воспитания и обучения (статья 40 пункт 1).

Компетенции организаций образования дополнены ежегодным информированием родителей и иных законных представителей, обучающихся и воспитанников до конца текущего учебного года о перечне учебников и учебно-методических комплексов, пособий и другой дополнительной литературы, в том числе на электронных носителях, предлагаемых к использованию в предстоящем учебном году; учебных материалов, используемых в предстоящем учебном году (статья 43 пункт 3 подпункт 2-2)).

Из статьи 43. Компетенция организаций образования исключены пункты 4 и 5, касающиеся организаций образования, имеющих особый статус. В новой редакции Закона РК «Об образовании» особый статус оставлен только для высшего учебного заведения. В связи с чем, глава 6 дополнена статьей 40-1. Особый статус высшего учебного заведения.

Из перечня лиц, которые получают сертификаты о результатах единого национального тестирования, выданные уполномоченным органом в области образования на основании перевода итоговых оценок в баллы сертификатов, исключены участники международных олимпиад и конкурсов научных проектов (научных соревнований) по общеобразовательным предметам текущего года (статья 47 пункт 6-2).

Расширен круг обязанностей родителей и иных законных представителей:

- уважать честь и достоинство работников организаций образования;
- выполнять требования, предъявляемые к обязательной школьной форме, установленные уполномоченным органом в области образования;
- соблюдать форму одежды, установленную в организации образования (статья 49 пункт 2).

Определение педагогических работников осталось в прежней редакции, но к гражданским служащим отнесены только педагогические работники государственных организаций образования, созданных в организационно-правовой форме государственных учреждений и казенных предприятий (за исключением сотрудников и военнослужащих военных, специальных учебных заведений, имеющих воинское или специальное звание) (статья 50 пункт 1).

Перечень прав педагогического работника увеличен. В него внесен пункт: имеет право на уважение чести и достоинства со стороны обучающихся, воспитанников и их родителей или иных законных представителей (статья 51 пункт 2).

Изменения произошли и в области внешней оценки учебных достижений (статья 55).

В новой редакции Закона добавлен уровень для осуществления внешней оценки учебных достижений. Данная процедура «осуществляется в целях оценки качества образовательных услуг и определения уровня освоения обучающимися общеобразовательных учебных программ начального, основного среднего, общего среднего образования и образовательных программ высшего образования, предусмотренных государственными общеобязательными стандартами» (статья 55 пункт 4).

Цель внешней оценки на уровне начальной школы – мониторинг учебных достижений. Оценка в данном случае проводится выборочно в определенных организациях среднего образования (статья 55 пункт 5).

Статья 55 дополнена пунктом 7 о перечне действий организации, осуществляющей комплекс мероприятий по проведению внешнего оценивания качества образовательных услуг.

Следует отметить изменения в статье 56. Государственные общеобязательные

стандарты образования. Теперь стандарты образования определяют совокупность общих требований по каждому уровню образования и к сроку обучения, тогда как в прежней редакции эти требования касались содержания образования; максимального объема учебной нагрузки обучающихся и воспитанников; уровня подготовки обучающихся (статья 56 пункт 1).

Мы надеемся, что проведенный анализ поможет педагогам различных организаций образования быть грамотным в правовых вопросах и организовывать свою деятельность в соответствии с внесенными изменениями и дополнениями в Закон.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Об образовании. Закон Республики Казахстан от 18 января 1992 г. – http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z920002000_
2. Бекишев К.Б., Сагимбекова Н.Б., Акимжанова Г.М. Современное состояние образования в Республике Казахстан. – http://library.by/portalus/modules/shkola/readme.php?archive=1196814847&id=1193750540&start_from&subaction=showfull&ucat
3. Муканова С.Д. Некоторые вопросы стандартизации среднего общего образования. – http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Pedagogica/32308.doc.htm
4. Об образовании. Закон Республики Казахстан от 7 июня 1999 года N 389. – http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z990000389_
5. Об образовании. Закон Республики Казахстан от 27 июля 2007 года № 319-III. – http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319_
6. Шаймуханова С.Д., Нугман Б.Г., Сулейменова М.Ж., Рахимова Г.М., Макалаков Т.Ж. Современное состояние и пути развития системы образования Республики Казахстан. – <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/current-status-and-the-development-of-the-education-c112/11980-c112-073>
7. О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам образования». Закон РК от 13 ноября 2015 года № 398-V ЗРК. – <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000398>

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫНЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЖАСТАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУ

29 қаңтар күні «Мәңгілік ел» жалпы ұлттық идеясын жүзеге асыру аясында «Өрлеу» БАҰО» АҚФ Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ-ның ұйымдастыруымен ғылыми-әдістемелік семинар өткізілді.

Семинар мақсаты – тарихи пәндер бойынша сабақта және сыныптан тыс жұмыстарда «Мәңгілік ел» құндылығын енгізу мүмкіндіктерін ашу.

Семинар барысында қатысушылар, жалпы алғанда, мемлекет үшін, оның ішінде әрбір қазақстандық үшін ұлттық идеяның маңызы мен рөлін талқылады.

Семинар модераторы, т.ғ.к., БЖБС кафедрасының аға оқытушысы Мырзахметова А.Ж. семинарға қатысушылардың дербес ұқсастық деңгейлерін анықтауға тренинг өткізді. Тренинг барысында облыс мұғалімдері өзіндік азаматтық, этникалық, әлеуметтік, кәсіби және басқа да сәйкес қырларын анықтап, оқушылардың азаматтық тұрғыдан өз орындарын айқындай алулары үшін педагогтардың тәрбие жұмыстарын күшейтулері қажеттігі туралы қорытынды жасады.

Сондай-ақ, орта мектеп мұғалімдері «Білім беру ұйымдарының тәрбие үдерісіне «Мәңгілік ел» құндылығын енгізу» тақырыбында шеберлік сыныбын көрсетті. Педагогтар тарих сабақтарында және сабақтан тыс уақытта Қазақстан халықтарының қолөнері бойынша оқушылардың жасаған туындыларымен таныстырды.

Семинар соңында қатысушылар бүгінгі таңда ұлттық идея мәселесі және

оның төңірегіндегі түрлі сауалдар Қазақстан үшін анағұрлым маңызды да, өзекті тақырып болып табылатындығына көз жеткізді. Тарихи жәдігерлермен, ұлтжандылық пен халықтың руханилығы, дәстүрлі құндылықтар мен халықаралық шынайылықтың үндестігі, алдыңғы оң тәжірибелермен тығыз байланысты Ұлттық идея қазақстандық қоғам идеологиясының негізі болуы керек. Педагогтар семинар тақырыбының өзектілігін айта отырып, қызықты тренингтер мен шеберлік сыныптары үшін ұйымдастырушыларға алғыстарын білдірді және Институтпен әрі қарай ынтымақтастықта жұмыс жасау қажеттілігін атап көрсетті.

ОБСУЖДАЕМ ЦЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»

29 января в рамках реализации общенациональной идеи «Мәңгілік ел» состоялся областной научно-методический семинар, организованный ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПР ПР по Карагандинской области.

Цель семинара – раскрыть возможности внедрения ценностей «Мәңгілік ел» на уроках и внеклассных занятиях по историческим предметам.

В ходе семинара участники обсудили роль и значение национальной идеи для государства в целом и для каждого казахстанца, в частности.

Модератор семинара, кандидат исторических наук, старший преподаватель кафедры управления и качества образования Мырзахметова А.Ж., провела тренинг на определение индивидуального уровня идентичности участников семинара. В ходе тренинга учителя области определили виды собственной гражданской, этнической, социальной, профессиональной и др. идентичности и сделали вывод о том, что необходимо усилить работу педагогов по усилению воспитательной работы для гражданского самоопределения учащихся.

Также учителями средних школ были проведены мастер-классы «Внедрение ценностей «Мәңгілік ел» в воспитательный процесс организаций образования».

Педагогами были представлены работы учащихся по прикладному искусству народа Казахстана, выполненные на уроках истории и во внеурочное время.

По итогам семинара участники сделали вывод о том, что национальная идея в тесной связи с историческим наследием, патриотизмом, духовностью народа, синтезом традиционных ценностей, международных реалий и прежнего положительного опыта должна стать основой идеологии казахстанского общества. Кроме того, педагоги отметили актуальность темы семинара, выразили признательность организаторам за интересные тренинги, мастер-классы и отметили необходимость дальнейшего сотрудничества с Институтом.

УДК 331.108.45

Ж.М.МАМЕРХАНОВА

Филиал АО «Национальный центр
повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации по
Карагандинской области, г.Караганда
mamerhanova@mail.ru

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН КОЛЛЕДЖА В УСЛОВИЯХ КРАТКОСРОЧНОГО КУРСА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

Болашақ мамандардың базалық және кәсіби құзыреттіліктері талаптарының мәніне сәйкес техникалық және кәсіби білім беру стандарты нормаларын енгізу мәселелері көрсетіледі. Қысқа мерзімді біліктілікті арттыру курсы жағдайында арнайы пән оқытушыларының кәсіби құзыреттіліктерін дамыту тәжірибесі ұсынылады. Курстан кейінгі кезеңде тыңдаушыларда қалыптасқан тәжірибені дамыту мүмкіндіктері тұрғысынан курстың тиімділігі бағаланады.

Обозначена проблема внедрения норм стандарта технического и профессионального образования в контексте требований к базовым и профессиональным компетенциям будущих специалистов. Предложен опыт развития профессиональной компетентности преподавателей специальных дисциплин в условиях краткосрочного курса повышения квалификации. Оценена эффективность курса с позиции возможности развития приобретённого слушателями опыта в посткурсовый период.

The problems of implementation of the standard rules of technical and vocational education in the context of the requirements for basic and professional competencies of future professionals. A experience of professional competence of teachers of special subjects in a short refresher course. The effectiveness of the course from the perspective of opportunities for the development of acquired experience.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: біліктілікті арттыру, жаңарту, техникалық және кәсіптік білім беру, дублиндік дескрипторлар, техникалық және кәсіби білім беру стандарты, базалық және кәсіби құзыреттіліктер, сабақ жоспары.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: повышение квалификации, модернизация, техническое и профессиональное образование, дублинские дескрипторы, стандарт технического и профессионального образования, базовые и профессиональные компетенции, план занятия.

KEY WORDS: training, modernization, technical and professional education, Dublin descriptors, technical and professional education standard, basic and professional competence, lesson plan.

В своём обращении к народу Казахстана «Социальная модернизация Казахстана: Двадцать шагов к Обществу Всеобщего Труда» Президент Республики Н.А.Назарбаев отметил, что: «В конечном счете, все ценности мировой цивилизации, все экономические и культурные богатства создаются человеческим трудом, а не виртуальными финансовыми институтами... Сегодня труд – как решающий национальный фактор в условиях XXI века, в условиях глобальной конкуренции, – должен быть выдвинут на первый план» [1].

Ключевую роль в удовлетворении интересов личности, потребностей рынка труда и перспектив развития экономики и социальной сферы традиционно играет система

технического и профессионального образования (далее – ТиПО), развитие которой является одной из стратегических задач государства. В Государственной программе развития образования в Республике Казахстан на 2011-2020 г.г. обозначена программная цель ТиПО: «модернизация системы технического и профессионального образования в соответствии с запросами общества и индустриально-инновационного развития экономики, интеграция в мировое образовательное пространство» [2].

В свою очередь в условиях происходящего в экономике государства постоянного технологического развития неизбежными являются и изменения в требованиях, предъявляемых к современной рабочей силе, в том числе и к потенциальной рабочей силе в лице выпускников образовательных учреждений технического и профессионального образования.

Всё больше требований предъявляется к знаниям специалиста по экономике, коммуникации, владению информационными технологиями, а также его личностным качествам. Востребованы такие качества личности, как самостоятельность, способность принимать ответственные решения, творческий подход к делу, умение доводить его до конца, постоянно учиться.

Если ранее работодатели основное внимание уделяли только качеству трудовых операций, то в последние годы вместо понятия «профессионализм» всё чаще используется понятие «компетентность». Помимо технологической подготовки востребован ряд компонентов, имеющих внепрофессиональный или надпрофессиональный характер: гибкость мышления, наличие абстрактного, системного и экспериментального мышления, умение вести диалог, коммуникабельность, сотрудничество и т.д. [3], [4]. Важным становится не только обеспечение экономики квалифицированными кадрами, способными не только применять новые технологии, но и содействовать инновационному развитию предприятия в целом.

В 2013 году в деятельность организаций ТиПО Постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080 введён стандарт образования (далее – ГОСО-2012) [5]. Впервые в требованиях к уровню подготовки, включены требования к базовым компетенциям как «способность управлять собой и собственной деятельностью, склонность к самомотивации и самоорганизации» и профессиональным компетенциям как «способность специалиста решать совокупность профессиональных задач на основе знаний, умений и навыков, а также личностных качеств, позволяющих эффективно осуществлять профессиональную деятельность».

Таким образом, главная задача, поставленная перед преподавателем специальных дисциплин колледжа – поставить студента в позицию активного субъекта учебной деятельности, организовать её таким образом, чтобы он не только самостоятельно овладевал теоретическими основами производственных процессов, но и предлагал решения для достижения цели производства, его развития. Немаловажным является и целенаправленное развитие преподавателем таких личностных качеств, как умение работать в команде, навыков оптимального выбора технологического решения, ответственности за порученный участок деятельности.

В 2013 году Министерство образования и науки Республики Казахстан и Германское Общество по Международному Сотрудничеству подписали Соглашение о реализации пилотного проекта «Внедрение дуального обучения в Казахстане». В ходе эксперимента изданы сборники, проведены экспертиза и даны рекомендации по разработке учебно-программной документации. Наряду с этим указано на ряд недостатков, один из которых освещён ниже.

Участники эксперимента нечётко определяют критерии оценки результата обучения будущих специалистов, что ведет к несовершенству содержания рабочих учебных программ. Неудовлетворительное качество преподавания зачастую не соответствует задачам, поставленным перед ТиПО ГОСО-2012 в частности и социально-экономической ситуацией в стране в целом [6].

В то время как целесообразно использовать такие подходы преподавания, в механизме которых наряду с достижением традиционного результата обучения заложено воздействие на личность будущего специалиста, создание новой психологии будущего работника, преподаватели ТиПО считают, что основной целью обучения остаётся успешное освоение

знаний и умений, а также демонстрация студентами навыков овладения профессией. Отношение к сформулированным в ГОСО-2012 требованиям к базовым и профессиональным компетенциям - формальное. И сегодня имеет место ориентация на традиционные способы целеполагания, технологии обучения, имеются проблемы с устаревшими психолого-педагогическими знаниями.

Таким образом, индустриально-инновационное развитие экономики Республики Казахстан актуализирует направления поиска и освоения современных педагогических технологий ТиПО, обеспечивающих достижение студентом ожидаемого уровня согласно нормам ГОСО-2012. Преподаватель специальных дисциплин – активный участник освоения теории и практики обновлённого содержания образования, в том числе и в условиях повышения квалификации.

Филиалом АО «НЦПК «Өрлеу» по Карагандинской области в 2015 году проведён краткосрочный курс повышения квалификации преподавателей специальных дисциплин с учётом требований к уровню подготовки обучающихся, зафиксированными в ГОСО-2012 уровня ТиПО.

Тема курса: «Современные педагогические технологии в техническом и профессиональном образовании в условиях индустриально-инновационного развития экономики». Содержание программы нацелено на повышение профессиональной компетентности преподавателей специальных дисциплин в отборе методов, средств и форм обучения в условиях ГОСО-2012. Основные задачи, которые решались в ходе курса:

- содействовать осмыслению слушателями представлений о приоритетных направлениях, задачах и механизмах модернизации системы ТиПО на современном этапе социально-экономического развития Казахстана;

- способствовать осознанию целесообразности и продемонстрировать возможные механизмы реализации личностно-ориентированного и компетентностного подходов к процессу профессионального обучения на этапе становления и развития личности будущего специалиста;

- углубить и расширить представления о современных педагогических технологиях обучения как средствах обеспечения самостоятельного овладения студентами теоретическими и практическими основами производственных процессов на основе интерактивного взаимодействия субъектов образовательного процесса – студентов и преподавателей;

- развить навыки моделирования занятия, обеспечивающего достижение студентами результатов обучения, определённых нормами ГОСО-2012, в том числе уровня базовых и профессиональных компетенций.

Ожидается, что реализация содержания программы будет способствовать развитию у студентов учреждений ТиПО навыков критического мышления, самостоятельного поиска и глубокого анализа информации, самостоятельной оценочной деятельности, базовых и профессиональных компетентностей в целом.

Содержание программы включало ознакомление слушателей с инновационными подходами к совершенствованию технологий преподавания, в том числе в соответствии с идеями Программы курсов повышения квалификации педагогов общеобразовательных школ Республики Казахстан (далее - Программа), разработанной Центром педагогического мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» совместно с факультетом образования Кембриджского Университета. Несмотря на то, что данная программа предназначена для учителей общеобразовательных школ, считаем, что её идеи вполне могут составить теоретическую и методологическую основу профессиональной деятельности и преподавателей специальных дисциплин.

На данное предположение «натолкнуло» нас, прежде всего, содержание выше упомянутого Постановления Правительства Республики Казахстан № 1080 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования соответствующих уровней образования». Все шесть установленных государственной политикой уровней образования объединены в единый акт, единое образовательное пространство, обладающее внутренним

единством и непротиворечивостью всех его компонентов.

Далее, мы предположили, что в качестве составляющей, объединяющей стандарты всех уровней образования вполне справедливо рассматривать дескрипторы, установленные Европейской рамкой квалификаций высшего образования в качестве рамочных требований к результатам обучения. В контексте принятия в Дублине (март 2002 г.) они получили название Дублинские дескрипторы [7].

Всего дублинские дескрипторы предлагают пять категорий (критериев) для описания результатов обучения, которые должны быть достигнуты по завершению того или иного цикла:

- 1) знание и понимание;
- 2) применение знаний и понимания;
- 3) выражение суждений;
- 4) коммуникативные способности;
- 5) способности к учебе.

Считаем, что дублинские дескрипторы вполне сопоставимы с требованиями к уровню подготовки обучающихся ГОСО-2012, в том числе уровня и среднего, и технического и профессионального образования. Данное представление отражено нами на рисунке 1.

Дублинские дескрипторы	ГОСО-2012, среднее образование	ГОСО-2012, ТиПО	
		базовые компетенции	профессиональные компетенции
1) знание и понимание; 2) применение знаний и понимания;	предметный	- универсальные знания, умения и навыки;	- определённый объём знаний, умений, навыков;
		- универсальные свойства и способности;	- решение основных задач деятельности;
3) выражение суждений; 4) коммуникативные способности;	системно-деятельностный	- профессиональная мобильность, конкурентно-способность;	- самостоятельное выполнение профессиональной деятельности;
5) способности к учебе	личностный	- социальная защищённость в современном обществе	- оценка результатов своего труда

Рисунок 1 – Сопоставление категорий Дублинских дескрипторов с требованиями к уровню подготовки обучающихся согласно ГОСО-2012 среднего образования и ГОСО-2012 ТиПО

Таким образом, в содержании курса рассматривались такие ключевые идеи Программы, как «метапознание и обучение тому, как учиться», «диалог в классе», «развитие критического мышления», «оценивание для обучения», «Lesson study».

Действия преподавателей курса в ходе занятий для слушателей явились неким мастер-классом, а непосредственно действия слушателей демонстрационным образцом интерактивного взаимодействия студентов и преподавателя на современном занятии: политика преподавания и обучения, содержание, характер выполняемых заданий, способы задания критериев и инструменты оценки выполненных заданий.

Для того чтобы систематизировать теоретические представления о современных педагогических технологиях и продемонстрировать механизмы их реализации в качестве ориентировочной основы планирования слушателем была предложена изображённая на рисунке 2 модель основной части современного занятия. Завершилась учебная деятельность слушателя самостоятельным выполнением индивидуального задания – разработкой плана основной части занятия в соответствии с нормами ГОСО-2012 ТиПО.

Особенностью плана, выполненного по модели, предлагаемого Программой является то,

что в его структуре и содержании аккумулируются инновационные идеи всех модулей курса. Практически все слушатели с заданием справились. На рисунке 3 представлен план занятия по дисциплине «Материаловедение» преподавателя профессионально-технологического колледжа г.Темиртау Фомиченко С.Г. как один из наиболее успешно разработанных слушателями [8].

О степени удовлетворённости слушателей результатом обучения на курсе можно судить по результатам анкетирования в день завершения курса. На вопрос «Что Вы испытываете при завершении курса?» 15 слушателей (60%) ответили «творческий подъём», 10 (40 %) - «ощущение удовлетворённости». На вопрос «Изменился ли Ваш взгляд на современную организацию процесса обучения после данных курсов?» 22 слушателя (88 %) ответили «да», 3 (2 %) - ответа не дали.

Таким образом, приведённые данные позволяют в целом говорить об успешности курса.

Тем не менее, на устно заданный вопрос, будут ли они использовать на своих занятиях то, чему научились, отвечали: «Буду использовать элементы», «Проведу открытое занятие». Или: «Наши студенты этого делать не умеют (не способны на это)», «Наши студенты не готовы к этому», «Надо, чтобы ученики с 1 класса обучались по новым технологиям, а пока они к нам придут...» и т.п. О том, что Программа действует с 2012 года, а значительная часть студентов - выпускники школ - с этими подходами знакома, самостоятельно «добывать знания» умеет, преподаватели колледжа в большинстве не знают, не задумываются.

Складывается противоречивая ситуация: педагоги желают использовать в своей профессиональной деятельности современные технологии, однако когда перед ними ставится задача внесения изменений в образовательный процесс, кивая на ряд обстоятельств, от их использования, фактически, отказываются, чему есть ряд причин.

Одной из причин по нашему мнению является отсутствие в колледжах практики оценивания уровня подготовки обучающихся в соответствии с требованиями к базовым и профессиональным компетенциям согласно ГОСО-2012 в полной мере. Нужны критерии оценивания, вероятно установленные и принятые педагогическим сообществом ТиПО, соответствующий диагностический инструментарий.

Использование современных технологий в ТиПО будет востребовано, если произойдёт переход от формального, имеющего сегодня место, кистинному взаимодействию преподавателей колледжа с их непосредственными партнёрами – учителями общеобразовательных школ и работодателями. Для этого существуют всем известные, теоретически в достаточной степени разработанные, механизмы.

Механизмом взаимодействия колледжа с общеобразовательной школой является предпрофильная подготовка. Содержание «курса по выбору» в школе обязательно включает достаточное количество профессиональных проб, профессиональная ориентация не ограничивается информацией о колледже и возможности трудоустройства, предусматривает профессиональный отбор, психолого-педагогическое сопровождение завершается готовностью учащихся выпускных классов к самостоятельному выбору видов профессиональной деятельности и соответствующих направлений последующего обучения.

Механизмом взаимодействия колледжа с работодателем является дуальное обучение. Основу взаимодействия составляет коллегиальность принятия решения и разделение функционала между профессиональной школой и предприятием, продуманная и развитая система профессиональной ориентации обеспечивает профессиональное самоопределение будущих специалистов, преподаватели специальных дисциплин регулярно стажированы на предприятии, тематика курсового и дипломного проектирования ориентирована на текущее состояние производственных процессов и потребности производства.

Несомненно, залогом успеха запуска и реализации этих механизмов является успешность процесса той широкомасштабной модернизации, которая в нашей стране охватывает все сферы деятельности, в том числе и образования.

ГОСО-2012, ТипО		Учебные цели согласно учебной программе дисциплины: «В ходе занятия студент должен:	Процесс критического мышления на базовом уровне	Таксономия Б.Блума	Самостоятельная деятельность студента
Базовые компетенции	Профессиональные компетенции				
-универсальные знания, умения и навыки; -универсальные свойства и способности;	-определенный объем знаний, умений, навыков;	-узнать о ...; - применить эти знания для ...;	-сбор релевантной информации;	знание понимание применение	- индивидуально извлекает информацию (из учебника, Интернета и т.п.) и вносит её в таблицу, схему ¹ и т.п.;
	-решение основных задач деятельности;				
-профессиональная мобильность, кон- курентоспособность;	-самостоятельное выполнение профессиональной деятельности;		-оценка и критический анализ доказательств;	анализ	- в составе группы анализирует извлечённую информацию, результат анализа визуализирует на постере, в виде драмы и т.п. ² ;
			-обоснованные выводы и обобщения;		
-социальная защищенность в современном обществе.	-оценка результатов своего труда.	- размышлять о ...»	-пересмотр предположений и гипотез на основе значительного опыта.	синтез	- в составе группы делает выводы и обобщения на основе выполненного анализа и представляет его в устной и (или) письменной форме ³ ;
				оценка	- индивидуально выражает своё мнение относительно ценности изученной информации для него, в будущей профессиональной деятельности и (по возможности) аргументирует своё мнение и представляет его в устной или письменной форме ⁴

¹Вид таблицы, схемы выбирает (подбирает) или разрабатывает преподаватель и предлагает студенту

² Вид, форму представления выбирает (подбирает) или разрабатывает преподаватель и предлагает студенту

³ Вид, форму представления выбирает (подбирает) или разрабатывает преподаватель и предлагает студенту

⁴ Вид, форму представления выбирает (подбирает) или разрабатывает преподаватель и предлагает студенту

Рисунок 2 – Модель современного занятия в условиях ТипО

Специальность: 140200 0 – Техническая эксплуатация дорожно-строительных машин
Квалификация: 140210 2 - Машинист экскаватора одноковшового
Дисциплина: Материаловедение

Основные цели и результаты обучения	Активные и интерактивные формы работы. Применение ИКТ	Ожидаемые результаты	Оценивание, включая в целях обучения (ОДО)	Включая всех
Студенты должны: -узнать о чугуна, за в и с и м о с т и его свойств от содержания в нём углерода и кремния; об отличии чугуна от стали по составу.	«1-2-1» ИР. Студенты читают текст учебника Гуляев А. П. - Глава 8, пункт 1 стр. 203; пункт 3 стр. 212-214, выделяют, записывают ключевые понятия. ПР. Обсуждают записи с однокурсниками. ГР. Просматривают видео ролик «Чугун». ГР. Знакомятся с образцами, фотографиями микроструктуры деталей из чугуна и стали. ИР. Дополняют (при необходимости) записи.	Все смогут дать определение «чугун», называть отличие чугуна от стали по составу углерода и кремния.	Стратегия ЗХУ (Заполняют «знаю», «хочу знать») Вопросы низкого порядка: Что такое чугун? Чем отличается чугун от стали? Какова зависимость содержания углерода и кремния в кристаллической структуре чугуна?	А, В, С – читают, выделяют, записывают, обсуждают, п р о - сматривают, знакомятся, дополняют.
применить эти знания для определения структуры и свойств чугуна образцов деталей экскаватора из чугуна и стали.	ПР. Студенты определяют визуально по излому образцов, фотографиям микроструктуры деталей экскаватора из чугуна и стали - структуру и свойства чугуна. ГР-1: блок цилиндров; ГР-2: зубчатое колесо; ГР-3: картер коробки передач. «Три микрофона» Студенты из ГР-1, ГР-2, ГР-3 объясняют свои определения	Большинство смогут определить структуру и свойства чугуна.	Стратегия Обработка и анализ данных Взаимооценивание «Две звезды и пожелание» Вопросы высокого порядка: Каково преимущество чугуна перед сталью? Почему? Каково преимущество стали перед чугуном? Почему?	А, В – определяют; С – отвечают на вопросы
- размышлять о значимости и замене материала «чугун» в автомобилестроении.	ГР. Студенты просматривают видео ролик «Автомобили будущего»; ГР. Размышляют о значимости и замене материала «чугун» в автомобилестроении.	Некоторые смогут привести примеры и аргументировать замены материала «чугун» на альтернативный материал.	Открытый вопрос: От каких чугунных деталей Вы бы в производстве экскаваторов отказались? Почему? Стратегия ЗХУ (заполняют «узнал»)	А – отвечают аргументируя; В, С – отвечают кратко.
Условные обозначения ИР, ПР, ГР – индивидуальная работа, работа в паре, групповая работа соответственно				

Рисунок 3 - План основной части занятия по дисциплине «Материаловедение», разработанный преподавателем специальных дисциплин профессионально-технологического колледжа г. Темиртау Фомиченко С.Г.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Назарбаев Н.А. Программная статья Послание «Социальная модернизация Казахстана: Двадцать шагов к Обществу Всеобщего Труда». - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.inform.kz/rus/article/2478336>
2. Государственная программа развития системы образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [<http://www.edu.gov.kz>].
3. Акдаулетов К.Г. Тенденции и факторы успеха развития технического и профессионального образования // Техникалық және кәсіптік білім. - № 1, 2014 г. – С.26-28
4. Шкляр А.Х. Профессиональное образование как фундамент кадрового обеспечения экономики стран СНГ // Техникалық және кәсіптік білім. - № 4, 2014 г. – С.12-16
5. Государственный общеобязательный технический и профессионального образования. - Утвержден постановлением Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа [<http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1200001080>].
6. Сборник материалов по проекту «Внедрение дуальной системы обучения» (Часть 1). – Астана, 2013. – 42 с. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [<http://ru/http-mmс-kz-index-php-ru-o-tsentre-istoria1/2013-07-08-08-51-29/2013-07-18-13-59-18/254-vnedrenie-dualnogo-obucheniya-v-sisteme-tipo>]
7. Glossary on the Bologna Process. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bologna.owwz.de/home.html?&L=3>
8. Байжигитова С.А., Жетписбаева М.А. От учебных проектов - к совершенствованию педагогической деятельности/ - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pedgazeta.ru/report/127>

АПРОБАЦИЯ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ: ПЕРВЫЕ ИТОГИ

5 февраля 2016 года директора филиалов АО «НЦПК Өрлеу» Институты повышения квалификации педагогических работников участвовали в работе секции «Апробация обновленного содержания образования – ключевой аспект реализации Плана нации «100 конкретных шагов» в рамках расширенного заседания коллегии МОН РК с участием заместителя Премьер-Министра РК Назарбаевой Д.Н.

На секции были рассмотрены вопросы трансляции опыта Назарбаев Интеллектуальных школ (Шамшидинова К.Н.), апробации Государственного общеобязательного стандарта начального образования и обновленного содержания в 30 пилотных школах республики (Жилбаев Ж.О.), организации предшкольной подготовки в контексте преемственности дошкольного и начального образования (Игенбаева Б.К.).

Директор Департамента дошкольного и среднего образования, информационных технологий МОН РК Жонтаева Ж.А. презентовала приказы ведомства по реализации Закона Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам образования» № 398-V от 13 ноября 2015 года.

О предстоящем участии казахстанских школьников в международных исследованиях PIRLS и ICILS (2016 и 2018 годы соответственно) присутствующих познакомила Култуманова А.Ж., вице-президент АО «Информационно-аналитический центр».

УДК 373.1

M.A.ZHETPISBAYEVA

Ye.A.Buketov Karaganda State University

zhetpisbajeva_m@mail.ru

FEATURES OF CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING

Мақалада жалпы білім беру мектептерінде көптілді оқытудың нәтижелілігіне жету жолдары жөнінде сұрақ қарастырылады. Пән мен тілді кіріктіріп оқыту әдістемесі негізінде өтетін оқу үдерісінің ерекшеліктері анықталады. Жаңа материалды ұсыну әдіс-тәсілдеріне, тілді меңгері үдерісі мен пән мазмұның қиыстыруға мүмкіндік беретін оқу мәтіндерді іріктеуіне, сабақты жоспарлау жолдарына, бағалауға жеке көңіл бөлінеді.

В статье рассматривается вопрос о подходах в достижении результативности полиязычного обучения в общеобразовательной школе. Характеризуются особенности учебного процесса на основе методики интегрированного обучения предмету и языку. Особое внимание уделено способам представления нового материала, отбору учебных текстов, позволяющих при изучении совмещать содержание предмета и процесс освоения языка, изменениям в подходах к планированию урока, оцениванию.

In article the question of approaches in achievement of productivity of polylingual education at comprehensive school is considered. Features of educational process on the basis of a technique of the integrated training in a subject and language are characterized. The special attention is paid to ways of representation of new material, selection of the educational texts allowing to combine when studying the maintenance of a subject and process of development of language, to changes in approaches to planning of a lesson, estimation.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: көптілді білім беру, пәндік-тілдік кіріктірілген оқыту, коммуникативтік дағдылар, академиялық тілді меңгеру дағдылары, білім беру материалдарын іріктеу, бағалау.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: полилингвальное обучение, предметно-языковое интегрированное обучение, коммуникативные навыки, навыки владения академическим языком, отбор образовательного материала, оценка.

KEYWORDS: polylingual education, the integrated education in the subject and language, communicative skills, the academic language skills, the selection of educational materials, the assessment.

In Kazakhstan's system of the secondary education there are different models of polylingual training. Nazarbayev's Intellectual schools, the international schools «Miras» and «Heyliberi», the Kazakh-Turkish lyceums in different years they started to introduce education in several languages at the same time. So, in the Kazakh-Turkish lyceums education is conducted in 4 languages: mathematics, informatics and subjects of a natural cycle – in English; the Kazakh language and literature, history and geography of Kazakhstan, a basis of the state and the right, a world history – in the Kazakh language; the world geography, the Turkish language – in the Turkish language; Russian and literature – in Russian.

The Autonomous Organization of Education (AOE) «Nazarbayev Intellectual schools» determined by one of the first realization of trilingual education as the most important strategic direction of the activity. It was carried out purposeful work on development of a number documents and the politician on realization of trilingual education (2013 - 2015):

- the review of the international scientific researches in the field of bilingual and trilingual education;
- policy of trilingual education at Intellectual schools;

- recommendations for schools about realization of trilingual education;
- the management for teachers of application of the "Subject-Language Integrated Training" technology (CLIL) to the organization of educational process;
- review practician of team teaching;
- the integrated textbooks for 1 and 2 classes «Maine to Arts» with a workbook;
- educational and methodical grants and anthologies for support of teachers' introduction in a technique of language immersion;
- monitoring of realization of policy of trilingual education in Nazarbayev's intellectual schools;
- training of teachers of language and not language subjects of use the techniques necessary for realization of trilingual education;
- seminars for teachers of the program of language immersion.

In Nazarbayev's Intellectual schools the Kazakh, Russian and English languages are not only taught as separate disciplines, but also used for studying of other subjects. From 2014-2015 separate subjects at the main and senior schools are taught in three languages:

- 4 subjects in the Kazakh language: «Geography», «History of Kazakhstan», «Kazakhstan in the modern world» and «Right bases»;
- 2 subjects in Russian: «World history» and «Informatics»;
- 7 subjects in English: «Mathematics»; «Chemistry», «Physics», «Biology», «Informatics»; «Economy», «Global prospects and project work».

Besides, at Nazarbayev's Intellectual schools trilingual is an integral part of out-of-class activity: in three languages are carried out theatrical circles, Debate clubs, television stations function, protection of projects, etc. A number of after-hour projects, such as «100 books recommended for the pupil from Nazarbayev's Intellectual schools», Wikipedia and TEDxNIS, Discover Kazakhstan, «Туған елге тағзым» etc. promote application and development of the acquired language skills [1].

Within the maintenance of secondary education updating of bigger degree answers requirements of time and language policy in Kazakhstan the model of trilingual training developed- AOO «NIS».

Now there is a work on standard legal and scientific methodologically to ensuring process of introduction of trilingual education at comprehensive schools of Kazakhstan. The State obligatory standard of primary education of the updated contents is developed [2]. According to this standard of formation the organization of the Republic of Kazakhstan, forming bases of communicative pupils competence for the purpose of development of functional literacy, introduce policy a trilingual through training in the Kazakh, Russian and English languages from 1 class. Studying of all three languages is directed on formation of communicative skills through development of four types of speech activity (audition, speaking, reading and the letter).

L.S. Vygotsky emphasized that correctly arranged system of teaching languages corresponding to a public situation of development has to be the basis for multilingualism. School and high school systems, language policy of the state can work in common, having common targets, and then the effect will be the most successful. Without development of the academic language abilities (hearing, speaking, reading, the letter and communication in a broad sense), there will be no high-quality possession of each of languages [3].

At comprehensive school are necessary for achievement of productivity of polylingual training the special organization of educational process at a lesson, change of approaches to its planning and definition of the purposes, to selection of the training material allowing to combine when studying the maintenance of a subject and process of development of language, to estimation.

One of the most widespread approaches to multilinguism training is the integrated teaching a subject and language. The integrated training in a subject and language at high school represents the developing area of theoretical and applied researches, and the uniform concept of how the school has to realize such training, doesn't exist. Authors of this approach are David Marsh (Finland) and to Anna Malyers (Holland). David Marsh gave it the following definition: «The Content and Language

Integrated Learning belongs to any educational context focused on two subjects in which additional language, not the main language, is used as means when training in not language subject» [4].

Thus, the subject and language integrated training – a didactic technique which allows to create at trained linguistic and communicative competences in nonnative language, in the same in an educational context in which they have a formation and development of all-educational knowledge and abilities. The name of the integrated training approach in a subject and language in English is deciphered as Content and Language Integrated Learning (further – CLIL). CLIL is introduced successfully in foreign education – Bulgaria, Hungary, Canada, Finland, Estonia, etc. On the basis of approach CLIL in these countries programs of language immersion for acquisition of the second or third language are realized.

Realization of CLIL in Kazakhstan has incidental character and if it is carried out, partially, within the separate organizations of education, for example to NIS. In initial classes of NICHES of the cities of Kokshetau and Taldykorgan is begun experiment on language immersion in the Kazakh language of Russian-speaking children in 2012. This programme of language immersion is directed on strengthening of the kazakh environment and development of the Kazakh language as the state. The Kazakh language becomes the cognitive tool of knowledge of environment and assimilation of the maintenance of subjects [5].

CLIL gains special relevance in the conditions of realization of policy of trilingual education at comprehensive schools of Kazakhstan by creation of necessary conditions for the organization of educational process in the Kazakh, Russian and English languages and teaching separate subjects on one of them.

Integrated subject and language training should be carried out in accordance according to the methodological principles of conceptual bases of polylingual education considered in scientific literature:

- the principle of a continuity as communication, coherence and prospects of all components of system (the purposes, tasks, the contents, methods, means, forms) between levels of polylingual education (down);
- the principle of continuity as the factor providing integrity of all components of system (the purposes, tasks, the contents, methods, means, forms) at each level of polylingual education (across);
- the principle of «double occurrence of knowledge» provides parallel acquisition of languages through studying of language disciplines and through language of not language disciplines training (for example, the chemistry, physics are studied in English, history of Kazakhstan, the Kazakh literature – on Kazakh, the Russian literature, a world history – in Russian, etc.);
- the principle of functional activity of the languages contacting in ethnocultural educational space which means creation of conditions for active use of various languages according to needs and interests of society for the institutional sphere, and with interests and needs of the personality and separate social groups in extra institutional and informal spheres [6].

Treat the private principles of the integrated training in a subject and language: threefold focus (training in a subject, development of speech activity in nonnative language, development of abilities to study); the safe and enriching educational environment; authenticity of the used materials; active training; cooperation [7].

Feature of this technique consists in that, it can be used in various educational contexts when the knowledge of language becomes the instrument of studying of the maintenance of a subject. Thus language is included in the program of training, and need of immersion on language environment for possibility of discussion of subject material considerably increases motivation of use of language in the context of the studied subject.

At the integrated training in a subject and language the teachers who have knowledge both of development of nonnative language, and of the maintenance of a subject that will promote development of the main communicative skills and academic, «subject», language skills .

Main communicative skills	Academic language skills
The language skills used for everyday communication in various situations	The language skills used in various subject domains for the highest thought processes
Development of these skills requires use of nonnative language in various communicative situations	For development of these skills it is necessary to use nonnative language for discussion of the maintenance of a subject and development of all components of speech activity
Are important for everyday communication. If they aren't developed, the doctrine can't react according to a context in a communicative situation, won't feel comfortable, communicating in the learned language	Are important for success in educational activity, for further training in higher education institution, and also for development of critical skills thinking

The technique of CLIL assumes careful selection of training materials for reading. Training materials have to intend not only for studying of a concrete subject, but also for training in language – to mastering lexical and grammatical units and structures, development of all types of speech activity. The teacher has to think over the subject maintenance of a lesson, coordinate with the training program carefully to select material. At material selection to address to various resources that the offered material could add or spososbstvovat to deepening of the understanding studied.

When reading the following fragment of the text the pupil gains a certain knowledge of a subject or fixes already passable material and thus at different stages of work with the text is focused on the academic lexicon of a subject, on contents of the text, and then on concrete grammatical material:

Kazakhstan's geographical remoteness from oceans and its vast territory affect the climatic conditions in the region. Kazakhstan's territory is located in the central and southern latitudes of temperate climate zone, whereas its distant southern regions are close to subtropics. Kazakhstan's climate is sharply continental, with cold winters and not summers. Temperatures are very different depending on the region; these differences are especially evident between steppe and mountainous regions. Southern regions differ from northern and central regions for milder and warmer winters and hot summers. Annual amount of precipitation varies within 8-12 inches (200-300 mm) in the northern and central regions of the country and within 16- 20 inches in southern mountain valleys. In winter, vast territories are covered with snow, although, in steppes, frequent and strong snowstorms sometimes sweep it away Strong thunderstorms bring most rains in steppes and cause freshets and floods.

In the given fragment we can consider the following units:

- object-language: latitudes, climate zone, subtropics, sharply continental, snowstorm, thunderstorm, freshets, flood, northern and central;
- phrases: in the region, on the region, close to subtropics, between steppe and mountainous regions;
- preposition of" the English language;
- compound sentence.

At the stages while-and post-reading independent and creative tasks are used (to describe, compare, ask a question, to state the point of view, to make presentation, etc.) for development of skills of oral and written language.

Within CLIL of approach cognitive function of nonnative language as the perception and understanding of the maintenance of the studied subject improves is realized: the teacher uses various strategy of material supply: repetition, frequent use of examples, synonyms, an expanded explanation, rephrasing, an accurate articulation, various intonational structures, etc. Besides, at the trained responsibility for the text reproduced in nonnative language as the main emphasis is placed, first of all, on the contents, and then on a material supply form grows. Development of cognitive abilities is a priority at CLIL: finding of interrelations, comparison, comparison,

systematization, classification, justification, etc. When training in nonnative language also discursive abilities that promotes their improvement and in the native language develop.

At CLIL the question of estimation of educational achievements of school students is important. When training in nonnative language there is a risk of not clear and unfair estimates of results of training, especially in case of the pupils having language difficulties: the pupil can have subject knowledge, but to be incapable to express the thought or to show the knowledge in training language. It is possible to estimate pupils in their native language. But certain risks are also connected with this decision: it influences motivation to training in nonnative language and calls into question results of estimation as material is studied in one language, and is estimated on other.

Experts recommend to plan long-term estimation on the basis of a number of the statements concerning subject knowledge and language skills and to carry out estimation, formal or informal, several times during a quarter (half-year) on the basis of various scales. As a method of estimation it is possible to use a portfolio for collecting various tasks performed by pupils – results of tests, evident works created by them texts of sheets of self-estimation, etc. Self-evaluation is carried out on the basis of a set of statements I "know/can" both on subject knowledge, and on language skills [7].

The integrated training in a subject and language has multilateral focus:

- training in language is supported at the lessons of a subject
- development of the subject contents is supported at lessons of language
- integration is carried out of subjects
- actively used cross-cutting themes
- various forms and methods of estimation
- used the training reflection is carried out.

Diversity of activity of the teacher at the integrated training in a subject and language assumes creative cooperation of subject teachers and teachers of languages within team activity. Interaction of teachers in team assumes the actions directed on studying of kind of work with the partner teacher, orientation of the activity to the purposes and tasks of other members of team that demands joint planning and coordination of actions. Teachers will really interact within team work, but it isn't simple to make the plan of inter subjects' communications. Each teacher within use of CLIL indirectly or will directly participate in process of work of the partner in team and to render practical assistance to achievement of the objectives of teaching a subject in the learned language and assimilation of language by pupils. At joint planning of a lesson teachers:

- 1) will coordinate the purposes of a subject studying and language;
- 2) allocate terms which are studied/are used in both subjects;
- 3) define turns of speech (the most used phrases);
- 4) will coordinate nature of inter subject communications (the preliminary, accompanying, subsequent communications);
- 5) will coordinate terms of joint action.

On the basis of CLIL process of studying of language becomes more purposeful as gets the actual contents, and language becomes necessary means for the solution of specific communicative objectives at a lesson. Besides, the trained have opportunity better to know and understand culture of the learned language that conducts to formation of their sociocultural competence. At CLIL rather large volume of language material that represents full immersion in the natural language environment accustoms. It should be noted also that work on various subjects of a subject allows to comprehend specific terms, to own specific language constructs that promotes replenishment of the lexicon which is trained subject terminology and prepares it for further studying and application of the gained knowledge and abilities. Studying of nonnative language and not language subject at the same time is an additional tool for achievement of the educational purposes.

REFERENCES

1. <http://nis.edu.kz/ru/programs/trilingualism/>
2. State obligatory standard of pre-education.
3. Vygotskyi L.S. The question of multilingualism in children's age//Works: In 6 t. T.3. Problems of development of mentality / Under the editorship of A. M. Matyushkin. – M.: Pedagogics, 1983. – 368 pages.
4. Marsh D. Content and Language Integrated Learning: The European Dimension. – Actions, Trends and Foresight Potential / D. Marsh. OUP, 2002. – 204 p.
5. Dzhadrina M. Zh. Language immersion in Intellectual schools: the gained experience// NIS [An electronic resource]. Code of access [http://conference.nis.edu.kz/october2015ru/index.php/..](http://conference.nis.edu.kz/october2015ru/index.php/)
6. Zhetpisbayeva B. A. Polylingual education: theory and methodology: Monograph. – Almaty: Білім, 2009. – 343 pages.
7. Seminar materials "Methods of the integrated training in a subject and language: features, advantages, methods and methods of realization". – Almaty, 2015.

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫН СЫНАҚТАН ӨТКІЗУ: АЛҒАШҚЫ ҚОРЫТЫНДЫЛАР

Ағымдағы жылдың 5 ақпанында «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдары педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру Институттарының директорлары ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Д.Н. Назарбаеваның қатысуымен өткен ҚР БЖҒМ кеңейтілген алқа мәжілісі аясында «Жаңартылған білім мазмұнын сынақтан өткізу – «100 нақты қадам» Ұлттық жоспарын жүзеге асырудың басты аспектісі» секция жұмысына қатысты.

Секция жұмысында Назарбаев Зияткерлік мектептері тәжірибесін трансляциялау (К.Н. Шамшидинова), республиканың 30 пилоттық мектептерінде Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының жаңартылған мазмұнын сынақтан өткізу (Ж.О. Жилбаев), мектепке дейінгі және бастауыш білім беру сабақтастығы контекстінде мектепалды даярлықты ұйымдастыру мәселелері қарастырылды.

ҚР БЖҒМ мектепке дейінгі және орта білім, ақпараттық технологиялар Департаментінің директоры Ж.А. Жонтаева 2015 жылдың 13 қарашасындағы № 398-V «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңын жүзеге асыру бойынша ведомствоның бұйрығын таныстырды.

«Ақпараттық-аналитикалық орталық» АҚ вице-президенті А.Ж. Култуманова қатысушыларды қазақстандық мектеп оқушыларының алдағы PIRLS және ICILS (2016 және 2018 жылдарға сәйкес) халықаралық зерттеулерге қатысатыны туралы таныстырды.

УДК 316.422

¹KUANYSHBEKOVA G. E., ²MUKUSHEVA M. A.

Branch of the joint-stock company «National Training Center» Orleu»

Institute of professional development of teachers in Karaganda region

¹GulnaraK_1983@mail.ru, ²mukusheva.m@orleu-edu.kz

THE EFFECTIVE TRAINING OF LANGUAGE'S TEACHER IN CONTEXT OF THE UPDATE CURRICULUM FOR COMPREHENSIVE SCHOOL EDUCATION

This article discusses the issues of effective language teaching teachers how effective management training and basic classes, focusing on the structure of classes and skills necessary for management in the context of an updated curriculum. Reveals the key features of the spiral of training organized in the combined parts and direction for clarity progression of learning.

Мақалада жаңартылған оқу бағдарламасы аясында тіл мұғалімдеріне басқаруға қажетті оқу бағдарламасының құрылымына негізделген оқу сабақтары мен оқу дағдыларын қолданудың тиімді оқыту жолдары қарастырылған. Ілгерлей оқытудың айқындылығы үшін біріктірілген бөлімдер мен бағыттардың ұйымдастырылуымен спиральді оқытудың түйінді ерекшеліктері анықталған.

В данной статье рассматриваются вопросы эффективного преподавания языков, эффективного управления обучением и основными занятиями. Основное внимание уделяется структуре учебных занятий и развитию навыков, необходимых для управления образовательным процессом в контексте обновленной учебной программы. Раскрыты ключевые особенности спирального обучения.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: тиімді оқыту, шыыршықты оқыту, когнитивті теория, тілдік дағдылар.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: эффективное обучение, спиральное обучение, когнитивная теория, языковые навыки.

KEYWORDS: effective teaching, learning spiral, cognitive theory, language skills.

"The world is rapidly becoming another due to globalization and modernization, which result in huge problems for people and society. Schools must prepare children to live and work in a world in which most people need to work together with people of different cultural backgrounds, to take into account the different ideas, perspectives and values; in a world where people have to decide how to trust and cooperate, despite the differences, often breaking the space and time with the help of technology; and in a world in which their lives will depend on issues that go beyond national borders. School of the twenty-first century would be to help children develop independence and identity, which recognizes the reality of the national and global pluralism, preparing them to ensure that they could join others in life, work and citizenship" [1].

Education is the only effective long-term strategy to ensure that the country can successfully participate in this competition and to make such calls. Some authors, such as Willem Te Velde (2005), spoke of the need of high quality education in this era of globalization. At present, all over the world recognizes the essential importance of education for economic growth and welfare of the citizens. All over the world have been revised or currently being revised educational system on the subject of what kind of education they provide for their future generations. In this case the key questions were asked, such as "What do children need to learn in order to be successful in the twenty-first century?" And "What is the most effective way to learn this?". These issues are closely related to the curriculum and the proposed methodology used in the implementation of the curriculum.

Kazakhstan has already undertaken relevant work to respond to the global challenges outlined above, interpreted for the national context. Key educational values and objectives related to national curriculum standards, assessment, textbooks and pedagogy include raising achievement overall

level of children and the development of skills needed for innovation and good practices, validation and implementation of the national identity through the school curriculum and interaction with more broad international experience.

The introduction of an updated curriculum and assessment system is one of the actions being undertaken for problem solving. Updated training program for language subjects included in this process. The curriculum for language subjects has been developed in accordance with the characteristics of the level of language skills, provided by the Common European Framework of Reference for Foreign Council of Europe language, which are based on a number of relevant learning context in primary and secondary school achievements, to be achieved by children at the end of the school year [2].

In this program are given curricula. The program will help children to improve their skills of speaking, listening, reading and writing. With the improvement of these skills in the stages of learning, children gain confidence in the combined use of the knowledge gained for the evaluation of information, reflection and formation of the arguments, as well as for the creation of detailed comments with respect to a particular task, for a particular audience and specific purpose. Children will gain knowledge that will enable them to apply the acquired skills in any situation, whether it be training in other curricula, formal/business event or during informal communication with others. Therefore, children in the study of language on this program will be able to solve problems and become competitive in the future. The bases for the development of subject programs are spiral learning. The spiral curriculum is based on the cognitive theory advanced by Jerome Bruner in "The process of education" (1960). He believed that even the most complex material, with proper structuring and presentation can be perceived even very young children. Bruner suggested that human knowledge passes through three relatively discrete stages:

- ✓active (learning by doing);
 - ✓sign (learning through images and pictures);
 - ✓symbolic (training with words or numbers),
- which are used to inform the development of a spiral curriculum.

In order to comply with the continuity and consistency of language material is expected gradual development of four skills of speech activity, which will observe the continuity and consistency.

It is recommended that the teacher used the following teaching strategies:

- ✓a balanced mix of traditional and new teaching methods;
- ✓listening to the views of each children and the recognition of the importance of using existing knowledge and understanding of the purpose of development;
- ✓encourage and promote the training of children with the help of carefully chosen tasks and activities;
- ✓modeling strategies addressing the examples that are understandable to children;
- ✓support children learning through "assessment for learning";
- ✓systematic monitoring of children' knowledge;
- ✓encourage research children and active learning based on research;
- ✓development of children' critical thinking skills;
- ✓organization of individual, group activities of children;
- ✓the creation of conditions that encourage children to self-assessment and self-development, in accordance with the individual needs (emphasis on the process rather than to specific knowledge).

In the educational process the teacher needs to orient children to independently search for ways to solve them before the problem situation associated with a particular linguistic phenomenon, as well as independent study and creation of texts, group discussion (argument, proof).

The key features of the spiral curriculum based on the work of Bruner children revises the subject several times throughout the study, the complexity of threads increases with each repetition and a new training has to do with the old train, and is considered in the context of the old information.

The benefits attributed to it spiral curriculum developers:

- ✓information is repeated and remembered each time children repeats a theme;
- ✓spiral curriculum allows logical progression from simpler to complex ideas;
- ✓children can apply the knowledge to the subsequent course of the objectives [3].

Subject programs are based on the spiral curriculum where knowledge and skills children are reviewed with moving them from class to class. The learning objectives are organized in the combined parts and direction for clarity progression of learning.

The advantages of the updated educational program

Traditional method of teaching	Modern methods of teaching and learning
«Didactic» teacher, who basically speak or read lecture by children	The enthusiasm of the teachers using a variety of teaching methods and learning strategies
The passive learning objectives with little or no participation of all the children	The active training with large number of children
Educational objectives are unclear or do not belong to the previous training	Educational objectives are meaningful and relate to the previous training
Training activities are not differentiated and too heavy at the beginning or pulls more able pupils	Training activities, set at the right levels and differentiated in such a way that all students experience some success
The lack of variety of teaching and learning methods - lessons predictable	It uses a variety of methods for teaching and learning - lessons unpredictable
The pace of lessons is too fast/slow, and children are not given the "time" to "think"	The pace of lessons changes to the provision of children "time" for "reflection"
Children waiting for help from the teacher	Children provide individual support
Children are not sure of the purpose of the lesson and do not know what is expected of them	Children know the purpose of the lesson and what is expected of them

Constructivist approaches to learning lead to increased success of training, compared to "traditional" knowledge transfer approaches. Constructivist approach based on the concept that children understand new knowledge and concepts and how they interact with prior knowledge. The important point here is that the previous experience of children has an impact on how they accept the new concept and, if it does not take into account the knowledge can be superficial and not deep. This minor problem will prevent the application of knowledge, development of critical thinking and reflection, in the areas mentioned above, it is important for children and their success in the modern world. In order to be the point in teaching, children must be actively involved in the lesson process, not to be passive listeners. It is important that children have the opportunity to participate in activities that allow them to work and process knowledge and develop their skills.

Teaching develops children' language skills, so they can learn the language, flexible use language in different spheres of public life, improve the culture of his verbal behavior. In addition, it will teach them not to violate the language rules to use them properly, allowing students to speak fluently and write correctly. Learning a language should promote vocabulary, improve language literacy opportunities to communicate with other people, as well as the ability to think and strive for new knowledge. Children will be able to express their opinions when listening to audio and video materials, to learn to understand, use, compile, analyze, draw conclusions, evaluate literary and nonfiction texts depending on the purpose.

Along with the age characteristics of the child and the level of training of speaking skills, listening, reading and writing, all subject language programs also help teachers to take into account aspects such as the development of critical thinking skills, performance of certain tasks and activities, formation of respect for the multifaceted knowledge of languages and their use. Thus, they "form the perfect foundation to create an effective learning environment for the children," creating an environment in which students can learn actively, rather than passively accept whatever information and knowledge.

An effective teacher of language learning in the context of an updated curriculum combines direct instruction and constructivist approach to learning. The teacher facilitates the learning process, setting goals and demonstrates the skill or approach that would be explored. During the joint work, the lessons would be interactive and focused on children. In language teaching, teachers would explore methods of active reading and writing that in the future will form efficient skills of speaking and listening.

During the training program, teachers will be able to identify strategies that they could use to children of different ages and abilities, as well as to assess their capabilities in the development of cognitive skills of pupils.

LIST OF THE LITERATURE

- 1.Andreas Schleicher. International Summit on the Teaching Profession Preparing Teachers and Developing School Leaders for the 21st Century Lessons from around the World // - 2012.
- 2.Willem Te Velde. Globalization and Education // Overseas Development Institute. - 2005. -p. 254
- 3.Jerome Bruner. "The process of education" // Harvard University Press, Cambridge. - 1963.
- 4.Mitchell R., Myles F., Marsden E. // Second Language Learning Theories Routledge. - 2013.
- 5.De Oliveira L., Silva T. // L2 Writing in Secondary Classrooms: Student Experiences, Academic Issues, and Teacher Education Routledge. - 2013.

БАҒАЛАУ: ТРЕНЕРЛЕРДІ ДАЙЫНДАУДЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІСІ

2016 жылдың 27-28 қаңтарында «НЗМ» ДББҰ Қазақстан Республикасында орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында мұғалімдердің біліктілігін арттыру бағдарламасы бойынша тренерлерді шақырды. Жаңартылған білім беруді жаппай мектептерге енгізу қарсаңында оқушылар жетістіктерін жаңа жағдайда бағалауын ұйымдастыру бойынша тренерлердің құзыреттерін арттыру міндеті қойылды.

«Білім беруді жаңарту аясында оқушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау» оқыту семинарында «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚБАИ тренерлері – С.В.Кузнецова, У.А.Майбасова, Л.С.Абзалбек – жаңартылған мектептегі қалыптастырушы және жиынтық бағалаудың мазмұны және ұйымдастыру ерекшеліктерін талқылауға белсене қатысты. Практикалық іс-әрекетте тапсырмаларды іріктеп алу, критерийлер мен дескрипторларды әзірлеу дағдыларын игерді.

Семинардың мазмұнын «НЗМ» ДББҰ Педагогикалық өлшемдер Орталығы мен Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім беру Академиясының белсенді қолдауымен Педагогикалық шеберлік Орталығы жүзеге асырды.

Семинар Филиалдың «Білім беру мазмұнын жаңарту» Лабораториясының білім беруді жаңарту аясында мұғалімдердің біліктілігін арттыру курсына сабақтарды әзірлеудің және тренерлік құрамның алдағы кәсіби өсуінің бастапқы нүктесі болды.

ОЦЕНИВАНИЕ: ВАЖНЫЙ АСПЕКТ ПОДГОТОВКИ ТРЕНЕРОВ

27-28 января 2016 года АОО «НИШ» вновь пригласила тренеров по программе повышения квалификации учителей в рамках обновления среднего образования Республики Казахстан: в преддверии внедрения обновленного содержания образования в массовые школы была поставлена задача повышения компетенций тренеров в области организации оценивания достижений школьников в новых условиях.

На обучающем семинаре «Критериальное оценивание учебных достижений учащихся в рамках обновления содержания образования» тренеры филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области – Кузнецова С.В., Майбасова У.А., Абзалбек Л.С. – приняли активное участие в обсуждении особенностей организации и содержания формативного и суммативного оценивания в обновленной школе. В практической деятельности были приобретены навыки подбора заданий, разработки критериев и дескрипторов.

Содержание семинара реализовывал Центр педагогического мастерства при активной поддержке Национальной академии образования им. Ы. Алтынсарина, Центра педагогических измерений АОО «НИШ».

Семинар стал отправной точкой для разработки Лабораторией «Обновление содержания образования» Филиала учебных занятий курсов повышения квалификации учителей в рамках обновления содержания и дальнейшего профессионального развития тренерского состава.

УДК 316.422

¹М.Б.СУЛЕЙМЕНОВ, ²Л.С. АБЗАЛБЕК

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы

Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ

¹suleimenov.m@orleu-edu.kz, ²abzalbek.l@orleu-edu.kz

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ОРТА БІЛІМ МАЗМҰНЫН JAҢARTY JAҒДАЙЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ НӘТИЖЕЛЕРІН БАҒАЛАУ

Мақалада жаңартылған оқу бағдарламасы бойынша тілді оқытудың ерекшеліктері қарастырылған. Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері ұсынылған. Оқытудағы оқу мақсаттарының маңыздылығы сипатталған. Жоспарлауда оқу тапсырмалары, жетістік критерийлері және оқу мақсаттарының өзара байланысы көрсетілген. Оқушылардың оқу нәтижелерін бағалауда жетістік критерийлерін қолдануға арналған ұсыныстар берілген.

В статье рассматриваются особенности обучения языку по обновленной учебной программе. Предложены новые подходы по оцениванию учебных достижений учащихся. Даны формулировки учебных целей. Показана взаимосвязь учебных целей, критериев достижения и учебных заданий при планировании. Даны рекомендации по применению критериев достижения оценивания учебных результатов учащихся.

In the article features are examined language teaching on the renewed on-line tutorial. New approaches offer on the evaluation of educational achievements of students. Formulations of educational aims are given. Intercommunication of educational aims is shown, criteria of achievement and educational tasks at planning. Given to recommendation on application of criteria of achievement of evaluation of educational results of students.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: жаңартылған оқу бағдарламасы, тілдік дағдылар, оқу мақсаттары, қалыптастырушы бағалау, жетістік критерийлері.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: обновленная учебная программа, языковые навыки, учебные цели, формативное оценивание, критерии успеха.

KEY WORDS: The updated curriculum, language skills, lesson objectives, formative assessment, criteria of success.

Қазіргі таңда үздіксіз білім беру жүйесінде білім беруді дамыту, дүниежүзілік білім беру кеңістігіне кіру Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауында «бізге экономикалық қоғамдық жаңару қажеттіліктеріне сай келетін осы заманғы білім беру жүйесі қажет» делінген [1]. Сол білім беруді дамыту ісі жеке тұлғаға мәдени-тарихи құндылықтарды, нормалар мен дәстүрлерді, білім берудің арнайы таңдап алынған мазмұны мен нысандарын беру болып табылады.

Өткенімізге зер сала қарасақ, білім беру жүйесінде осыған дейін оқушыға білім, білік, дағдыны қалыптастыруды талап етсек, бүгінгі күннің мақсаты – іскерлік қарым-қатынас, оларды өз бетімен білім алуға бағыттау. Сондықтан да қазіргі замандағы педагогикалық ғылымның ерекшелігі – баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа білім технологияларын қалыптастыру ұмтылу болып табылады. Осы орайда еліміздің білім беру жүйесі реформаланып, жаңартылған оқыту бағдарламасы дайындалып, бұл реформаның басы тілдік пәндерден басталуда. Себебі, тіл – негізгі білім құралы. Оқушылардың тілдік қарым-қатынасы өздері өмір сүріп отырған және білім алатын орта арқылы жүзеге асады.

Десек те, соңғы жылдары білім беру саласында болып жатқан толассыз өзгерістер толқынын мұғалімдер қауымы қаншама рет бастан өткергендіктен, бұл жаңашылдықтардан

олардың кей жағдайда мезі болғандықтарын жасыра алмаймыз. Алайда бүгінгі жаңартылған оқу бағдарламасы бойынша тілді оқыту педагогтар қауымының жұмысын бірізділікке салып, бір жүйемен жұмыс істеуге шақырады.

Жаңартылған оқу бағдарламасы бойынша тілді оқытудың артықшылығы неде?

Біріншіден, анық, қолжетімді оқу мақсатының болуы. Мұғалімдер қауымы тікелей тәжірибе алаңының өкілдері болғандықтан, олар оқу үдерісімен күнде бетпе-бет келеді. Күнделікті сабақ жоспарларын дайындауда тіл үйретудегі оқу мақсатын оқытудың білімділік, дамытушылық, тәрбиелік компонентіне негіздей отырып, әр мұғалім өз еріктерімен таңдайды. Бұл мақсаттар бір академиялық сағатта (45 минут) қолжетімсіз, жүгі ауыр мақсаттар болып жатады. Ал жаңартылған оқу бағдарламасында көрсетілген пәндік оқу мақсаты мен күнделікті сабаққа қойылатын мақсаттар бір мазмұнда, жүйеленген, дайын мақсаттар. Әрі барлық мақсаттар сөйлеу әрекетінің 4 дағдысын, яғни тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым дағдыларын дамытуға бағытталған.

Мақсаттың қолжетімділігі дегеніміз – мақсат мазмұнының ықшам, нақты болуы; бір тақырыпқа берілген оқу мақсатының бір тоқсанда, тіпті оқушы мектеп қабырғасын аяқтағанға дейін бірнеше рет қайталанып келуі. Бұл оқушының бір сабақта жете алмаған оқу мақсатына келесі сабақтарда қол жеткізуіне мүмкіндік береді, әрі оқушының оқуға деген оң мотивациясына ықпал етеді, өз-өзіне деген сенімін нығайтады (1-сурет).

1-сурет

Жаңартылған білім беру бағдарламасының артықшылығы неде?		
Критерий	Дәстүрлі оқыту	Жаңартылған оқу бағдарламасы
Оқу мақсаты	•мақсаттар жүйесінің жоқтығы; •білімділік, дамытушылық, тәрбиелік компоненттерді анықтау негізінде әр сабақтың оқу мақсатын өз бетінше таңдау.	•пәндік оқу мақсаты мен әр сабақтың мақсаты бірдей; •оқу мақсаттары сөйлеу әрекетінің 4 дағдысын дамыту ұстанымына негізделеді; •оқу мақсаттары қол-жетімді, өлшемді, нақты; •оқу мақсаттары оқы-тудың барлық кезеңінде үздіксіз қайталаңады.
Құрылымы	сызықтық	спиральді
Пәнаралық байланыс	фрагменттік	толассыз тақырыптар
Бағалау жүйесі	•бағалау критерийлерінің бір мағыналылығы мен нақтылығы жеткіліксіз; •мұғалім оқушылардың әрекетін өзінің интуициялық түсінігімен бағалайды; •оқушылардың жетістігі сыныптың орташа көрсеткішімен салыстырылады.	•бағалау оқушылар мен ата-аналарға алдын-ала белгілі анық критерийлер бойынша жүзеге асырылады; •оқушының жетістігі оның алдыңғы жетістіктерімен салыстырылады.

Оқыту мақсаттарына жетуде жетістік критерийлерін құрастыру және қолдану – бұл білім берудің мақсаты мен мазмұнына негізделген оқушының оқу-танымдық құзырлығын қалыптастыруда алдын-ала белгіленген жетістіктермен салыстыру үрдісі. Мектеп оқушыларын оқыту нәтижелерін бағалау жүйесін дамыту мектеп оқушыларының функционалдық сауаттылығын дамыту үрдісі оқу қызметінің барлық түрлерінің нәтижелігін оқу материалын меңгерудің процессуалды жағын және жеке тұлғалық қасиеттердің пайда болуын есепке алатын бағалаудың жаңа жүйесін енгізуді айқындайды [2]. Ең маңыздысы – оқу үрдісінің өзі, жетістік критерийлері арқылы оқушы өзін-өзі бағалауды үйреніп, өз білімінің артықшылықтары

мен кемшіліктерін көріп, әрі қарай қалай даму керектігін түсінеді. Бұл жүйеде оқушының қалай жұмыс жасағаны, қалай ойланғаны белгілі болады. Білімнің мақсаты мен мазмұнына сәйкес келетін, оқушылардың оқу-танымдық біліктілігін қалыптастыруға себепші болатын, айқын анықталған, ұжыммен шығарылған, білім үрдісінің барлық қатысушыларына алдын ала белгілі критерийлермен оқушылардың оқу жетістіктерін салыстыруға негізделген үрдіс.

Білім беру жүйесінде ұзақ жыл бойы оқушылардың білімі бес балдық жүйемен және басқа оқушының жетістігімен салыстырылып бағаланып келді. Яғни, оқушылардың оқу жетістігін шынайы бағалау болмады. Қазіргі таңда, әлеуметтік сұраныстарға байланысты бағалау жүйесіне де келесі өзгерістер енгізіледі:

- бағамен оқушының жұмысы бағаланады;
- жетістік критерийі оқушыға алдын-ала белгілі болуы шарт;
- оқушы өз білім деңгейін анықтай алуы керек;
- нақты білімділік мақсатты бағалауы қажет.

Аталған жаңа жүйедегі өзгерістер оқушылардың оқуға деген қызығушылығын жоғарылатуға өз септігін тигізеді. Балдық жүйемен бағалау өте тиімді. Тиімділігі білім деңгейі үш түрлі деңгейде оқитын (келесіде – А, В, С тобындағы оқушылар) баланың негізгі бағасы анықталады. А, В, С оқушыларының оқу мақсатына жетудегі жетістік критерийлері анықталып, балдық жүйе арқылы негізгі біліміне баға қойылады [3].

Ал жетістіктер критерийлері дегеніміз – оқытудың мақсаттарын жүзеге асыратын өлшемдер. Жетістік критерийі арқылы бағалау жүйесі оқушы бойындағы үрейленуді басады және оның бойындағы өзін-өзі бағалау, өз іс-әрекетіне баға беру, жауапкершілік қабілетінің дамуына ықпал етеді. Жетістік критерийі арқылы бағалау жүйесі бұрынғы бағалауға қарағанда қалыптастырушы және жиынтық бағалаумен ерекшеленеді.

Жетістік критерийі арқылы бағалау – оқушылардың оқу-танымдық құзыретін қалыптастыруға жағдай жасайтын, білім беру мақсаты мен мазмұнына сәйкес білім беру үрдісіне қатысушылардың (оқушылар, мектеп әкімшілігі, ата-аналар, заңды тұлғалар және т.б.) барлығына алдын ала таныс, ұжым талқысынан өткен, нақты анықталған өлшемдер арқылы оқушылардың оқу жетістіктерін салыстыруға негізделген үрдіс.

Критерий – ұсынылған талаптарға сәйкес белгілі бір дағдыны бағалау бойынша шешім қабылдау ережесі, негіздемесі және белгісі. Әр критерийдің нақты тапсырмасы болады, онда оқу тапсырмасының орындалу нәтижесінің дұрыстығы туралы түсінік беріледі.

Қалыптастырушы (ағымдағы) бағалау – сабақта күнделікті жүзеге асатын, білім мен дағдыны меңгеру деңгейін анықтайтын бағалау. Қалыптастырушы бағалау білім беру үрдісінде оқушы мен мұғалімнің арасындағы өзара тығыз байланысты жүзеге асырады. Сонымен қатар, оқушыларға жаңа материалды меңгеруде тапсырмаларды қаншалықты дұрыс орындағандығын білуге және оқытудағы мақсаттарға жетуге мүмкіндік туғызады [4].

Табысты болу үшін оқушыларға ілім қандай қажет болса, дағды да сондай қажет деген ойдың жақтастары көбейіп келеді. Бұл оқушылардың ақпаратты еске сақтап, алған білімдерін ұғынуын, түсінуін және әртүрлі салада қолдана білуін талап етеді. Білімді дәл осылай құзыреттілікті меңгеруге мүмкіндік береді.

Жетістік критерийлерін әзірлеу барысында оқушылардың бойында қалыптастыру қажет рухани құндылықтар мен дағдылардың тізімін құрды (1-кесте) [4].

1-кесте

Рухани құндылықтар	Дағдылар
• шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау • коммуникативтік қабілеттер • өзгелердің мәдениетіне және көзқарастарына құрметпен қарау • жауапкершілік • денсаулық, достық және айналасындағыларға қамқорлық көрсету • өмір бойы оқуға дайын болу	• Сын тұрғысынан ойлау • Білімді шығармашылық тұрғысынан қабылдау қабілеті • Мәселелерді шешу қабілеті • Ғылыми-зерттеу дағдылары • Коммуникативтік дағдылар (тілдік дағдыларды қоса) • Жеке және топпен жұмыс жасай алу қабілеті • АКТ саласындағы дағдылар

Оқушылардың оқу бағдарламасындағы оқу мақсатына жетуі оқушылардың дағдыларының дамуына мүмкіндік тудырады. Дағдыларды нақты бағалау біліктілігі жетістік критерийі арқылы бағалаудың маңызды аспектісі. Берілген кестеде оқу бағдарламасына енгізілген, бағалауда дағдылардың қалыптасқанын немесе даму деңгейінің бағалауы көрсетілген (2-кесте).

Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау – бұл оқушылардың жоспарланған оқу мақсаттары мен шынайы нәтижелерінің сәйкестік деңгейлерін орнату болып табылады. Жетістік критерийі арқылы бағалау – алдын ала белгілі критерийлерге сәйкес, оқушының жеке оқуын түзетуге мүмкіндік беретін, оқу мақсаттарына сәйкес күтілетін нәтижеге жетуде оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау. Сол арқылы бағалау оқушылардың дағдыларын дамыту деңгейін бағалауға мүмкіндік береді және сабақ беру, бағалау мен оқытудың өзара байланыс қағидаттары негізінде дайындалады [5].

Келтірілген құндылықтар мен дағдылар ескеріліп, пән бойынша білім деңгейі, дағдылар мен құзыреттіліктер қарастырылады. Жоғарыда аталған құндылықтар мен дағдылар пәнді оқытатын оқу бағдарламасында белгіленген, пәннің оқу бағдарламасы стандартты оқу жоспарының негізі болып табылады.

Бұл ақпараттар тапсырмаларға сәйкес келеді және осы оқу мақсаты бойынша қалыптастырушы бағалауға қатысты дұрыс шешім қабылдауға көмектеседі.

Жетістік критерийі арқылы бағалау жүйесінің өзіндік тиімділігі бар:

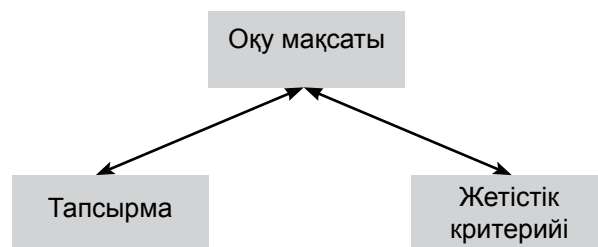
- заман талабына сай бәсекеге қабілетті, білімді, іскер, ойлау жүйесі дамыған, логикалық тұжырым жасауға бейім, еркін ойлай алатын жеке тұлғаны қалыптастырады;
- жеке жұмыстар жүргізу арқылы білім дәрежесін, ой-өрісін әрі қарай дамытады;
- оқушылардың білім сапасын арттырады;
- оқушының тұлғалық бағытын белсенді ұстанымына бағыттауға мүмкіндік беретін бірден-бір бағалау жолы;
- тұлғаны өзіндік жауапкершілікке, тұғырлы нәтижеге, бағытқа жеткізетін, шығармашыл бағалау жүйесі.

Тапсырмаларды әзірлеуде жетістік критерийлерін құрастыру бойынша ескерілетін мәселелер:

Жетістік критерийі бойынша дайындалған тапсырманың бағдарламадағы сілтеме мен оқу мақсатына негізделіп жасалуы:

- тапсырманың шұбалыңқы емес, оқушыға түсінікті тілде құрылуы;
- қысқа көлемді тапсырмалардың қолданылуы, көлемі, орындау уақытын алдын – ала жоспарлау;
- бағалауда бақылауды қажет етпейтін артық ақпараттың тапсырмада қолданылмағаны жөн;
- кейбір күрделі тапсырмаларда міндетті түрде орындау қадамдары берілуі керек (мысалы, жазылымда және айтылымда) шығармашылық сатыға арнап құрылатын тапсырмалар үшін арнайы шектің немесе жауап үлгісі алдын-ала даярлануы керек.

Оқу мақсаттары, тапсырмалар және жетістік критерийлері өзара тығыз байланыста болады. Жоспарлау оқу мақсаттарын анықтаудан басталады. Мұғалім оқушының игеретін білімі туралы шешім қабылдаған соң, оған сай тапсырманы оқу жоспарын қолдана отырып жоспарлайды. Тапсырма оқушының бір немесе бірнеше оқу мақсаттарына табысты түрде жетуіне ықпал етеді (2-сурет) [2].

Оқушы тапсырманы орындап жатқан кезінде мұғалім оның оқу үрдісінің қай сатысында екенін анықтауға тырысады. Ол ағымдағы нәтиже деңгейін осы деңгейге сәйкес жетістік критерийлеріне жүгіне отырып салыстырады. Оқушы оқу мақсатына «жеткен» жағдайда, мұғалім оқушы білімін әрі жетілдіруді ұсынады, қиынырақ деңгейдегі тапсырмалар береді. Оқу мақсатына «талпынған» оқушыға мұғалім қолдау мен кеңес береді, әрі қарай оқу мақсатына

жетудің жолдарын көрсетеді.

Мектепте оқыту сапасын жоғарылату, мектеп бітірушілердің білімін халықаралық стандартқа сәйкестендіру – жетістік критерийі арқылы бағалаудың мақсаты болып табылады.

Жетістік критерийі арқылы бағалаудың міндеттері - сабақтың әр бөліктеріндегі әр оқушының дайындық деңгейін анықтауға; бағдарламаға сәйкес оқу мақсаттарын орындау қабілеті; жеке оқушының даму жетістігін бақылауға; оқушының білім алу барысындағы қателіктері мен олқылықтарын айқындауға; әртүрлі жұмыс барысындағы алған өз бағасының әділдігіне көзін жеткізуге; оқу бағдарламасының тиімділігін саралауға; сабақ үдерісі мен білімнің меңгерілуі туралы оқушы мен мұғалім және ата-ана арасындағы кері байланысты қамтамасыз етуге жағдай туғызады.

Сонымен қатар алдын-ала ұсынылған бағалау өлшемдері, анық, айқындылығы, бағаның әділдігі, өзін бағалауға мүмкіндіктің берілуі жетістік критерийі арқылы бағалаудың басты ерекшелігі болады. Жетістік критерийі арқылы бағалау оқушыларды оқуға ынталандыруға, белсенділікті арттыруға, қателіктерді түзету қызметін атқарады. Осындай жетістік критерийі арқылы бағалау жүйелілікті, шынайылықты, оқушының жеке даму траекториясын анықтауды, оқу дағдыларын дамытуды, оқыту сапасын жақсартуды және мұғалім, оқушы, ата-ана арасындағы кері байланысты қамтамасыз етуге ықпал етеді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы: «Қазақстан жолы-2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1000001118>
2. Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудың 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1200000832>
3. Оқушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау. Мұғалімдерге арналған әдістемелік нұсқаулық. – Астана: «ПШО», 2015 – 27-б.
4. Оқушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау. Мұғалімге арналған әдістемелік нұсқаулық. – Астана: «ПШО», 2015 – 13-б.
5. Бастауыш мектептің мұғалімдеріне арналған критериалды бағалау бойынша басшылық. Мұғалімге арналған әдістемелік нұсқаулық. – Астана: «ПШО», 2015 – 33-б.

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ КӨРМЕСІНДЕ

2016 жылдың 12 ақпанында февраль 2016 года Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығы мен Қарағанды облысының 80 жылдығын тойлау құрметі қарсаңында «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ Қарағанды облыстық бейнелеу өнері мұражайымен бірлесе отырып, «Мәңгілік ел» идеясы – қазақ қолөнерін қолдау» көрмесін ұйымдастырды.

Қала және ауыл мектептерінің бейнелеу өнері және еңбек пәні мұғалімдерін курстан кейінгі қолдаудың басты міндеті – олардың педагогикалық шеберлігін үздіксіз арттыру.

Шығармашылық жұмыстардың көрмесі «Мәңгілік ел» идеясын – жалпы қазақстандық үйдің ұлттық идеясы – және педагогтардың үлгілі озық тәжірибесі ретінде трансляциялау үшін алаң болып табылды.

Мұғалімнің миссиясы – біздің халқымыздың өткенін болашаққа сақтауда байланыстырушы элемент болу.

Оқытушылардың қолданбалы шеберлігінің құпиясын меңгере және ұғына отырып – көрмеге қатысушылар - қазақтық халық шығармашылығының – бұл ағашқа салынған ою, мүсін жасау, сондай-ақ көркем сурет жұмыстары мен облыстың танымал адамдары портреттерінің кең спектрін сипаттайтын, өздерінің шығармашылық жұмыстарына келушілердің назарын аударды.

Ең соңында көрмеге қатысушылар қолданбалы өнер мәселелеріне көңіл бөлгені, алдағы шығармашылық даму перспективалары мен кәсіби өзара қарым-қатынас әрекеті үшін көрмені ұйымдастырушыларға шексіз алғыстарын білдірді.

ИДЕЯ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» НА ТВОРЧЕСКОЙ ВЫСТАВКЕ УЧИТЕЛЕЙ

12 февраля 2016 года в честь празднования 25-летия Независимости Республики Казахстан и 80-летия Карагандинской области филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области совместно с Карагандинским областным музеем изобразительного искусства организовал выставку «Мәңгілік ел» идеясы – қазақ қолөнерін қолдау».

Главная задача посткурсовой поддержки учителей изобразительного искусства и трудового обучения городских и сельских школ – непрерывное повышение их педагогического мастерства.

Выставка творческих работ стала площадкой для трансляции идеи "Мәңгілік Ел" – как национальной идеи общеказахстанского дома – и образцового передового опыта педагогов.

Миссия учителя – быть связующим элементом в сохранении прошлого для будущего нашего народа.

Осваивая и постигая секреты прикладного мастерства учителя – участники выставки – представили вниманию посетителей свои собственные творческие работы, характеризующие широкий спектр казахского народного творчества – это и резьба по дереву, и скульптура, а также живописные работы и портреты известных людей области.

В завершение участники выставки поблагодарили организаторов за внимание к вопросам прикладного искусства, перспективу дальнейшего творческого саморазвития и профессионального взаимодействия.

НА ПУТИ ИННОВАЦИЙ...

21 января 2016 года под единым шаныраком Лаборатории «Обновление содержания образования» Филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области объединились педагогические усилия 10-ти тренеров программы повышения квалификации учителей в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан.

Лаборатория призвана стать областной базовой площадкой для подготовки педагогов региона к использованию инновационных технологий в реализации обновленного содержания образования, обеспечения преемственности между начальной и основной школой.

В ходе первого заседания Лаборатории определены ключевые позиции организации обновленных курсов повышения квалификации, предложены стратегии их качественной реализации, утверждено Положение о Лаборатории.

Сделан первый шаг по инновационному пути. Впереди – ответственная работа...

ИННОВАЦИЯЛАР ЖОЛЫНДА...

2016 жылдың 21 қаңтарында «Өрлеу» БАҰО» АҚФ Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Білім беру мазмұнын жаңарту» Лабораториясының бір шаңырағы астында Қазақстан Республикасында орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында мұғалімдердің біліктілігін арттыру бағдарламасының 10 тренері педагогикалық күш-жігерлерін біріктірді.

Лаборатория жаңартылған білім беру мазмұнын жүзеге асыруда, бастауыш пен негізгі мектептің сабақтастығын қамтамасыз етуде инновациялық технологияларды қолдануға педагогтарды дайындаудың облыстық негізгі алаңы болып міндеттелді.

Лабораторияның бірінші отырысында жаңартылған біліктілік арттыру курстарын ұйымдастырудың түйінді ұстанымдары, курстарды сапалы жүзеге асырудың стратегиялары анықталды, Лаборатория Ережесі бекітілді.

Инновациялық жолдағы алғашқы қадам жасалды. Алда – жауапты жұмыс...

УДК 374.31

M.A.ZHETPISBAYEVA¹, B.ZH.MUKASHEVA²

Ye.A.Buketov Karaganda State University

¹zhetpisbayeva_m@mail.ru, ²baglanmukasheva@mail.ru

GAME TRAINING OF STUDENTS NOT LANGUAGE SPECIALTIES OF FOREIGN LANGUAGE

Мақалада тілдік емес мамандықтар студенттерін шет тіліне оқытуда кәсіби бағытталған оқу-рөлдік ойындардың тиімділігіне қатысты мәселе қарастырылады. Стратегиялық интеракцияның құрылымы, оның келешек мамандарға қажетті кәсіби дағдылар мен тұлғалық қасиеттерді қалыптастырудағы рөлі анықталады.

В статье рассматривается вопрос об эффективности учебно-ролевых игр профессиональной направленности при обучении студентов неязыковых специальностей иностранному языку. Представлена структура стратегической интеракции, определена ее роль в формировании необходимых профессиональных навыков и личностных качеств будущих специалистов.

In article the question of efficiency of educational role-playing games of a professional orientation when training students of not language specialties in a foreign language is considered. The structure of a strategic interaction is presented, her role in formation of necessary professional skills and personal qualities of future experts is defined.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: кәсіби-бағытталған оқыту, танымдық қызметін жандандыру, кәсіби бағдардың білім беру рөлдік ойыны, стратегиялық ынтымақтастық.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: профессионально-ориентированное обучение, активизация познавательной деятельности, образовательная ролевая игра профессиональной направленности, стратегическое взаимодействие.

KEYWORDS: professional-oriented education, activisation of cognitive activity, educational role play game of a professional orientation, strategic interaction.

The modern paradigm of the personality-oriented education pulls out the task of development and forming of personality of every student on a foreground. As V. A. Slavenin notes, «society needs the expert not only having functional readiness for professional activity, but also created as the creative and social and active person» [1, 6] today. This statement assumes activation of educational cognitive activity, development of creative activity of the personality as prime target of activation. From the positions which are trained is not receiving ready, and getting of knowledge new, unknown to him in the conditions of the effective training environment promoting immersion of students in professional subject at the level of problem and creative tasks and training methods corresponding to them. Separately researchers specify «absence theoretically and methodically well developed way of the organization of cognitive activity of students of higher education institution» [2, 7]. The most complex irezultativny method of training is training by action. Told fully treats a solution of the problem of improvement of training in foreign languages in higher education institution. One of the directions of the solution of this problem is connected with activation of cognitive activity of students of higher education institutions of not language specialties on the basis of the concept of game training by means of educational role-playing games of a professional orientation in the context of the general strategy of education.

In this regard there is a problem of integration of programs of training in the field of special disciplines of a professional orientation and a foreign language. Content of the professional focused training of students of higher education institutions has to be directed to mastering in unity and interrelation with new technologies of game training at a foreign language, foreign-language knowledge, communication culture that will be a factor of optimum activation. We will agree with O. S. Anisimov's opinion that «not knowledge acquisition and even not possession of knowledge becomes a valuable reference point of education, and formation of ability to self-organization in educational, professional activity... abilities to self-change and self-development» [3, 348]. It

assumes basic change of a view of real educational process. This statement is actual according to the considered problem.

The modern level of development of society, democratization of all aspects of life in our country, have resulted growth of economic relations with foreign partners in need of more frequent contacts between native and foreign experts that causes need for the experts knowing a foreign language in the respective area. The social importance of foreign, in particular English, language as language of the international business, business and cultural communication has increased in these conditions. The expert who knows a foreign language has advantages at employment, the best prospects of professional growth, etc.

Proceeding from the social order of society, not only the professional focused training in four interconnected types of speech activity at a foreign language, but also foreign language skills as means of expression of the thoughts in the ways of a foreign language becomes the purpose of training in foreign languages.

Search of ways, means of methods of activization of cognitive activity of students and on this basis development of their creative thinking and independence is the basic of the directions of modern didactics. Teachers need not only to be able to apply effective methods of training in creative way, but also to participate actively in development of new means and methods which would provide conscious formation of interest of students in the process of getting of knowledge in creativity situations. One of such methods, according to a number of the famous scientists, is the game method with the use of system of educational role-playing games of a professional orientation. Undoubtedly, the professional orientation of process of training depends on the organization of educational activity, on improvement of methods of training. The most complex and productive method of training is training by action in the conditions as close as possible to real. Emphasis is placed on development of ability of imagination, ability of creation of result. O. S. Vikhansky, for example, considers that «widely proven fact is high learning efficiency action because there is a huge difference between knowledge of how to solve problems and ability and aspiration to solve a problem, having made for this purpose certain actions» [4].

I. L. Bim also believes that the informative purposes should add with the behavioural purposes. From the most popular receptions today she allocates reception of role communication, methods of stimulation of speech activity and others. Moreover, I. L. Bim considers that "in higher education institution new business games within the use of a foreign language, carrying out such forms of work which can be necessary for future expert in further practical activities" [5, 28] have to find broad application.

At the same time, the analysis of scientific literature and practice on the studied problem has shown that the games situations applied in higher education institutions do not fully promote performance of the purpose of training – to predict and make decisions (including in unusual life situations), to eliminate difficulties which can arise in real life. As V. V. Petrusinsky fairly notes: "Need of formation in the course of training of semantic, emotional and cognitive aspects of the personality demands reconsideration of the principles of creation of the training system and development of more perfect forms" [6, 5]. Lack of systemacity in development and carrying out educational role-playing games reduces dynamics of development of ability of trainees at the advanced grade levels, and, therefore, reduces motivation of foreign-language speech and subject activity. We see one of the reasons of these shortcomings that the system including different types of gradually becoming complicated educational role-playing games of a professional orientation corresponding to the level of proficiency of students, training strategy isn't offered. Therefore, in students' training of foreign languages of higher education institutions of not language specialties the urgent need in design, development and deployment of training game models in practice of training and at their basis of design of educational game systems, receptions, the means inducing trained to diverse interpersonal interactions between all subjects of educational process is felt. A number of works is devoted to the analysis of the factors influencing activization of cognitive activity on acquisition of a foreign language of students at not language faculties. Among such factors are: interest in a foreign language – Kruglikov V. N., Safonov A.I.; the relation to a profession – Korotkov E.N.; awareness of the importance of a foreign language for future professional activity – Kryukova L.I., Hrutsky E.A.; abilities to a foreign language – Milrud R.P., Winter I.A.; relationship of the teacher and trained – Kuzmina N. V., etc.

One of characteristics of a foreign language Leontyev A.A. sees in creative character of the speech in general and the foreign speech, in particular [7, 47].

Studying of language has to be same substantial as any social activity. It has to lead dynamic tension that recovers real and vital events. Sincere enthusiasm at trained arises when they face

need to cope with unexpected turns in situations. For creation of such situations in the course of training in languages, teachers often use methods of a role-playing game, the scenario. We suggest to consider specific characteristics and advantages of each of them and to present such approach in training in language as a strategic interaction – «Global Simulation» (further – GS).

Global Simulation – the term derivative of the word «to simulate» – to pretend to be, model, resemble, to feign Global Simulation. For the first time this term has arisen in France, then it was used in Germany, now it is also applied in Britain [8].

Many teachers are familiar with role-playing games and use them regularly in audience. It is known that in a role-playing game to students the role is defined, and they have no choice, i.e. it play someone's role. Moreover, they know that they have to do and think. In training in language, by means of a role-playing game, earlier passable material for the purpose of his working off and fixing is applied. Usually actions and words of others are known to participants of a role-playing game. Thus, in a role-playing game tactics of passive perception by students of ready material prevails. Standard role-playing games can be often expanded, with the scenario. Scenarios are the cornerstone of approach of a strategic interaction. Through them students create a discourse in the trained language which represents the drama of real life. Scenarios have drama essence and are a realistic event including unexpected and necessary use of language. The scenario – a strategic interaction of roles for the purpose of execution of personal strategy in a uniform context. The approach organized in the scenario is called "a strategic interaction".

This reception is similar to role-playing games and small scenarios, but it is considered more widely. Students think out and choose roles and participants, a scene of action, and can change a role, a situation or absolutely to exclude them. For example, the task is a tourist route is given. Using a method of research and search, students have to define sequence of visit of historical and natural monuments, places of stops on a halt, to calculate the cost of excursion, transport services, services of the conductor, at a stop in hotel – the cost of accommodation and food, to advertise in a new tourist route, etc. The subject has to be interesting and necessary in life.

Sometimes our communication is no other than reproduction of public customs where we rely on standard phrases. The verbal maintenance of such interaction is completely predictable that we hardly pay attention to what is told by the interlocutor. Interaction in scenarios shouldn't be automatic, and has to force participants to listen each other with a great interest. Ideally there has to be some ambiguity in motives of each party and even some effort at the choice is made what to tell. Words become not just data carriers, and have the strategic value leading to a desirable ending of each of interlocutors. The strategic value of our statements will depend on our skills as communicators, language competence and mechanisms of management of conversation. As means of achievement of these skills the scenario has to be strategic by the nature.

The students learning language through a strategic interaction are involved in situations or scenarios. Unlike real life, however, they are given the chance to discuss the options, to plan the strategy in groups (a rehearsal phase) before passing to other part of the scenario (a presentation phase). They are even allowed to interrupt conversation of interlocutors or to address support group if necessary. Training of the teacher and interaction the teacher – the student in each of three stages of the scenario is distributed as follows:

Preclass work (preparation phase)

The teacher selects or thinks out the corresponding scenario and prepares necessary role cards.

Class work

Phase 1 (rehearsal)

Students form groups and prepare strategy of implementation of the set roles. The teacher acts as the assistant and if necessary directs them.

Phase 2 (presentation)

Students play the roles with assistance of groups while the teacher and the others observe.

Phase 3 (conclusion)

The teacher brings students to discussion of the performances.

Roles — the following important element in the scenario, whereas paired relationship — important line of roles. They are behavior models and happen psychological and social, open and hidden. For example, as adult and child, seller and buyer, employer and worker. In a pair interaction interlocutors divide the interaction reason, but not necessarily pursue the same aim. Roles of students in the scenario are multidimensional. Some roles supplement each other, and the result of such interaction has low strategic value, and some contradictory couples reproduce conversation with the high strategic level of interaction as each of interlocutors will try to lead another to execution

of the corresponding role. For example, as the dealer in the market and the buyer trying to receive a discount.

GS consists of 4 stages:

- Introduction to a subject – to cause interest of students in a subject.
- Creative task – to create need for communication, to give a task.
- Work over a problem/task
- Submission of the report.

The strategic interaction is a reconstruction of reality of illusion. At such organization of subject activity the incentive proceeds not from the teacher, and from students that increases their motivation. Students actively enter an interaction, constantly listen, they are involved in natural and almost authentic situation where creative approach is required, and the final result increases satisfaction of students with the work and stimulates them to continuation of educational process. Situations have to be realistic. Aim GS– to practice ability to discuss problems in a foreign language, to develop strategy of their decision, to develop skills of group, team work.

At the organization of a strategic interaction students are given a task to fill with life something in a certain framework. It can be the village, the city, public institution, hotel, the company or a farm. It means that, first, it is necessary to describe the people living and working there, to reveal their relationship and then to lose some situations. Training is constructed not on the interests of the teacher or materials prepared by it, and on interests of students. Students bring the interests, knowledge, ideas and personal qualities. Working on the GS project, students feel the true need to find the necessary information to perform a task. Usually this creative task which means leaving from passive perception in training in languages (in many cases students still only listen to the teacher, and from time to time answer questions) to the program of the course focused on a task. In this case each student is obliged to monitor constantly actions of group and to be actively involved in an interaction in audience and in educational process.

At a strategic interaction activity of the teacher is shown in the course of her preparation: he/she considers the concept which meets needs of students. His/her task – to direct group, correcting and estimating students. For example, if he/she works with students of biotechnologies which want to improve technological lexicon, the teacher can suggest to create the engineering company or laboratory of biotechnologies. Besides, the teacher needs to collect a huge amount of authentic material which students can use in case of need. As the teacher doesn't foreknow in what direction the project will develop is important, in this case the material volume.

The main objective of the teacher – check of use by students of language. He has to analyze mistakes and weaknesses of group and the student, to find tasks which can solve grammatical problems of students. It can be preparation of the report on a certain subject for practice of the use of last times, a task on planning with use of future times, the analysis of different opportunities for the solution of problems with the purpose of repetition of conditional offers, etc. The teacher can use above-mentioned receptions with students of any language level.

Strategic interaction uses in training in languages is more motivated and is effective for students and promotes development in them intellectual (foreign-language, professional) skills and abilities; to formation of socially approved qualities making the basic parameter of the creative person of the modern expert and the emotional and valuable attitude towards reality.

REFERENCES

1. Slastenin V.A., etc. Pedagogy: the manual for students of the highest pedagogical institutions / V. A. Slastenin, I. F. Isaev, E.N.Shiyanov / Under the editorship of V. A. Slastenin. – M.: Publishing center "Akademiya", 2002. – 576 pages.
2. Derkach A.A. Akmeologiya: Manual. – St. Petersburg, 2003. – 256 pages.
3. Anisimov O. S. Creative akmeology: An educational and methodical grant / Under a general edition of A.A. Derkacha. – M.: RAGS publishing house, 2007. – 276 pages.
4. Vikhansky O. S. A method of concrete situations in teaching administrative disciplines// the Bulletin of the higher school. – 1997. – No. 6.
5. Bim I.L. To a problem of estimation of the modern textbook of a foreign language//the Foreign language at school. – 2002. – No. 3.
6. Petrusinsky V. V. Games for active training. – M.: VLADOS, 2007. – 125 pages.
7. Leontiyev A.A. Fundamentals of psycholinguistics. – M.: Sense, 1997. – 287 pages.
8. Jones K. Simulations: A Handbook for Teachers and Trainers. – London: Kogan Page Ltd, 1995. – 145 p.

УДК 316.422

Д.К.АЙМАГАМБЕТОВА

Қарағанды облыстық мамандандырылған

«Дарын» мектеп-интернаты КММ

akdinara0407@mail.ru

БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУ ЖАҒДАЙЫНДА ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУДАҒЫ ПЕДАГОГТИҢ РӨЛІ

Мақалада Қазақстандық білім беру мәселелері Еуропа елдерінің білім беруімен салыстырылады. Әр елдің білім беру және тәрбие саласында өзіндік ерекшелігі мен артықшылығы, кемшілігі де болатыны сөз етіледі. Осы себепті шетелдік білім берудің тек оң және тиімді жақтарын алуымыз қажеттілігі ойға негіз болған. Қазіргі таңда оқушылардың білім алуы үшін оңтайлы жағдай жасалды және мектептің іс-әрекетін жетілдіруде маңызды мәселе екендігі көрсетіледі. Оқушылардың табысты оқуын қамтамасыз етуде мұғалім басты фигура болып табылатыны айқындалады.

В статье проводится сравнительный анализ проблем образования Казахстана и стран Европы. Учитывая положительные и отрицательные моменты в сфере образования и воспитания той или иной страны, были определены методики, соответствующие казахстанской системе образования. На сегодняшний день созданы благоприятные условия для развития учащихся и рассмотрены проблемы, способствующие усовершенствованию образовательного процесса. Определена ключевая роль учителя, как фигуры, обеспечивающей успешность каждого ученика.

Article is about comparing education between Kazakhstan and European countries. The article describes features of advantages and disadvantages of education. We have decided to take beneficial side of training from foreign countries. Today there are all conditions for training students and development of school is also important. The teacher is the main figure of successful student.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: құзыреттілік тәсіл, функционалдық сауаттылық, үздіксіз кәсіби даму, оңтайлы жағдай, практикалық сауаттылық.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: компетентностный подход, функциональная грамотность, непрерывное профессиональное развитие, практическая грамотность.

KEYWORDS: methods of competence, functional literacy, professional development, suitable case, practical literacy.

Әлемде білім берудің заманауи даму кезеңі ерекше қарқынды өзгерістермен сипатталады. Бұл өзгерістер білім берудің ұйымдастырушы және басқару құрылымдарына, оның мақсатты бағдарына әрі мазмұнына, оқытудың әдістері мен технологияларына қатысты.

2011-2020 жылдарға арналған Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында мектепте білім беру жүйесіне интеллектуалды, дене және рухани дамыған азаматты қалыптастыру, жылдам өзгермелі әлемде табысты, әлеуметтік бейімделуді қамтамасыз ететін білім қажеттілігін қанағаттандыру мақсаты қойылып отыр.

Қай мемлекеттің де негізгі тірегі білімді де білікті, іскер де, белсенді адамдар. Білім – адам үшін де, қоғам үшін де ең жоғары құндылық.

Жаһанды ақпараттық кеңістіктің шексіз мүмкіндіктері білім беру технологияларының жылдам өзгеруіне септігін тигізеді. Білім берудің ұйымдастырылуы өзгереді, дәстүрлі формалды сатыдан өмір бойы үздіксіз білім алуға көшу жүзеге асады. Бірыңғай білім беру кеңістігі қалыптасады. Заманауи кезеңде білім беру саясатының басты міндеті – бұл білім берудің заманауи сапасына қол жеткізу, оның жеке тұлғаның, қоғамның және мемлекеттің

өзекті және болашақтағы қажеттіліктеріне сәйкес келу.

Соңғы онжылдықта Қазақстанда және шет елдерде білім беру саласында түбегейлі өзгерістер орын алуда. Бұл өзгерістер білім философиясына, оның маңызды мақсаттары мен міндеттеріне, ұйымдастырылған құрылымына, білім беру мазмұнына, білім беру стандарттары мен оқу бағдарламаларына, білім сапасын қамтамасыз ететін әдіс-тәсілдерге, оқыту сапасын және білім беру мекемелерінің іс-әрекетін бақылауға қатысты. Еуропалық Кеңестің барлық елдерінде «Өмір бойы оқу» тұжырымдамасы белсенді түрде іске асырылуда. Франция, Германия, Швеция, Бельгия, Ұлыбритания, Италия елдерінде үздіксіз кәсіби білім беруді мақсатты түрде инвестициялауды қажет ететін арнайы үкіметтік бағдарламалар жүзеге асады.

Қазақстанда барлық мектеп жүйесін түбегейлі қайта құру қажеттілігімен байланысты білім берудің жаңа стандарттарын енгізу жағдайында әлемдік іс-тәжірибенің үздік үлгілерін талдау әрі оны болашақта қолдану реформаны сәтті жүргізудің бірден-бір шарты болып табылады.

2000-жылдардың басында көрсетілген және 2000-2009 жж. оқушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың Халықаралық бағдарлама (PISA) зерттеулерімен белгіленген Финляндия, Франция, Бельгия оқушыларының жетістіктері соңғы жиырма жылдың ішінде жүзеге асырылған мектептегі білім беру жүйесінің реформаларымен байланысты. Олар оқытуда оқушылардың зияткерлік дамуына, олардың дербес шығармашылық іс-әрекетіне, педагогикалық кадрларды дайындауды жетілдіруге басты көңіл бөледі.

Қазақстанда орта білімге өзгерістер енгізілуде. Олар уақыт талабымен, экономикалық дамумен, қоғамның дамуымен байланысты. Орын алған мәселелерді шешу, өзгерістерді позитивтік арнаға бағыттау, ескі жүйенің жағымды іс-тәжірибесін қабылдау мүмкіндігі, сонымен қатар ойлаған жаңашылдықтарды біртіндеп енгізу – бұл орта білім беру жүйесінде болашақта жүзеге асатын реформалардың еншісінде. Аталмыш мәселелерді шешу үшін білім беру бағдарламаларына сапалы түрде өзгерістер енгізу арқылы 12 жылдық білім беруге көшу жоспарланып отыр. Оқушылар ересек өмірде өздеріне қажет болатын пәндерді таңдайды. Олардың білімдерін де жаңаша бағалайды. Ескі бес ұпайлық жүйені 12 ұпайлық жүйе алмастырады.

Аталмыш реформалардың негізгі мазмұны – «білім алу» тәсілінен нәтижеге бағытталған құзыреттілік тәсілге көшу. Балалар ойлануға, бір мәселені түрлі жолдармен шешуге, білімдерін практикада қолдана білуге үйренулері қажет.

Сондай-ақ, 12 жылдық оқытуға көшудің өз мәселелері де бар. Біріншіден, 12 жылдыққа арналған білікті педагогикалық кадрлардың, әсіресе үш тілді меңгерген педагогтардың жетіспеушілігі.

Екіншіден, еліміздегі жалпы білім беретін мектептерде материалдық-техникалық жабдықтау жеткіліксіз деңгейде. Бағдарламаның толыққанды меңгерілуі үшін материалдық-техникалық базаның жетті мөлшері жетіспейді.

Еуропа елдерінде білім беру жүйесінің ерекшеліктері. Дамыған Финляндия елінде педагогтар мен саясатшылар білім беру жүйесінде мектепке дейінгі мекемелерге және бастауыш мектепке ерекше көңіл бөледі. Олар барлық мектеп жүйесінде жоғары сатыда тұрады. Баланың жетістігі немесе сәтсіздігі оның білім беру жолының басынан анықталады. Бастауыш білім беру Францияда міндетті және ақысыз. Көпшілік балалар 2-3 жастан бастап «аналық мектепке» барады. Онда мұғалімдер және психологтар 3-4 жыл оларды мектепке дайындайды, яғни балалардың мектепке дейінгі дайындау тәжірибесіне маңызды көңіл бөледі. Аталмыш сатыда кәсіби біліктілік деңгейі жоғары педагогтар қажет. Финляндияда мектепке дейінгі сатыда жұмыс істейтін педагогтардың жоғары университеттік білімдері болу қажет және мемлекет әр балаға балабақшаға немесе мектепалды даярлық тобына бару мүмкіндігін ұсынуға міндетті. Қазақстандық мектепке балалар мектепке дейінгі мекеменің даярлық тобынан келеді, сондай-ақ балалардың біршама пайызы мектепке келер алдында мектеп жанындағы дайындық сабақтарына қатысады. Сонымен қатар не балабақшаға, не дайындық сабақтарына бармаған балалар да кездеседі.

Мектепте оқытудың бейінді сипаты. Негізінен оқыту бірыңғай оқу жоспарлары мен бағдарламалары бойынша жүзеге асырылатын қазақстандық жалпы білім беретін орта мектептермен салыстырғанда, барлық дамыған елдерде мектепте оқытудың 2-ден 4 жылға дейін (көбінесе 3 жыл) созылатын соңғы кезеңі, яғни орта білімді аяқтайтын кезең бейінді болып табылады. Бұл жайт бейінді пәндерге таңдау берілетін қорытынды аттестаттауда ескеріледі және ол мектепті бітіргеннен кейін берілетін құжатта көрсетіледі.

Орташа жүктеме және үй тапсырмасы. Қазіргі таңда дамыған елдерде дәріс сабақтарының

мөлшерін төмендетуге бағыт алуда. Бастауыш сыныптарда жалпы оқу жүктемесі төмендетіліп, ойын және сауықтыру сабақтарының көлемі ұлғайтылуда. Оқытудың жоғары сатысында дәріс жүктемесінің көлемі азайтылып, өзіндік сабақтардың көлемі көбейтілуде және оқу сағаттары таңдау пәндеріне беріледі. Бастауыш мектепте, әсіресе төменгі сыныптарда, үй тапсырмасы берілмейді, ал бірқатар еуропалық елдерде (Бельгия, Францияда) үй тапсырмасына мүлдем тыйым салынған. Жоғары сыныптарда үй тапсырмасының барлық дәстүрлі түрлері мен формалары қолданылады. Оның ішінде жазбаша шығарма тек әдебиеттен ғана емес, гуманитарлық циклдың барлық пәндерінен беріледі. Жоғары сынып оқушылары үй тапсырмасын алдағы уақытта болатын коллоквиумдар, пікірталастар мен тақырыптық ойындарға дайындалу мақсатында алады.

Қазақстандық мектептерде мүлдем басқаша. Үй тапсырмалары негізінен көптеген пәндерден беріледі әрі үй жұмысының мөлшері көбінде ескерілмейді.

Практикалық дағдылардың басымдылығы. Біздің елімізде қабылданған бағдарламаларға қарағанда, еуропа елдерінің бағдарламасы оқушыларға жалпы білім беруді емес, ал күнделікті өмірде қажетті, болашақта кездесетін мәселелерді шешуге септігін тигізетін, өз жоспарларын іске асыруға мүмкіндік беретін білім беруді көздейді, яғни функционалдық сауаттылықты дамытады. Оқу пәндерінің мазмұны жалпы қабылданғандардан айырмашылығы жоқ, алайда олар практикалық бағытта оқытылады.

Дамыған еуропалық елдерінің оқушылары мектепке не үшін баратындарын нақты біледі: онда олар білім алады, үлгілер мен жағдаят жасайды, жүйелік талдау жасауды, анықтамалық, интернет желісімен қолдануды үйренеді. Қарапайым практикалық сауаттылыққа үйренеді: түбіртеккі толтыру, Интернет арқылы тауарға тапсырыс беру және т.б. Ал сынақтарда, емтихандарда жатталған материалдың мөлшері емес, ақпаратты қолдана білу, оның мәнісін түсіне білу біліктігі тексеріледі әрі кез келген анықтамалықтарды, кітап және Интернет желісін қолдануға рұқсат етіледі. Сондықтан Финляндия оқушыларында оқуға қызығушылық бойынша еш мәселе туындамайды.

Қазақстанда білім негізінен энциклопедиялық білімге бағытталған, яғни өмірде қажет болатын білім емес, тек кітаптан алынған білім қолданылады. Еуропалық елдерінің білімімен салыстырғанда, бағдарлама оқушыларға алған білімдерін күнделікті өмірде қолдана білуге, болашақта кездесетін мәселелерді шеше білуге, өз жоспарларын жүзеге асыру білуге үйретуді ұсынбайды, білім тек білім үшін ұстанымымен құрылған. Мектебімде оқушылардан «мектепке не үшін келесің, не үшін білім аласың?» деген сауалнама қорытындыларын талдай отырып, мен келесі жауаптар алдым: «білім алу үшін», «достарыммен қарым-қатынас жасау үшін», «баға алу үшін», «осылай болу керек», «ЖОО түсу үшін», «ата-аналарым қалайды», «білмеймін».

Қарапайым практикалық сауаттылыққа түбіртеккі толтыру, Интернет арқылы тауарға тапсырыс беру және т.б. әзірше үйретпейміз. Сондықтан біздің көптеген оқушыларымызда оқуға қызығушылық мәселесі туындайды.

Әр елдің білім беру және тәрбие саласында өзіндік ерекшелігі мен артықшылығы, тіпті кемшілігі де болады, осы себепті де біз Қазақстан республикасындағы оқушыға білім беру мен тәрбиелеуді жан-жақты дамыту мақсатында шетелдік білім берудің тек оң және тиімді жақтарын алуымыз қажет.

Біздің мемлекетте қазіргі таңда Кембридж бағдарламасы Қазақстандық мұғалімдердің үздіксіз кәсіби дамуына ықпал етеді. Мектебіміздің мұғалімдері бүгінде кәсіби біліктіліктерін деңгейлік бағдарламалар бойынша курстары арқылы арттыру мүмкіндігіне ие болды. Бұл қажетті білім алып, оқыту мен білім берудің сапасын арттыруға септігін тигізеді.

Менің ойымша, Қазақстан білім сапасы еліміздің даму деңгейін қамтамасыз ететінін ескере отырып, қазіргі оқушылардың білім алуы үшін оңтайлы жағдай жасайды. Білім саласындағы өзгерістер оқушылардың бойында 21 ғасырдың келесі дағдыларын қалыптастырады: жоғары және төменгі деңгейдегі ойлау дағдыларын бірдей дамыту, креативтік, өз дағды-білімдерін, ұғымдарын практикада қолдана білу. Мектептің іс-әрекетін жетілдіруде және оқушылардың табысты оқуын қамтамасыз етуде мұғалім басты фигура болып табылады[2].

Бұл жылдам жүзеге асатын үдеріс деп ойламаймын, дегенмен оның іске асуы үшін барлық білім беру үдерісіне қатысушылардың өзгерістердің маңыздылығы жөнінде түсінгендері қажет.

Біздің мектебімізде бастамашылық және оқуға, өзіндік дамуға деген құлшыныс қуантады. Менің ойымша, жаңа тәсілдерді енгізу, мұғалімдердің өзара әріптестігі біздің оқушыларымыздың оқуға деген қызығушылығын арттыруға септігін тигізеді.

Қазақстандық және менің мектебімдегі мұғалімдер әрбір оқушыға ақыл-кеңес айтатын,

бақыт жолын көрсететін, жақсылыққа жол сілтеуші, жанашыр адамның бірі деп есептеймін. Білімге үш жол алып барады: Біріншісі – ойлану, оқу жолы — бұл ең парасатты жол; екіншісі – еліктеу, ұқсау жолы — бұл ең оңай жол; үшіншісі – басың тасқа тиіп, тағдырдан сабақ алу, тәжірибе жинау жолы — бұл ең ащы жол. Әрине, өзгерістерге апаратын жол оңай емес, бірақ ол оқушының ертеңгі қуанышқа ие болатын келешек жолы.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Мұғалімге арналған нұсқаулық. – Астана: «НЗМ», 2015 – 71-б.
2. Ковжасарова М.Р. Особенности организации системы дошкольного и школьного образования Франции // Творческая педагогика. - 2003. – №4 – Б.40-43.
3. Құсайынов А. «Әлемдегі және Қазақстандағы білім беру сапасы». – Ақтөбе, 2015. – 26-б.
4. Загвоздкин В. Секрет финского успеха. Факторы эффективности финской системы образования // Народное образование. – 2006. - № 4 – Б. 53-54.
5. Кларин М.В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках. Москва: Арена, 2004, - 18-б.
6. Гин А. Учиться у финнов // Народное образование. – 2007. - № 2 – Б.3-4.
7. Система образования Финляндии // [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі: [<http://www.ec.kharkiv.edu/finland.html>] (31.08.2014)

ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІК ҚЫРЛАРЫН КЕҢЕЙТУ

22 қаңтарда «Өрлеу» БАҰО» АҚФ Қарағанды облысы бойынша ПҚ БА институтының директоры С.Д. Муканова мен бөлім басшылары Қарағанды облысының білім Басқармасының кеңейтілген Алқа мәжілісіне қатысты. Мұндай мәжіліске қатысу тәжірибесі Филиал мен Басқарманың өзара жүйеленген серіктестігінің нәтижесі болып табылады.

Мәжілісте қарастырылған мәселелер аймақ педагогтарының кәсіби өсуінің негізгі аспектілері бойынша Филиалдың Қарағанды облысының Білім басқармасымен, Оқу-әдістемелік орталықпен және аудандық/қалалық білім бөлімдерімен алдағы ынтымақтастығының жаңа перспективаларын белгіледі.

Мұғалімдердің кәсіби дамуы мен біліктілігін арттыру мәселелері бойынша тұрақты өзара қарым-қатынас – бұл педагог жұмысының, демек, аймақтық білім беру жүйесінің тұрақты сапасына бағыт.

РАСШИРЕНИЕ ГРАНЕЙ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ

22 января директор филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области С.Д. Муканова и руководители подразделений приняли участие в расширенном заседании Коллегии Управления образования Карагандинской области. Практика участия в подобных заседаниях является результатом налаженного взаимодействия Филиала и Управления.

Рассмотренные на заседании вопросы обозначили новые перспективы дальнейшего сотрудничества Филиала с Управлением образования, Учебно-методическим центром развития образования и районными/городскими отделами образования Карагандинской области по основным аспектам профессионального роста педагогов региона.

Постоянное взаимодействие по вопросам повышения квалификации и профессионального развития учителей – это путь к стабильному качеству работы педагога, а, значит, и системы образования региона.

УДК 373.1

А.К. ЖУСУПОВА

Коммунальное государственное учреждение
«Общеобразовательная средняя школа №24 города Темиртау»
акимата города Темиртау

О ФОРМИРОВАНИИ ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ БИОЛОГИИ

Автор биология сабағында оқушылардың ғылыми-жаратылыстану сауаттылығын қалыптастыруда мәселелі оқыту технологиясы мен Б.Блум таксономиясы негізінде тапсырма карталарын құру іс-тәжірибесін ұсынады. Тәжірибе негізделген, оқушылардың ғылыми-жаратылыстану сауаттылығын қалыптастыру жолы ретінде мәселелі оқыту мен Блум таксономиясы арасында өзара байланыс орнатылған, пайдаланылатын ресурстардың мысалдары келтірілген. Мұндай тапсырмаларды орындауда оқушының Б.Блум таксономиясының алты деңгейінен өтуі бір сабақ (тарау) көлемінде қарастырылған.

Автор представляет опыт по формированию естественнонаучной грамотности школьников на уроке биологии на основе использования проблемного обучения и составления карт-заданий на основе таксономии Б.Блума. Опыт обоснован, обозначена взаимная связь между проблемным обучением и таксономией Блума как развития подходов формирования естественнонаучной грамотности, приведены примеры используемых ресурсов. Выполнение такого рода заданий предусматривает «прохождение» учеником всех шести уровней согласно таксономии Б.Блума в пределах одной темы занятия (раздела).

The author presents the experience of the formation of scientific literacy students in biology class through the use of problem-based learning and mapping tasks-based B. Bloom's taxonomy. Experience justified denotes a mutual relationship between problem-based learning, and Bloom's taxonomy as the development of the formation of scientific literacy approaches, are examples of the use of resources. Performing this kind of task involves "passing" disciple all six levels according to the Bloom's taxonomy within one subject class (section).

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: естественнонаучная грамотность, урок биологии, проблемное обучение, таксономия Блума, карта-задание, самостоятельная работа.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: ғылыми-жаратылыстану сауаттылығы, биология сабағы, мәселелі оқыту, Блум таксономиясы, тапсырма-карта, өздік жұмыс.

KEYWORDS: scientific literacy, the biology lesson, problem-based learning, Bloom's taxonomy, card-assignment, independent work.

Образование признано одним из приоритетных направлений Стратегии «Казахстан-2030». Эффективность государственной образовательной политики страны остаётся определяющим фактором повышения уровня жизни населения и одно из условий конкурентоспособности страны.

Выступая 14 декабря 2012 г. с Посланием народу Казахстана «Стратегия «Казахстана-2050» - новый политический курс состоявшегося государства», глава государства Н.А.Назарбаев, подчеркнул: «Чтобы стать развитым конкурентоспособным государством, мы должны стать высокообразованной нацией» [1]. Участие казахстанских школьников в международных сравнительных исследованиях качества образования позволяет Казахстану получить независимую оценку результативности учебного процесса в аспекте влияния многих контекстных социально-экономических и культурных факторов.

Одним из таких исследований является международное исследование образовательных достижений 15-летних обучающихся PISA. Всего в исследовании выделяются три направления, причём для учителя биологии определение уровня естественнонаучной грамотности

представляет наибольший интерес

Исследование PISA определяет естественнонаучную грамотность школьников как способность учащихся использовать полученные знания из области физики и астрономии, географии, биологии и химии для понимания окружающего мира и принятия решений в ситуациях, с которыми человек может столкнуться в жизни [2].

Для развития естественнонаучной грамотности учащихся на уроке биологии целью своей педагогической деятельности определила развитие их познавательной деятельности, мобилизацию их внутренней готовности к самостоятельной продуктивной деятельности на основе взаимодействия со всеми участниками образовательного процесса. Передо мной как учителем биологии стоит задача помочь учащимся в самостоятельном освоении учебного материала, обеспечении его необходимыми для развития естественнонаучной грамотности ресурсами, пробуждающими интерес к биологическому знанию и стимулирующих их к анализу приобретённого знания с целью дальнейшего использования в повседневной жизни.

Так как процесс формирования естественнонаучной грамотности ученика определяет ученика как субъекта образовательного процесса, у которого формируются осознанные знания и умения, при освоении учеником биологического знания в урочной и во внеурочной деятельности делаю упор на индивидуализацию и дифференциацию обучения с учётом интересов и его реальных возможностей.

Немаловажным является и организация при выполнении заданий совместной работы учеников в парах или малых группах. Обучение на современном уроке – это конструирование активного взаимодействия ученика с объектом познания, повышение роли диалога между учениками, между учеником и учителем.

Как отмечается в анализе результатов международного исследования образовательных достижений 15-летних обучающихся PISA-2012, повышению естественнонаучной грамотности учащихся способствует использование учебных заданий с учетом реальных жизненных ситуаций, задач, моделирующих конкретные практические ситуации [3]. Одним из подходов, позволяющих решить эту задачу, является проблемное обучение.

Проблемное обучение — организованный преподавателем способ активного взаимодействия субъекта с проблемно-представленным содержанием обучения, в ходе которого он приобщается к объективным противоречиям научного знания и способам их решения, учится мыслить, творчески усваивать знания [4].

В психолого-педагогической литературе проблемное обучение рассматривают как тип развивающегося обучения, в котором сочетаются систематическая самостоятельная поисковая деятельность учащихся с усвоением ими готовых знаний. Для того чтобы включить учащихся в процесс решения проблем и проблемных задач, построенных на содержании программного материала, в процессе работы мною используются проблемные вопросы в форме познавательной (проблемной) задачи. Ниже приведён ряд примеров используемых вопросов, инициирующих у учеников самостоятельный поиск, анализ и синтез информации.

8 класс. Тема: «Нервная система»

1. Прочитайте текст «Дорожная авария»
2. Выделите для себя из текста новые, полезные для вас знания.
3. Так в чём же сущность нарушений речи у пациента?

Текст «Дорожная авария»

«В результате дорожной аварии у пациента была травма левой височной области, в верхней височной извилине. Речь человека контролируется в большинстве левым полушарием, где находятся центры речи. Один центр речи отвечает за понимание речи, другой – за воспроизведение речи. Он хорошо реагировал на звуки, но никто не понимал его речь».

9 класс. Тема: «Кровеносная система»

1. Прочитайте текст и выполните задание к нему.
2. О каком химическом элементе идёт речь?

«Гипертоникам врачи рекомендуют употреблять как можно меньше поваренной соли, так как избыток ионов натрия приводит к повышению кровяного давления. Для снижения артериального давления для них полезна низкосолева диета и продукты, в которых содержатся ионы химического элемента, выполняющего противоположные функциям ионов натрия: горох, фасоль, соя, абрикосы, персики картофель, крупы. Функции этого иона и ионов натрия играют большую роль в обеспечении электрического заряда мембраны, что свидетельствует о том, что клетка функционирует».

10 класс. Тема: «Строение клетки»

1. Перед вами текст, содержащий биологические ошибки.

2. Со всеми ли утверждениями вы согласны? Почему?

«Биологические мембраны построены по принципу жидкостно – мозаичной модели. Биологические мембраны образованы из бислоя липидов, в него погружены белки. Толщина этого бислоя составляет 4 – 5 нм в зависимости от типа нуклеотидов, входящих в состав липидов. Липидные хвосты обращены друг к другу, формируя гидрофильную пленку внутри мембраны, а гидрофобные головки остаются снаружи бислоя. Мембранные белки бывают 2 типов: пронизывающие мембраны насквозь и связанные с мембраной с наружной или внутренней стороны. И белки, и липиды выполняют строительную функцию. Кроме того, липиды отвечают за транспорт веществ, а белки создают прочный барьер, не позволяющий веществам свободно проникать через мембрану».

Таким образом, решая проблемную задачу, ученик включается в самостоятельный поиск решения новых для него проблем, активную деятельность, в ходе которой происходит творческое овладение знаниями, развиваются навыки, умения, мыслительные способности.

Но проблемное обучение – это педагогика XX века.

В прошлом столетии школа готовила «человека знающего», то есть вооружённого системой знаний, умений и навыков. В нынешнем столетии школа должна готовить «человека, готового к жизнедеятельности», т.е. способного активно и творчески мыслить и действовать, саморазвиваться интеллектуально, нравственно и физически [4].

В условиях обновления содержания среднего образования стандарт образования ориентирует казахстанского учителя на реализацию системно-деятельностного подхода, в основе которого лежат принципы деятельности, компетентностной ориентации и практическая направленность обучения.

Педагогические технологии, внедряемые в образовательный процесс, формы и методы работы ориентированы на самостоятельную деятельность учащихся. Учащиеся представляют результаты своего труда в виде анализа учебного текста, обобщения информации в виде таблиц, схем, графиков, презентаций. Позиция учителя в образовательном процессе – это организация и сопровождение учащихся в самостоятельном поиске знаний.

Несмотря на то, что группой учёных под руководством Бенджамина Блума был предложена в 1956 году, для себя педагогикой XXI века считаю использование подхода, известного как таксономия Б.Блума.

Иерархия образовательных целей, основанная на результатах исследований американского психолога Б.Блума, определяет 6 уровней усвоения: знание, понимание, применение, анализ, синтез и оценка. Познавательный процесс начинается с достижения обучающимися самого простого уровня знаний и завершается высоким - уровнем оценки, состоящем в выработке суждений о значимости изученного в конкретной жизненной ситуации.

Ниже приводится примерное содержание вопросов по биологии и действия ученика, выполнение которых способствует достижению определенного уровня усвоения.

1. Знание (запоминание и воспроизведение фактов, дат)

Ключевыми вопросами-заданиями являются, например: «назовите структурные компоненты растительной клетки», «в каком органоиде клетки происходит фотосинтез», «перечислите основные части скелета млекопитающего» и т.д.

Цель обучения на этом уровне считается достигнутой, если ученик знает понятия, правила, правильно воспроизводит биологические термины.

2. Понимание (способность ученика устанавливать связь одного материала с другим, осуществлять перевод информации из одной формы в другую, интерпретировать изучаемый материал)

Ключевые вопросы-задания, например: «закончите предложение: «Медведь в период спячки длительное время обходится без питания, потому что ...», «объясните взаимосвязь между деятельностью клетки и состоянием окружающей среды», «поясните возможные последствия колебаний численности хищных организмов в биогеоценозе» и т.д.

Цель на данном уровне считается достигнутой, если ученик не только понимает процессы, явления, события растительного и животного мира, но может прогнозировать дальнейшие их последствия.

3. Применение (умение использовать изучаемый материал не только в стандартных, но и в новых, измененных условиях)

Ключевые вопросы-задания, например: «предположите возможные последствия влияния глобального потепления на жизнедеятельность органического мира», «предложите методы проверки Ваших предположений о влиянии деятельности АЭС на генетическое разнообразие популяций региона», «поясните последствия применения биологического оружия», «решите экологическую задачу по определению биомассы продуцента несколькими способами» и т.д.

Цель на данном уровне считается достигнутой, если ученик использует изученный материал в измененных условиях, демонстрирует правильное применение биологических знаний в реальной жизни.

4. Анализ (выделение частей целого, осмысление принципов взаимосвязи между частями целого)

Ключевые вопросы-задания, например: «классифицируйте органоиды животной клетки», «сравните между собой растительный и животный организмы», «сопоставьте общее и особенное между органоидами клетки», «выявите причины общего и различного между растительным и животным организмами».

Цель считается достигнутой, если ученик определяет составные части, видит взаимные связи между структурными элементами целого организма (биоценоза), оценивает их роль и значимость в эволюционном процессе.

5. Синтез (умение комбинировать составные части или структурные элементы для получения нового продукта: сообщение, реферат, схема, план действий, проект и т.д.)

Ключевые вопросы-задания, например: «составьте алгоритм решения генетической задачи», «найдите решение по сохранению биоразнообразия региона г. Темиртау», «систематизируйте абиотические факторы влияния промышленных предприятий Темиртау и сформулируйте выводы о состоянии экологической обстановки».

Цель считается достигнутой, если ученик выполняет творческие работы, обосновывает и проводит эксперименты с растениями и животными, используя знания из разных предметных областей.

6. Оценка (умение оценивать значение изучаемого материала для достижения конкретной цели)

Ключевые вопросы-задания, например: «опишите преимущества и недостатки степной зоны для комфортной жизнедеятельности человека», «определите критерии продуктивности пищевой цепи», «определите правильность утверждения: «В борьбе за существование выживает «сильнейший»».

Цель считается достигнутой, если ученик может оценить соответствие выводов с имеющимися научными данными, находит различия между конкретными фактами из жизни живой природы и оценочными суждениями.

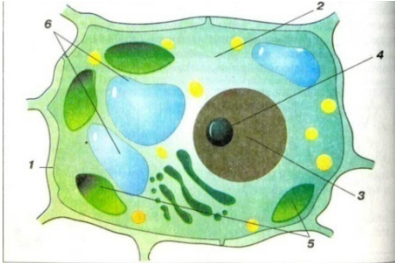
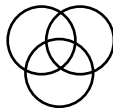
Конечно, приведённые в качестве примеров вопросы задавались мною на уроке биологии ученикам и раньше, но вне системы, в том числе рассматриваемой таксономии Б.Блума. В настоящее время мною разработаны задания по биологии, каждое из которых охватывает все категории интеллектуальной деятельности, описанные создателями таксономии. На рисунке 1 приведён пример карты задания, использованной мною на уроках биологии в 10-м классе по теме «Структурно-функциональная организация клеток эукариот».

Идея разработки таких заданий пришла ко мне на курсе повышения квалификации в ИПК «Өрлеу», которые состоялись летом 2015 года. В ходе выполнения задания учащиеся самостоятельно извлекают нужную информацию, систематизируют и структурируют полученную информацию в иную форму (график, таблицу и наоборот, текстовая информация преобразуется в график, таблицу). Проблемные ситуации, характер описания процесса или явления способствуют вовлечению учащихся в активную познавательную деятельность. Задачная формулировка указывает вид деятельности учащегося, необходимый для выполнения задания. Источник информации (цифровые ресурсы или информационные источники) дают учащемуся необходимую информацию для успешного выполнения задания.

Использование сформулированных таким образом заданий позволяют учителю организовать на уроках деятельность учащихся, направленную на саморазвитие их творческих способностей. При этом меняется подход к выполнению задания, что требует определенного вида деятельности от учащихся и способствует индивидуальному продвижению в обучении, создаёт ситуацию успеха.

Таким образом, выполнение задания предусматривает «прохождение» учеником всех шести уровней согласно таксономии Б.Блума в пределах одной темы занятия (раздела).

Задание выполняется учениками при изучении нового материала, проведении групповых занятий или индивидуальных консультаций с учащимися в ходе подготовки к ЕНТ.

Таксономия Б.Блума	Тема: Структурно-функциональная организация клеток эукариот		
знание	1 балл. Укажите основные части растительной клетки 		
понимание	2 балла. Почему способы транспорта веществ внутри клетки разделяют на пассивные и активные? Приведите примеры.		
применение	3 балла. Вставьте в текст необходимые по смыслу пропущенные слова: «ДНК несет в себе генетическую информацию, заключающуюся в последовательности Она определяет специфичность синтезируемых клеткой белков, то есть последовательности В цепи. Вместе с ДНК дочерним клеткам передается генетическая информация, определяющая (во взаимодействии с окружающей средой) все свойства клетки. ДНК содержится в и, а у растений и в Все биохимические реакции в клетке структурированы и осуществляются при участии высокоспецифичных биологически веществ -,»		
анализ	4 балла. Воспользовавшись диаграммой Венна, поясните, в чем сходства и отличия клеточной стенки растительной, грибной и бактериальной клеток 		
синтез	5 баллов. Закончите составление текста на тему «Особенности строения растительной клетки», в котором даны первое (1) и последнее (7) предложения. Расположите приведенные в правой колонке таблицы 6 предложений в такой последовательности, чтобы текст получился логически связным. В ответе запишите соответствующую последовательность цифр. <table border="1"> <tr> <td> Первое и последнее предложения текста 1. Растительная клетка, как и животная, окружена цитоплазматической мембраной ... 7. Остальные пластыды отвечают за накопление белков и жиров (лейкопласты) и окраску цветов и плодов (хлоропласты) </td><td> Предложения для составления текста 2. Питание и дыхание растений стало зависеть от поверхности тела контактирующей с окружающей средой 3. Наличие клеточной стенки обусловило малую подвижность растений. 4. В хлоропластах осуществляется фотосинтез 5. Другой особенностью растительных клеток является наличие пластид. 6. Кроме мембраны у растительных клеток имеется плотная клеточная стенка из целлюлозы </td></tr> </table>	Первое и последнее предложения текста 1. Растительная клетка, как и животная, окружена цитоплазматической мембраной ... 7. Остальные пластыды отвечают за накопление белков и жиров (лейкопласты) и окраску цветов и плодов (хлоропласты)	Предложения для составления текста 2. Питание и дыхание растений стало зависеть от поверхности тела контактирующей с окружающей средой 3. Наличие клеточной стенки обусловило малую подвижность растений. 4. В хлоропластах осуществляется фотосинтез 5. Другой особенностью растительных клеток является наличие пластид. 6. Кроме мембраны у растительных клеток имеется плотная клеточная стенка из целлюлозы
Первое и последнее предложения текста 1. Растительная клетка, как и животная, окружена цитоплазматической мембраной ... 7. Остальные пластыды отвечают за накопление белков и жиров (лейкопласты) и окраску цветов и плодов (хлоропласты)	Предложения для составления текста 2. Питание и дыхание растений стало зависеть от поверхности тела контактирующей с окружающей средой 3. Наличие клеточной стенки обусловило малую подвижность растений. 4. В хлоропластах осуществляется фотосинтез 5. Другой особенностью растительных клеток является наличие пластид. 6. Кроме мембраны у растительных клеток имеется плотная клеточная стенка из целлюлозы		

оценка	Ваше мнение: «Как вы относитесь к распространённому среди людей мнению: «Нервные клетки не восстанавливаются!» Почему?
	Оценка за правильно выполненное задание: Σ 3 балла - «3» Σ 4 балла - «4» Σ 5 баллов - «5»

Рисунок 1 – Карта задания, разработанного учителем биологии Жусуповой А.К. в соответствии с уровнями таксономии Б.Блума

Наблюдения показывают, что в ходе выполнения заданий у учащихся развивается умение самостоятельно работать с текстом, информацией, видеть и выделять главное, переводить информацию из одной формы в другую, формулировать и высказывать своё мнение, выполнение заданий способствует формированию устойчивого интереса к изучению предмета, развивается познавательная деятельность, раскрывается творческий потенциал учащихся. Как результат растёт число учеников, желающих принять участие и успешно выступающих в Международных дистанционных олимпиадах по биологии.

Буквально все ученики включаются в самостоятельную познавательную деятельность, активно обмениваются мнениями, «сильный» обучает «слабого». Работа в группе привела к тому, что в классе всё меньше равнодушных учеников: многие смело высказывают собственное мнение, выражают свою позицию, отстаивают точку зрения.

Например, ученица А. ранее на уроках биологии на вопросы отвечала крайне редко, в обсуждение, дискуссию никогда не вступала, предпочитала оставаться в тени. Поэтому для меня стало неожиданностью её выступление в качестве спикера: «защищая» постер группы, она уверенно представила результат работы группы, обосновала свой ответ.

Значимым для меня также является факт, произошедший в январе 2016 года. Несмотря на отмену занятий по погодным условиям, ученицы Ш.С., М.В. и С.А. пришли в школу. С их слов, в школу они пришли именно из-за урока биологии. Все они представители разных уровней образовательных способностей: высокого, среднего и низкого.

Таким образом, несмотря на сравнительно небольшой опыт внедрения идей Б.Блума в процесс обучения биологии, вижу его актуальность и перспективность в процессе формирования естественнонаучной грамотности учащихся на уроках биологии. В перспективе планирую этот подход использовать и во внеурочной деятельности через опытную работу учащихся. Всё сказанное нацеливает меня на развитие своего профессионального опыта, особенно в условиях обновления содержания среднего образования и ожидающийся переход Казахстанской школы на модель 12-летнего среднего образования.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Послание Президента Республики Казахстан – лидера нации Н.А.Назарбаева народу Казахстана «СТРАТЕГИЯ «Казахстан-2050»: Новый политический курс состоявшегося государства». URL.: http://www.akorda.kz/ru/addresses/addresses_of_president/page_poslanie-prezidenta-respubliki-kazakhstan-n-nazarbaeva-narodu-kazakhstana-14-dekabrya-2012-g_1357813742 (дата обращения: 12.11.2015).
2. Мамырханова А.М., Есембаева Г.Б. Естественнонаучная грамотность обучающихся в средней школе по результатам международных исследований: состояние и пути повышения качества (на примере Казахстана). - РГКП «Национальная академия образования им. И. Алтынсарина Министерства образования и науки Республики Казахстан». URL.: <http://www.applied-research.ru/ru/article/view?id=6858> (дата обращения: 16.01.2016).
3. Естественнонаучная грамотность учащихся. Учебное пособие. Филиал «Центр педагогических измерений» АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы». Астана, 2014 год. URL.: [http://www.astana-bilim.kz/files/sites/1383501121322436/files/widgets/book-catalog/1391764619853291/ru/%20gramotnost%20\(04%2011%2014\).pdf](http://www.astana-bilim.kz/files/sites/1383501121322436/files/widgets/book-catalog/1391764619853291/ru/%20gramotnost%20(04%2011%2014).pdf) (дата обращения: 24.01.2016).
4. Можеева О.И. О трансляции опыта Назарбаев Интеллектуальных школ в рамках обновления содержания общего среднего образования // Открытая школа. – 2015. – № 1 (142). URL.: http://www.open-school.kz/glavstr/tema_nomera/tema_nomera_142_1.htm (дата обращения: 28.01.2016)

УДК 37.014.3

Б.Р. ОСПАНОВА

Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті
baian_80@mail.ru

АҚПАРАТТЫҚ-ҚАТЫНАСТЫҚ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖӘНЕ ЕЛІМІЗДІҢ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСНАМАЛЫҚ ЖАҢА ЖҮЙЕСІ

Мақалада ақпараттық-қатынастық жаңа технологиялардың қолданысы және еліміздегі ғылыми-әдіснамалық қолдану жүйесі туралы баяндалған. Білім алушылардың ақпараттық-қатынастық технологияларды тиімді пайдалану жолдары, мұғалімдердің кәсіби дайындығы туралы мәселелер көтерілген. Білім құрылымы мен мазмұнын жетілдіру ісінің басты бағыты жаңа технологияларды пайдаланудың маңыздылығына тоқталған.

В данной статье рассматривается проблемы использования новых информационно-коммуникационных технологий в системе среднего образования. Автором поднимаются вопросы по профессиональной подготовке учителей, а также пути эффективного использования информационно-коммуникационных технологий обучающимися. Отдельно рассмотрен вопрос о значимости использования новых технологий обучения как основное направление совершенствования структуры и содержания образования.

This article discusses the problem of the use of new information and communication technologies in secondary education. The author raises questions about the training of teachers, as well as the effective use of information and communication technologies students. Separately, the question on the importance of the use of new learning technologies as the main direction of improving the structure and content of education.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: ақпараттық-қатынастық технологиялар, сапа, әдіснама, кәсіби шеберлік, құзыретті жеке тұлға, бәсекеге қабілетті маман, білім саясаты.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: информационно-коммуникационные технологии, качество, методология, профессиональное мастерство, компетентная личность, конкурентоспособный специалист, политика образования.

KEYWORDS: information and communication technologies, quality, methodology, professional, competent individual, competitive education policy specialist.

Қазақстандық бүгінгі жас ұрпаққа сапалы білім, тағылымды тәлім-тәрбие беру күдерісінде қазіргі заманғы электронды ақпараттық-қатынастық технологияларды тиімді пайдаланудың орны ерекше. АҚТ-ны пайдалануды заман ыңғайына қарай оңтайлы дамыту – ХХІ ғасырда кез келген мемлекеттің дамуында аса маңызды орын алады. Ғылыми-технология мен ақпараттық-қатынас, электронды құрал-жабдықтар орасан зор қарқынмен дамыған қазіргі заманда әлемдік озық технологияларды өзінің экономикалық өсіп-өркендеуіне, қоғамдық-әлеуметтік жағдайының жақсаруына тиімді іске жарату кез келген мемлекеттің дамуында негізгі қозғаушы күш болып табылады.

Қазіргі заман – ғылым мен технологияның өркендеген кезеңі. Алдыңғы қатарлы дамыған елдердің білім беру жүйесінің әдіснамасы озық технологияларға, электронды құрылғыларға негізделген. Сол себептен олардың дайындаған мамандары мен кәсіп иелері заманауи білім технологияларымен қаруланып, өз елінің дамып өркендеуіне айтарлықтай үлес қосып жүр. Білікті маман-кадрларының арқасында сол елдер әлеуметтік-экономикалық зор табыстарға жетіп, әлемдік бәсекеде көш басында тұр.

Біздің ел де «Қазақстан – 2030» стратегиялық даму бағдарламасын негізге ала отырып, әлемдегі бәсекеге барынша қабілетті дамыған алдыңғы қатарлы елу елдің қатарына ену жолында өзінің әлеуметтік-экономикалық саясатын жүзеге асырып жатыр. Бұл орайда білім беру үдерісін заманауи ақпараттық технологияға негіздеп құрудың, соның негізінде оқытудың

әдіс-тәсілдерін жетілдірудің өзіндік рөлі зор.

Өскелең ұрпаққа сапалы білім беру оқулық, оқу құралына, мұғалімге және оның әдістемесіне келіп тіреледі. Жаңғырған әлем мен қоғам қажеттілігіне байланысты қазіргі уақытта еліміздің білім ошақтарындағы оқу-әдістемелік жұмыста толғантатын мәселе көп. Сан алуан мамандар мен түрлі кәсіп иелерінің білім сапасы, біліктілік деңгейі, кәсіби шеберлігі жөнінде ерекше көңіл бөлуді қажет ететін маңызды мәселелер пайда болды. Бұны туындатып отырған қазіргі заман елдерінің әлемдік жаһандану үдерісіне ұшырай бастауы мен еліміздің бүгінгі саяси-идеялогиялық ұстанымы, нарықтық-демократиялық даму бағыты, ішкі және сыртқы саясаты екені анық.

Алдағы уақытта еліміздің білім жүйесіне толықтай енуі қажет болып отырған жаңашылдыққа негізделген білім беру үдерістерін жетілдірудің оқу-әдістемесіне келетін болсақ, қазіргі уақытта еліміз бойынша оның іс-әрекеттері мен құрылымдары біршама анықталып қалды. Осы бағытта атқарылған жұмыстардың бірқатары іс-тәжірибеден өтіп, өскелең ұрпақты кәсіби қалыптастырудың келешек даму жолдары ретінде айқындалуда.

Әлбетте, бұл – еліміздің жаңа буын ұстаздарының білім-біліктілігіне, рухани-мәдени әлеуетіне, қоғамдық-әлеуметтік жағдайына, қоғамдағы орны мен рөліне, құқықтық-саяси мәдениеті мен мәртебесіне тағыз байланысты. Сондықтан да қазақстандық қоғам мен ел үкіметі педагог-ұстаздар мәртебесіне әрқашан алаң болып келеді. Себебі қазіргі таңда еліміздің білім беру жүйесін одан әрі жетілдіру, мемлекеттік білім беру стандарттары мен бағдарламаларын жүзеге асыру, жаңа технологиялар мен жаңа буын оқулықтарын дайындап, оларды оқу-тәрбие үдерісіне енгізу, еліміздің білім саясатының ұлттық моделін қалыптастыру тәрізді т.б. маңызды да мәнді, күрделі де келелі мәселелер – мұғалім-оқытушылар қауымына келіп тіреледі. Олар өздерінің кәсіби шеберлігі пен іскерлігін, кәсіби дайындығы мен біліктілігін, кәсіби сапасын өсіріп жетілдіруге ынталы болмаса, оқып ізденбесе, уақыт көшіне ілесе алмай қалатыны анық. Оған бүгінгі жас ұрпақтың компьютерлік, электрондық техниканы игеру қабілетінің аға ұрпақтан гөрі едәуір жоғары болып отырғаны да себеп. Сондықтан қазіргі мұғалім өз шәкірттеріне тиянақты білім, тағылымды тәлім-тәрбие беріп, өзінің ұстаздық міндетін ойдағыдай атқаруы үшін қажымай-талмай ізденіп, еңбек етуі, жаңа технологияларды, әсіресе электронды құрылығдармен, компьютермен жұмыс істеуді жетік меңгеруі керек.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау. Жеке адамның шығармашылық, рухани және дене мүмкіндіктерін дамыту, адамгершілік пен салауатты өмір салтының берік негіздерін қалыптастыру, жеке басының дамуы үшін жағдай жасау арқылы интеллектін байыту. Еңбек рыногында бәсекелесуге қабілетті жұмысшылар мен мамандар даярлау, оларды қайта даярлау және біліктілігін арттыру» [1] делінген. Яғни инновациялық білім беру жүйесі арқылы интеллектуалдық ой-өрісі дамыған жас ұрпақ тәрбиелеуді одан әрі жетілдіру заман ағымына ілесу үшін қажет болып отыр. Сол себептен Елбасы еліміздің білім және ғылым қызметкерлерінің III съезінде сөйлеген сөзінде білім беру жүйесі қызметкерлерінің кәсіби біліктілігін арттыру – бүгінгі өмір талабы екенін кеңірек сөз ете отырып: «Жаңа формацияға жаңа педагог қажет» [2], – деп атап көрсеткен болатын.

Жаңа қоғамдық қатынастың «жаңа педагогын» қалыптастыру үшін, педагогикалық жаңа технологияларды біліктілікті арттыруда кеңінен пайдалана отырып, білім беру жүйесі қызметкерлерінің ғылыми-әдістемелік бағыттағы жұмыстарын жетілдіру қажет. Бұл келелі мәселені Б.Жұмағұлов та атап көрсетеді. Ол өзінің республикалық «Ана тілі» газетінің 2012 жылғы 26 сәуірінде жарияланған «Мұғалім мәртебесін көтеру – мемлекеттік іс, ал оған атсалысу бәріміздің міндетіміз» деген маңызды да мазмұнды сұхбатында еліміз тәуелсіздік алған алғашқы күннен бастап, білім беруді дамыту, адам капиталын жетілдіру бұлжымас басым бағыт болғанын, ол үшін нақты шешім қабылдай алатын және оны жүзеге асыруға қабілет-қарымы жететін қазіргі заманғы біліммен қаруланған мамандар қажет екенін айта отырып, өз сөзіне Елбасының Қазақстан халқына арнаған биылғы Жолдауынан осы мәселеге қатысты мынадай дәйексөз келтіреді: «... педагогтар құрамының сапасын арттырудың маңызы зор. Арқаулық педагогтік білім берудің үлгі-қалыптарын, мектептер мен жобалар оқытушыларының біліктілігін арттыруға талаптарды күшейту қажет. Әр өңірде педагогтардың біліктілігін арттыратын интеграцияланған орталықтар жұмыс істеуі тиіс» [3]. Демек, біздің елдің де әлемдегі озық елдердің қатарына қосылуы үшін барынша тиімді ықпал ететін жаңа буын

ұстаздарын қалыптастырудың аса қажет екені айқын болып отыр.

2011 жылы қабылданған «Білім беруді дамытудың 2020 жылға дейінгі Мемлекеттік бағдарламасы» осынау стратегиялық бағытты жүзеге асырудың нақты көрінісі. Б.Жұмағұлов сөзімен айтсақ: «Ол біздің білім беру жүйесінің жұмысын түбірімен өзгертуге тиіс. Міне, сондықтан да соңғы екі жылдан бері педагогтардың дәрежесін айқындау білім берудің сапасын арттыратыны анықтала түсуде. Сөйтіп, мұның өзі қазіргі кезеңдегі ең түйінді мәселеге айналды. Біз Елбасымыздың осынау көрегендік нұсқауын басшылыққа алып, іс-қимылымызды бұрынғыдан да батыл жүргізіп, ізденістерге бойлай білуіміз қажет. Сонда ғана педагогтардың сапасы мен беделін қазіргі заманға сай арттыра алатынымыз анық. Өз басым, шынайы көзқарасымды ашып айтсам, педагог, мұғалім дегеніміз – бүкіл білім беру жүйесіндегі ең негізгі, ең басты тұлға болып табылады деп білемін. Өйткені, мектептерде, кәсіптік-техникалық білім беру орындарында, жоғары оқу орындарында жастарға сапалы білім, саналы тәрбие дарытатын тұлға мұғалімдер мен педагогтар екені даусыз» [4].

Бұл мәселе елімізде 10 жыл бойы қолданыста болып, айтарлықтай өз нәтижесін берген білім беруді дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасында: «... экономиканың барлық салалары үшін жоғары білікті және бәсекеге қабілетті кадрларды даярлаудың сапасын арттыру...» және «...кәсіби міндеттерін дербес, әрі шығармашылық тұрғыдан шешуге, кәсіби қызметтің тұлғалық және қоғамдық маңызын түсінуге, оның нәтижелері үшін жауап беруге қабілетті әрі кәсіби құзыретті жеке тұлғаны, бәсекеге қабілетті маманды қалыптастыруды қамтамасыз ететін білім беруді басқарудың тиімді жүйесі құрылатын болады...» [5], – деп көрсетілген болатын. Ал енді осы мақсат-мүдде еліміздің жоғарыды сөз болған білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасының кіріспесінде: «Халықаралық тәжірибе көрсетіп отырғандай, адам капиталына, әсіресе, бала жасынан бастап ересек жасқа дейінгі білім беруге салынған қаржы қоғам мен экономиканы дамытуға айтарлықтай оңды ықпалын тигізеді» және «Адам капиталына қаржы салу – мына жылдам өзгермелі әлемге бейімделгіш, техникалық жақтан жетілген жасампаз жұмыс күшін қалыптастыру үшін аса қажет. Өрбір сектордағы дәстүрлі басымдықтарға адам капиталын қоса алғандарда ғана болашақтың жетілген экономикасы болады. Сондықтан Қазақстан дамуының маңызды бағыты білім беруге, қоғам қабілеті мен дағдылырын жетілдіруге қаржы салуда жатыр» [6], – делінген. Демек, келтірілген осы дәйексөздер ұстаздар мәртебесінің және олардың заманауи жаңа технологиямен қарулануының қашанда аса өзекті мәселе болып қала беретінін аңғартса керек.

Осыған орай, ескелең ұрпаққа қазіргі қоғам талабына сәйкес сапалы білім беру, оларды әлемдік бәсекеге қабілетті етіп оқытып даярлау, жас ұрпақ бойына отаншылдық сана-сезімді терең қалыптастыра отырып тәрбиелеу мәселесі педагогика ғылымы саласында жаңа әдіснамалық негіздегі іс-әрекеттердің көп болуын талап етеді. Себебі бұрыннан, кеңестік дәуірден келе жатқан дәстүрлі оқытудың мазмұны мен құрылымы және оның әдіс-тәсілдері мұндай нәтижеге жетуге толықтай кепілдік бермейтінін күнделікті іс-тәжірибе аңғарта бастады. Оның бірден-бір оң шешімі – отандық жалпы орта және кәсіби білім беретін білім ордаларының оқу үдерісіне оқу-әдістемелік, педагогика-психологиялық, ақпараттық-қатынастық т.б. жаңа технологияларды батыл ендіру болып табылады. Өйткені қазіргі заманғы жаңа технологияларға негізделген әдіснама білім беру жүйесі қызметкерлеріне оқу үдерісінде қойылған негізгі мақсатқа жету үшін кепілдік береді.

«Оқытудың қазіргі заманғы жаңа технологиясы оқу үдерісіне педагогикалық-психологиялық іс-әрекеттердің жүйелі кешені ретінде пайдаланылады. Бұл технологияны оқу-тәрбие жұмысының бір-бірімен тығыз байланысқан білімгерлерді (оқушы, курсант, студент т.б.) дамытуға бағытталған әдістері мен түрлерінің кешенді жиынтық жүйесі деп қарайтын болсақ, онда ол білім құрылымы мен мазмұнын жетілдіру ісінің басты бағыты, яғни оқыту мен тәрбиенің тиімділігін қамтамасыз ететін біртұтас үдеріс болып табылады. Сондықтан да оқу-танымдық, оқу-тәрбиелік, оқу-әдістемелік, педагогика-психологиялық, ақпараттық-коммуникациялық жаңа технологияға бетбұрыс әлемдік білім кеңістігіне талпынған қазақстандық ғылыми-әдіснамалық жүйені мазмұны жағынан ғана байытып қоймай, құрылымын да өзгертіп, бағыты жағынан да жетілдіре түседі» [7, 38]. Еліміздің жарқын болашағының жасампаз тұлғалары болып саналатын жас ұрпақты бүгінгі жоғары дамыған ақпараттық жағдайға барынша бейімдеп, жан-жақты шығармашылыққа баулуға бағытталған қазіргі жаңа технологиялар осы педагогикалық жаңа ұстанымға әкеледі.

Білім беру саясаты мен оның жүйесі бойынша дүниежүзінің алдыңғы қатарлы дамыған

елдерінің, сондай-ақ қазіргі уақытта біздің елдің де ұстанып отырған білім саясаты және отандық білім беру салаларына ендіріле бастаған жаңа технологиялар, ең алдымен, оқу-тәрбие үдерісін тиімді ұйымдастыру және өткізу үшін қажет. Бұл – шәкірт пен ұстазға қолайлы жағдай туғызудың біріктірілген педагогикалық қарым-қатынасы кезінде қолдануға болатын барлық жағдайы қарастырылған оқытудың жаңа амал-тәсілі болып саналады. Оның негізгі ұстанымы – оқытуды ізгілендіру, өзін-өзі дамытатын, дұрыс шешім қабылдай алатын, өзін-өзі жетілдіріп өсіруші, тәрбиелеуші тұлға қалыптастыру болып табылады. Себебі еліміздің әрбір жас өркені ертеңгі күні дүниенің төрт түкпірінде өзінің қалаған, ұнатқан мамандығы бойынша өзіне және қоғамға пайдалы мақсатта еркін еңбек ете алатындай болуы қажет.

Өркениетке бет бұрған еліміздің қазіргі жастары – елдігіміздің ертеңгі тірегі, егемен еліміздің кемел келешегінің жасампаздары. Кез келген мемлекеттің ең басты ұстанымы мен қажеттілігі – барша бұқараның ертеңіне деген сенімі мен үмітін берік қалау деген қағидатқа сүйенсек, қазақстандық жас ұрпақтың да ертеңге деген оптимизмі жоғары көңіл-күйде болуы қажет екені кімге де болсын түсінікті. Сол сенім мен үміт нық та берік болуы үшін әлемдік бәсекеге қабілетті мамандар дайындау үдерісі балабақшалардан бастау алып, орта және арнаулы орта мектептерде, кәсіби орта және кәсіби жоғары оқу орындарында жалғасын таппақ. Сондықтан да бұл мәселелер оның нәтижелі болып орындалуының іргетасы және елдігіміздің келешегі болып саналатын жас ұрпақты оқытып-тәрбиелеуге, оларды одан әрі дамытуға сеп болатын педагог кадрларды дайындайтын, олардың білім-біліктілік, кәсіби шеберлік деңгейінің жоғары болуын қадағалайтын және осы мамандарды қайта даярлап жетілдіретін педагогикалық колледждер мен жоғары оқу орындарының негізгі міндеттерінің бірі болып қала бермек.

Қазіргі заманның жалпы орта білім беретін мектебі – жаңа қоғам мектебі, яғни болашақ мектебі. Ол – әлемдік мәдениетке ықпалдасқан (интеграцияланған), баланың жеке басының дамуына педагогикалық жағдай жасай алатын, рухани жағынан таза, дүниеге тік қарайтын, қоршаған ортамен жүйелі байланыс орната алатын, білімнің заманауи жаңа мазмұнымен қаруланған, әлемдік бәсекеге қабілетті жаңа ұрпақ өсіріп, дамытып жетілдіретін мектеп болуға тиіс.

Сапалы білім беруді қазіргі заманның зор жетістігі болып табылатын электронды құрал-жабдықтарға негізделген ақпараттық жаңа технологиялармен ұштастыра жүргізуді – бүгінгі отандық педагогиканың алтын діңгегіне, мектеп жұмысының тірегіне айналдыру баршамыздың міндетіміз екені рас. Біздің ойымызша, білім беруді ақпараттық-қатынастық жаңа технологияға негіздеудің ең басты екі сипаты бар. Оның біріншісі – білім сапасын арттыру болса, екіншісі – әлемдік өркениет жетістіктерін игеруге мүмкіндік алу деп білеміз. Осы екеуін бір-бірімен ұштастыра отырып, қазақстандық өскелең ұрпақты өз күш-жігері мен білім-біліктілігін өзінің жеке өмірі мен қоғам игілігіне пайдалануға баулу егемен еліміздің кемел келешегі үшін тиімді болмақ.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_
2. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы: «Қазақстан жолы-2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1000001118>
3. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы: Қазақстан дамуының басты бағыты // Егемен Қазақстан. – 2012. - №42. – Б.1.
4. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1000001118>
5. С.Ж. Пірәлиев, С.Б. Даутов, Ж.Қ. Симтиков. Елбасы және отандық білім жүйесі. - Алматы: «Ұлағат», 2011. – 112-б.

УДК 316.422

К.В.ФРОЛОВ

КГУ «Областная специальная
школа-интернат №5 для детей с ограниченными
возможностями в развитии» г. Сарани
frolov@mail.ru

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТРУДОВОЕ ОБУЧЕНИЕ—ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ШКОЛЬНИКОВ С НАРУШЕНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

Развитие предметной компетенции по профессионально-трудовому обучению – основа успешного профессионального самоопределения и социальной адаптации учащихся. В статье раскрыты особенности развития ключевых и предметных компетенций учащихся с нарушением интеллекта на уроках трудового обучения. Автором представлен опыт работы по формированию функциональной грамотности учащихся специальной коррекционной школы. Оценивание компетенций учащихся строится на основе Карты учебных достижений.

Кәсіби еңбекке оқыту бойынша пәндік құзіреттілікті дамыту – оқушылардың өз кәсіби жолын анықтау және әлеуметтік бейімделулерінің негізі. Мақалада ділі бұзылған оқушылардың еңбекке оқыту сабақтарында өзекті және пәндік құзіреттілігінің даму ерекшеліктерін ашып көрсеткен. Автор арнайы түзеу мектебі оқушыларының сауаттылығын қалыптастыру жөніндегі жұмыс тәжірибесін ұсынып отыр. Оқушылардың құзіреттілігін бағалау Оқу жетістіктері картасы негізінде құрылады.

The development of professional competence in the subject - employment training - the basis for successful professional self-determination and social adaptation of pupils. The article reveals peculiarities of the development of key competencies and subject students with intellectual disabilities on the lessons of labor training. The author presents the experience of the formation of functional literacy of pupils of special correctional school. Assessing competence of students is based on the maps of educational achievements.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: функционалдық сауаттылық, түйінді құзыреттіліктер, сараланған сипат, оқу жетістіктерінің картасы, кәсіби-еңбек оқуы.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: функциональная грамотность, ключевые компетенции, дифференцированный подход, карта учебных достижений, профессионально-трудовое обучение.

KEYWORDS: functional literacy, key competencies, differentiated approach, a map of educational achievements, professional and labor training.

Специальное коррекционное обучение учащихся с ограниченными возможностями в развитии направлено на развитие компетентностей, способствующих реализации идеи «Общества Всеобщего Труда». Результатом образованности данной категории выпускников является уровень овладения ими азами той или иной профессии, ориентированностью и готовностью работать по ней. Предпосылкой развития компетентности является наличие определённого уровня функциональной грамотности. Функциональная грамотность, которая с профессиональными умениями определяет возможность трудоустройства учащихся с нарушением интеллектуального развития и дальнейшую социальную адаптацию, приобретает особую актуальность. Выпускник, обладающий функциональной грамотностью, максимально быстро адаптируется к реалиям современного мира [1]. Функциональная грамотность учащихся

по предметам - это определенный уровень образованности учащихся, выражающий степень овладения ими ключевыми компетенциями. Для учащихся с нарушением интеллектуального развития можно выделить такие ключевые компетенции как, учебно-познавательные, ценностно-смысловые, информационные, коммуникативные, социально-трудовые. Кроме ключевых компетенций в рамках отдельных предметных областей выделяются предметные компетенции: специфические знания, умения, навыки в рамках учебного предмета [2]. В условиях специального коррекционного обучения для детей с ограниченными возможностями в развитии особую актуальность и значимость имеют предметные компетенции по профессионально-трудовому обучению.

Трудовое обучение в областной специальной школе-интернате № 5 для детей с ограниченными возможностями в развитии направлено на формирование социально-значимых компетенций, которые помогут учащимся с нарушением интеллекта успешно интегрироваться в окружающую среду. Трудовая подготовка детей с отклонениями в развитии отличается от трудовой подготовки учащихся с сохранным интеллектом. Главная цель профессионально-трудовой подготовки на уроках трудового обучения – максимальная коррекция и подготовка выпускника к полноценному участию в трудовой жизни в современных условиях экономического развития общества [3]. Специальное коррекционное обучение и воспитание формирует навыки учебной и трудовой деятельности. Это развитие идет неравномерно в зависимости от индивидуальных особенностей каждого ученика [2]. Поэтому на уроках трудового обучения педагогами активно применяется дифференцированный подход к учащимся в процессе обучения. Дифференцированный подход осуществляется и при выборе видов труда с учетом уровня их трудовых способностей. Изначально учащиеся овладевают обще трудовыми умениями и навыками, а с VII класса, учащиеся направляются на соответствующий профиль трудового обучения с учетом:

- успешности освоения общеобразовательных предметов;
- особенностей индивидуального психофизического развития;
- соматических заболеваний и психического состояния;
- склонностей и интересов ребенка к профессии;
- пожелания родителей.

На основании полученных материалов делается вывод о трудовых возможностях ребенка, его профессиональных предпочтениях и профессиональной ориентации.

Обучение учащихся со сниженными познавательными способностями ведется по специальному учебному плану, где ведущая роль отводится предметам, направленным на формирование социально - значимых компетенций. В программу включаются профессиональные пробы, которые позволяют познакомить учащихся с новыми профессиями. Так как на профессиональных пробах задание дается поэтапно, то учащемуся легче понять, чего от него хочет добиться учитель, и легче выполнить знакомое задание, максимально проявив при этом физические и психологические качества. На каждом этапе профессиональной пробы учащиеся имеют возможность увидеть результаты своего труда, сравнить его с эталоном, оценить себя и перейти к следующему этапу. Некоторые ученики подготавливаются только к простым видам труда, как например, обслуживающий труд. Другие – к труду средней сложности: столярное и швейное дело. Более способные ученики овладевают рабочими специальностями (слесарь, каменщик, штукатур-маляр).

Педагогами школы-интерната составлены и апробированы учебные программы производственного обучения по специальностям «Каменное дело», «Штукатурно-малярное дело», «Швейное дело», «Слесарное дело», «Столярное дело», рабочие тетради для учащихся к данным программам, технологические карты и пооперационные планы изделий, включённых в учебные программы производственного обучения, ведется педагогический образовательный мониторинг, позволяющий отслеживать динамику качества коррекционно-образовательного процесса [3]. Отметки, полученные учащимися на уроках, являются лишь результатом усвоения специальной (коррекционной) программы. Ведение образовательного мониторинга позволяет учителю трудового обучения модернизировать работу в вопросах качества образования с точки зрения соответствия реальных достигаемых образовательных результатов, сохранения здоровья детей, условий образовательного процесса государственным требованиям, социальным и личностным ожиданиям. Основой для оценивания успеваемости учащегося с ограниченными интеллектуальными возможностями являются итоги (результаты) педагогической диагностики учебных достижений, которые вносятся в карту учебных

достижений по трудовому обучению (таблица 1).

Таблица 1. Карта учебных достижений учащихся по трудовому обучению

№	Ф.И. учащегося	вид контроля	Этапы учебной и трудовой деятельности										
			Теоретический этап			Этап практической деятельности							
			наличие знаний о труде и мире профессий	знания о профессиях ближайшего производственного окружения	правила ТБ при работе с инструментами	знание правил подготовки рабочего места к виду деятельности	понимание последовательности трудовых операций при выполнении заданий	работа с инструментами (умение целесообразно расположить предметы и средства труда на рабочем столе)	контроль действий (знание приемов самоконтроля и умение оценить результаты своего труда)				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Сергей Ш.	стартовый	3	3	3	3	3	3	3	21	28	75%	II
		1 полугодие	3	3	4	4	4	4	3	25	28	89%	I
		2 полугодие	3	4	4	4	4	4	4	27	28	96%	I

Учитываются при этом, прежде всего, качественные показатели работы ученика. Оценке подлежат все заявленные в специальных учебных программах образовательные результаты: теоретические и практические. Сбор информации осуществляется в течение учебного года и реализуется учителем в рамках педагогического взаимодействия «учитель – ученик», что обеспечивает отслеживание образовательных достижений и развития индивидуальных способностей каждого обучающегося. На основе анализа Карты достижений учитель определяет зону его актуального и ближайшего развития, подбирает адекватные методы и приёмы коррекции и обучения, помогающие воспитаннику найти своё поле деятельности и получить возможность саморазвиваться и самореализовываться в профессионально-трудовой деятельности.

В основе Карты учебных достижений лежит уровневый подход, позволяющий наиболее точно определить степень самостоятельности обучающегося при выполнении учебных заданий и качество усвоения воспитанником того или иного умения. Особенности памяти и мышления у умственно отсталых учащихся ведут к затруднениям при формировании

технологических знаний, что в свою очередь влияет на осознанность и мобильность навыков и умений [4]. Педагогическое и профессиональное мастерство учителя - залог эффективности профессионально - трудового обучения учащихся со сниженными познавательными способностями. Педагог должен знать общие и специфические особенности трудовой деятельности умственно отсталых школьников и наиболее благоприятные условия реализации способов их обучения.

В Карту учебных достижений для удобства вносятся цветовые обозначения того или иного уровня с учётом уровневой дифференциации В.В. Воронковой [5]:

1 уровень (синий), когда обучающийся выполняет задание после первичной инструкции учителя без помощи и без ошибок или с одной незначительной ошибкой, которую сам исправляет. В помощи не нуждается.

2 уровень (зеленый), когда обучающийся выполняет задание после первичной и дополнительной фронтальной инструкции с 1-2 незначительными ошибками. Хорошо использует незначительную помощь.

3 уровень (желтый), когда обучающийся выполняет задание после первичной и дополнительных фронтальной, групповой инструкций с 2-3 ошибками. Нуждается в помощи. Помощь использует, но с ошибками.

4 уровень (красный), когда обучающийся выполняет задание с большим количеством ошибок или не выполняет после первичной, фронтальной, групповой, индивидуальной инструкций. Не может без помощи выполнить задание или не воспринимает помощь.

Развитие функциональной грамотности учащихся с нарушением интеллектуального развития включает два уровня требований к полноте и сложности учебного материала:

- для отстающих в обучении, низкая успеваемость которых обусловлена глубиной и распространенностью дефекта развития;
- для более сильных учеников, способных овладеть первым этапом начальной профессиональной подготовки.

При этом каждый уровень обеспечивает ребёнку не только адекватные его потенциалу знания, умения и навыки, но и возможность их реализации в жизни. Карта уровня достижений позволяет проследить динамику образовательных достижений обучающихся, с которыми работал учитель. Таким образом, вполне возможны ситуации, когда абсолютные итоговые показатели учащихся по трудовому обучению не высоки, но по сравнению со стартовыми результатами они свидетельствуют об очевидном прогрессе, что позволяет сделать вывод об оптимальности выбранных учителем средств и методов обучения. Значения этих показателей позволяют судить о сформированности компетенций, которыми учащиеся уже владеют, которыми учащиеся овладели в недостаточной степени, которыми учащиеся не владеют. На основании такого анализа можно спланировать маршрут индивидуального развития учащегося с ограниченными возможностями в развитии в овладении им профессионально-трудовой деятельностью. Выше упоминалось, что не все учащиеся с нарушением интеллектуального развития способны овладеть навыками рабочих специальностей. В зависимости от уровня овладения теоретическими и практическими знаниями, умениями и навыками, образ выпускника специальной школы-интерната можно представить в виде двух моделей.

1. Модель выпускника с низким уровнем овладения знаниями, умениями и практическими навыками включает:

- Овладение простейшими навыками учебных действий, речи, культуры поведения,
- Освоение и применение форм социального поведения, принятых в семье и обществе,
- Освоение навыков самообслуживания и бытового труда,
- Уважение своего и чужого достоинства, собственного труда и труда других людей.

2. Модель выпускника, способного к овладению начальной профессиональной подготовкой, включает:

- Получение знаний, соответствующих психофизическим возможностям ребенка, по общеобразовательным предметам, имеющим практическую направленность,
- Получение навыков по различным профилям труда (швейное дело, столярное дело, штукатурно-малярное дело, слесарное дело),

- Овладение навыками самостоятельной работы через трудовую деятельность в учебных мастерских,
- Получение опыта общения и взаимодействия, основанного на гуманистических отношениях,
- Получение элементарных знаний о своих гражданских правах, уважение своего и чужого достоинства, собственного труда и труда других людей,
- Овладение навыками здорового образа жизни,
- Бережное отношение к окружающей среде,
- Овладение опорной системой знаний и учебными действиями, необходимыми для продолжения образования в колледжах.

Судьба выпускников школы-интерната неоднозначна, так как на рынке труда им трудно выдерживать конкуренцию со своими нормально развивающимися сверстниками. Кроме снижения интеллекта, учащиеся имеют, как правило, сопутствующие психоневрологические, физические и соматические осложнения, мешающие становлению профессиональных навыков, ведущих к квалификационным умениям. Функциональная грамотность становится фактором, содействующим участию выпускников с ограниченными возможностями в развитии в социальной, культурной, политической и экономической деятельности, умению выбирать профессиональный путь и дальнейшее обучение в технических и профессиональных организациях образования, умению использовать полученные коммуникационные навыки в различных сферах жизнедеятельности [4]. Вот почему развитие функциональной грамотности учащихся с ограниченными возможностями в развитии для нашей республики приобретает особую актуальность, ведь вчерашние учащиеся формируют будущее своей страны.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Национальный план действий по развитию Функциональной грамотности школьников на 2012-2016 годы // Әділет. Информационно-правовая система нормативных правовых актов Республики Казахстан [Электронный ресурс]. Код доступа <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1200000832>.
2. Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Сыманюк Э.Э. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: Учебное пособие. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2005. – 216 с.
3. Курбанов А.С. Мониторинг концепции инновационного развития образовательного процесса / А.С. Курбанов, А.Ф. Костенко // Инновации в образовании. – 2007. – №10. – С.121-129.
4. Старобина Е.М. Профессиональная подготовка лиц с умственной отсталостью: Метод. пособие. – М.: Изд-во НЦ ЭНАС, 2003. – 120 с.
5. Воронкова В.В. Обучение и воспитание детей во вспомогательной школе: Пособие для учителей и студентов дефектологических ф-тов педагогических институтов. М.: Школа-Пресс, 1994. – 416 с.

ӘРІПТЕСТІК ШЕКАРАСЫН КЕҢЕЙТУДЕМІЗ

2016 жылдың 12 ақпанында «Өрлеу» БАҰО» АҚФ Қарағанды облысы бойынша ПҚБАИ ұйымдастыруымен «2016 жылы педагогикалық қызметкерлердің біліктілік арттыру кластерлерін жүзеге асыру» тақырыбында Осакаровка ауданының білім бөлімі әдіскерлеріне, жалпы білім беретін мектептер мен мектепке дейінгі ұйымдардың директорларының орынбасарларына арналған семинар өткізілді.

Кездесудің модераторы ретінде директордың оқу-әдістемелік жұмысы

жөніндегі орынбасары Мухатаев А.А. 2016 жылғы біліктілік арттыру курстары бағдарламаларының мазмұны мен ұйымдастырылуындағы ерекшеліктерді анықтайтын факторлармен таныстыра отырып, ҚР «Білім туралы» Заңына енгізілген өзгерістер мен толықтырулар туралы баяндады.

Қарағанды ПҚ БАИ инновациялық дамуды әдістемелік қамтамасыз ету бөлімінің бастығы Ибрагимова Г.К. Институт қызметі мен іс-әрекеттерінің негізгі бағыттарына және оларды ҚР орта білім беру мазмұнын жаңарту мәнмәтінінде жүзеге асыру ерекшеліктерін шолу жасай отырып, БА курстары сапасының мониторингілік қорытындысымен және соңғы үш жылда атқарылған әдістемелік жұмыстардың нәтижелігі мен тиімділігіне тоқталды. Сонымен қатар ҚР БҒМ «Өрлеу» БАҰО» АҚ және «Өрлеу» БАҰО» АҚ Қарағанды облысы Филиалының 2016 жылға арналған негізгі іс-шаралар жоспарымен таныстырды. Әсіресе, ағымдағы жылы Институт жұмысына енгізілетін инновацияларға ерекше ден салды.

Жеке сұрақ ретінде аудандық/қалалық білім бөлімдері мен «Өрлеу» Институтының курс тыңдаушыларын іріктеу және курс бағдарламаларын жүзеге асыру бойынша, сапа мониторингі мен педагогтердің курстан кейінгі іс-әрекеттері бойынша өзара бірігіп атқаратын іс-әрекеттер Картасын талқылау мәселесі алға қойылды.

РАСШИРЯЕМ ГРАНИЦЫ СОТРУДНИЧЕСТВА

12 февраля 2016 года в Осакаровском районе прошел организованный ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области семинар для методистов отдела образования, директоров и заместителей директоров общеобразовательных школ, дошкольных организаций на тему «Реализация кластеров повышения квалификации педагогических работников в 2016 году».

Модератором встречи выступил заместитель директора по учебно-методической работе Мухатаев А.А., который рассказал о факторах, определяющих особенности содержания и организации программ курсов повышения квалификации 2016 года, изменениях и дополнениях, внесенных в Закон РК «Об образовании».

Начальник отдела методического обеспечения инновационного развития Карагандинского ИПК ПР Ибрагимова Г.К. в своем выступлении осветила основные направления деятельности Института и особенности их реализации в контексте обновления содержания среднего образования РК, представила итоги мониторинга качества курсов ПК и результативности методической работы за последние три года, а также ознакомила с планом основных мероприятий АО «НЦПК «Өрлеу» МОН РК и ФАО «НЦПК «Өрлеу» по Карагандинской области на 2016 год. Особо остановилась на тех инновациях, которые будут внедрены в работу Института в текущем году.

Отдельным вопросом было вынесено обсуждение Карты взаимодействия по реализации кластеров повышения квалификации, регламентирующей деятельность районных/городских отделов образования и Института «Өрлеу» по отбору слушателей, реализации программы курсов, мониторингу качества и посткурсовой работе педагогов.

В завершении семинара были определены основные направления и конкретные шаги дальнейшего сотрудничества между отделом образования Осакаровского района и Карагандинским ИПК ПР с учетом образовательных потребностей руководителей и педагогов организаций образования.

УДК 316.422

А.Х. Мухтаров

«Өрлеу» біліктілікті арттыру
ұлттық орталығы» АҚ филиалы
Алматы облысы бойынша педагогикалық
қызметкерлердің біліктілігін
арттыру институты
amangaly.73@mail.ru

ОРТА БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Мақалада білім саласындағы өзгерістер, жаңартылған бағдарлама төңірегінде жасалып жатқан жұмыстар, тілдік дағдылар, критериалды бағалау жүйесінің артықшылықтары, критерийлер мен дескрипторлар жайы, педагогтердің кәсіби қызметіндегі зерттеушілік жұмыстың рөлі тағы басқа мәселелер сөз болады.

В данной статье рассматриваются вопросы об изменениях в сфере образования, о программе обновления содержания образования, языковых навыках, о преимуществах критериального оценивания, о понятиях «критерии» и «дескрипторы», о роли профессиональной исследовательской деятельности педагога и другие проблемы.

This article is asked questions about changes in education, the program updates the content of education, language skills, about the benefits of criteria-based assessment, criteria and descriptors and the role professional research activities of teacher and other problems.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: білім беру мазмұны, тілдік дағды, бағалау әдісі, оқу жетістігі, оқу мақсаты, педагог біліктілігі.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: содержание образования, языковые навыки, метод оценивания, учебные достижения, цели обучения, квалификация педогога.

KEYWORDS: content of education, language skills, estimation method, educational achievements, training purposes, квалификация педогога.

*...Бір аз ғана білімімізді, аз ғана қайратымыздың кішкене қызметін
адамшылық формна салып, ақтыққа жүйеміз. Халық тузғуді форм қылайық.
М. О. Дүзев*

Қоғамда жүріп жатқан жаһандану үдерісі, шекарасыз ғалам идеясы, ғылым мен техниканың даму жылдамдығы, әлемдегі экономикалық жағдайлар, қысқа уақытта мың құбылған саяси өмірдегі өзгерістер сияқты тағы басқа факторлар еліміздегі білім беру жүйесін жедел жаңартуды талап етуде. Әрине, бұл бұған дейінде назардан тыс қалған мәселе емес. Қазақстанның әлемдік білім жүйесіне енуге әрекет жасап жатқанына біраз уақыт болған. Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» [1] деп тайға таңба басқандай атап көрсетілген. Ол аз десеңіз, елбасы жыл сайынғы жолдауларында осы мәселеге арнайы тоқталып отырады. Мәселен, 2014 жылғы Жолдауда «Орта білім жүйесінде жалпы білім беретін мектептерді Назарбаев Зияткерлік мектептеріндегі оқыту деңгейіне жеткізу керек... Оларды оқыту нәтижесі оқушылардың сындарлы ойлау, өзіндік ізденіс пен ақпаратты терең талдау машығын игерулері тиіс» [2], - деп атап көрсетті. Демек, аталмыш мектептердің озық тәжірибесін жалпы білім беретін мектептерге тарату, бәсекеге қабілетті ұлттық білім беру жүйесін құрып, оны дамытумәселесі жолға қойылып отыр. Бүгінгі таңда өскелең ұрпақты оқытып, тәрбиелеудегі басты ерекшелік – біліммен ғана қаруланып қоймай, өздігінен білім алу,

өз бетінше ізденуге қажеттілік туғызу. Баланың томаға тұйық қалмай, ашылуына, кез келген мәселеге өзіндік пікірін айта алатындай, кез келген ортаға еркін еніп, араласып кететіндей деңгейге жеткізу. Алған білімдерін күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. Алайда бұл тұрғыда белгілі бір дәрежеде жұмыстар жүргенімен түбегейлі өзгерулер орын ала қойған жоқ.

Қазақстан Республикасында 2011 - 2020 жылдарға арналған білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасында білім беру саласының алдына жалпы білім беретін орта мектептерде интеллектісі жоғары, дені сау және рухани тұрғыда дамыған Қазақстан Республикасы азаматын қалыптастыру, оның білім алуға деген талабын қанағаттандыру, өзгермелі әлемде өмір сүруге бейім тұлғаны әлеуметтендіру міндеті қойылған. Аталған мақсатқа жетудің бір жолы – орта мектептің білім беру мазмұнын жаңарту болып табылады. [3] Білім беру мазмұнын жаңарту дегеніміз – бұл, ең алдымен, орта білімнің өзін, оның құрылымын, мазмұнын, оқыту мен тәрбиелеу әдіс-тәсілдерін қайта қарау, оқушылар білімін бағалаудың түбегейлі жаңа жүйесін ендіру. Білім беру мазмұнын жаңарту аясында атқарылатын барлық іс-шаралар жеке тұлғаның жан-жақты әрі толық дамуына жағдай жасайтын білім беру кеңістігін құруға бағытталады. Білім беру мазмұнын жаңартудың түпкі нәтижесі табысты оқу жетістіктерін көрсетсе, ал нақты оқу үдерісі оқушылардың әрбір сабақта алған білімдерін игерудің белсенді әрекетін танытуы қажет. Жаңа міндеттер мектеп пәндерін оқыту жолдарын қайта қарауды көздейді. Аталмыш бағдарламада Қазақстандық білім беру жүйесін жақсарту үшін, ең алдымен педагог кадрлардың мәртебесін арттыру, біліктілігін көтеру бағытына үлкен мән берілген. Осыған орай қазіргі таңда еліміздің білім беру жүйесінде жасалып жатқан реформалар, өзгерістер мен жаңалықтар мұғалімнің жаңа, тың идеялармен жұмыс жасауына негіз болады. «Ақпараттың дүркін-дүркін өсуі орын алған қазіргі әлемде осыдан 10 жыл бұрын, тіпті 5 жыл бұрынғы ақпарат бүгінгі күні өзекті емес болуы мүмкін». [4, 58]

Өзгеріс – білім беру ұйымдарының барлық саласына қажет болып отыр. Себебі, білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа көзқарас, жаңаша қарым-қатынас пайда болуда. Осыған орай 2015 жылдың наурызынан бастап, «Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы Кембридждің халықаралық емтихан кеңесі және Кембридж Университетінің білім беру факультетімен бірлесіп Қазақстан республикасында білім беру мазмұнын жаңарту аясында курстар ұйымдастырып, тренерлер дайындап жатыр. Болашақта осы тренерлер қазақстандағы орта білім мазмұнын жаңарту аясында мұғалімдердің біліктілігін арттыру мәселесімен айналысатын болады. Бұл өз кезегінде білім саласының түбегейлі өзгеріп, жаңа форматта жұмыс істеуіне алып келетіні даусыз.

Еліміздегі білім беруді жаңғырту үрдісі оқушы жетістігін бағалаудың жаңа үлгілеріне алып келеді. Жақында Астана қаласында /27-28. 01. 2016/ «Білім беру мазмұнын жаңарту шеңберінде оқушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау» тақырыбында 2 күндік семинар өтті. Осы уақытқа дейін педагогикалық практикада қолданылып жүрген бес баллдық жүйемен бағалау әдісінің кемшін тұстары жайында айтылып та, жазылып та жүр. Таратып айтар болсақ, саралау әлсіз, оқушы жетістігін басқа баланың нәтижесімен салыстыруға, оқушылардың өз біліміне сын көзімен қарап, өзін-өзі бағалауына мүмкіндігі болған жоқ. Баланың алдында нақты критерийлер, нені біліп, нені түсіну керегін, білгенін өмірде қалай қолдану керегін, туындаған мәселені талдап, жинақтау, оған қалай баға беру керегін айқындайтын дескрипторлар да болмады. Осының бәрі баланың білу, түсіну ішінара қолдану деңгейінде қалып қоюына әкелді. Талдау, жинақтау, бағалау дегенді балаларымыз қаперіне де алған жоқ. Жаңартылған бағдарламада осының бәрі ескерілген. Әр тақырыпқа, тарауларға жасалған дескрипторлар арқылы нені, қалай оқу керегін оқушы да, ата-ана да алдын ала нақты біліп отырады. Критериалды бағалау арқылы мұғалімдер сапалы нәтижеге жететін критерийлер, дескрипторлар құрастырып, өз жұмысына талдау жасай алады. Оқу үрдісінің сапасын жақсартып, оқу бағдарламасының мазмұнын жетілдіруге ұсыныстар енгізуге мүмкіндік алады. Әр оқушының жеке ерекшеліктерін назарда ұстайтын болады. Оқушылар нақты мәселені шешуде өз білімдерін қолданып, өз ойларын еркін жеткізуге, сын тұрғысынан ойлай білуге, өзін және өз достарын бағалай білуге машықтанады. Ата-аналар баласының қай деңгейде екенін бақылап, оған қолдау көрсетуге мүмкіндік алады.

Қазір оқушылардың бойына 21-ғасыр дағдыларын, яғни тілдік, дағдыларды дарыту, олардың коммуникативтік құзіреттіліктерін дамыту білім беру саласындағы басым бағыттардың бірі болып табылады. Мәселен, оқылым дағдысына келсек, балаларымыз әріп танығанымен зейін қойып оқуға, оқығанын зердесіне құйып өзгеге түсіндіріп беруге шорқақ. Яғни, оқылым дұрыс болмағаннан кейін, айтылымнан да ақсап жатамыз. Ал сондай мәселені түсіндіріп беруге тырысқан айтылым дағдысы қалыптасқан адамды тыңдай алмайтын да жағдайлар кездесіп жатады. Осының бәрін, яғни ойымызды жүйелеп жазып беруге қиналатын сәттеріміз және бар. Мұның бәрі тілдік дағдылардың жете қалыптаспағанын білдіреді. Бүгінгі таңда мектеп бітіріп, қоғамға араласқан адамға ең керегі – осы. Егер бала осы дағдыларды бойына сіңірмесе, өзін толыққанды қоғам мүшесі ретінде сезіне алмайды да, жалқаулыққа, масылдыққа бой алдырып, ата-ананың мойнына жүк болады. Ең қауіптісі – осы. Ыбырай Алтынсариннен қалған «Мұғалім – мектептің жүрегі» деген керемет сөз бар. Олай болса, осы бағытты қамтамасыз етудің кешенді шараларының бірі – өзінің тәжірибесін өзгертуді мақсат еткен мұғалімнің кәсіби дамуы. Интербелсенді әдістемені зерделеп жүрген ғалым Асқат Өлімов: «Педагог білім тасымалдаушыдан (қара жұмыс) білім әлеміне жол көрсетуші дәрежесіне көтеріліп «ізгі қызмет», нағыз ұстаздық hareketті атқарушы болады» [5, 93], - дейді. Соңғы уақыттары жаңа форматты мұғалім деген термин қалыптасып келеді. Жаңартылған бағдарламадағы сабақ мақсаттары, тілдік мақсаттар, соңында өз сабағыңа жасалатын талдаудың бәрі осы мәселелерден шығып жатқанын ұмытпауымыз керек. Педагогтердің кәсіби қызметінде зерттеушілік жұмыстың ролі зор десек, бұл өз кезегінде мұғалім құзіреттілігінің дамуына әкелетін фактор болып табылады. Біліктілікті арттырудың деңгейлі курстарында қазірдің өзінде мұғалімдер өздерінің іс-тәжірибесіне шағын зерттеу жүргізуді үйренуде. Олар өз ісінің шебері, талдаушы, зерттеуші болып қалыптасу үшін әлемдегі жетекші мектептер және Кембридж университеті білім беру факультетінің тәжірибесі «Lesson study», «Action research» технологияларын қолдануда. Назарбаев Зияткерлік мектептерінің мұғалімдері өздерінің практикалық зерттеулерінің нәтижелерін балаларды оқыту мен тәрбиелеуде кездесетін мәселелерді шешуде жиі пайдаланады. Аталмыш мектеп мұғалімдерінің тәжірибесін республика мұғалімдерінің практикасына енгізу мәселесі күн тәртібіне қойылып отырғанын жоғарыда айттық. Ол өз кезегінде, әр ұстазға үлкен міндеттер мен жауапкершіліктер жүктейді.

Жалпы адам баласының бір-бірінен Құдай берген дарыны, қабілеті, таланты арқылы ерекшеленетіні дау туғызбайтын шығар. Алайда соңғы уақыттары елімізде үрдіс алған тек дарындыларды жинап, іріктеп алып оқыту ауыл баласының бәсекеге қабілетін төмендетіп отырғанын айтуымыз керек. Кеше кеңес өкіметі тұсында одақ бойынша бір жүйемен оқыған балалардың мүмкіндіктері шексіз еді. Мәселен, Қазақ, Өзбек елінде, тіпті Қарақалпақ АССРінде оқыған бала елдің кез келген ЖОО орындарына түсуде Мәскеуде, Петербургте, Новосібірде білім алған баламен бәсекелесе алатын. Қазір ондай бәсекелестіктің жолы кесіліп тұр. Өйткені Назарбаев Зияткерлік мектептерін, «Дарынды», қалалық жерде орналасқан әртүрлі бағыттағы гимназияларды бітірген түлектермен жәй мектепті бітірген оқушының білімінде айырмашылық бар. Оны ешкімнен жасыра алмайсың. Әрине, ондай мектептерге түсуге бақ сынаймын деген адамға ешқандай шектеу жоқ. Мүмкіндіктің бәрі қарастырылған. Біз тек сондай мектептердің ауылдық жерлерде жоқ екенін, және ол жерге барлық баланың жаппай білім алуына жағдайдың жасалмағанын айтқымыз келеді. Мына қолға алынып жатқан жаңартылған бағдарламаның артықшылығы сол, еліміздегі барлық білім беру ошақтары бір ізге түсіп, бір бағдарламамен жұмыс істейтін болады. Тұтас мемлекет бір бағдарлама, бір жоспар, бір оқулықпен жұмыс істесе, халық үшін одан артық не керек?! Міне осы істің басы-қасында болатын тренерлерге артылатын жүк ұшан-теңіз. Олар жаңалықтың жаршысы, оны жүзеге асыратын алғашқы қарлығаштары болмақ. Сондықтан осы жауапкершілікті сезініп, біліктілікті арттыру курстарында жоғарыда айтылған жайларды мектеп мұғаліміне жан-жақты түсіндіріп беруге міндетті. Ата-бабамыз «Оқу – инемен құдық қазғандай» деп бекер айтпайды. Бүгінгі таңда замана көшінен қалмайтын, ізденуден талмайтын шығармашыл, ізденімпаз ұстаздар ғана табысты болмақ. Солар ғана үлкен нәтижелерге, жетістіктерге жетеді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319>
2. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы: «Қазақстан жолы-2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1000001118>
3. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. // Әділет. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі [Электрондық ресурс]. Қол жеткізу режимі <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1000001118>
4. Б.Тұрғынбаева. Андрагогика: Оқу құралы. – Алматы, 2011. – 63-б.
5. А.Әлімов. Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері: Оқу құралы. – Алматы, 2013. – 38-б.

ӨЗГЕРІСТЕРГЕ ДАЙЫНДЫҚ!

2016 жылдың басы білім беру бағыттарын дамытудың жаңа шеңбері болып белгіленді:

- Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңына өзгерістер енгізілді;
- білім беру мазмұнын жаңартуды жүзеге асыруға дайындықты бастау;

Қарағанды облысы бойынша БАИ білім беру жүйесіндегі өзгерістерге қырандай қырағылықпен қарап, әр уақытта дайын болуға ұмтылады.

2016 жылдың 4 ақпанында «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ кезекті «Ашық аудитория» семинар отырысы өтті.

Семинардың бірінші бөлімінде 2016 жылдың 27-28 қаңтарында Астана қаласында «НЗМ» ДББҰ ПШО-да өткен «Білім беру мазмұнын жаңарту аясында оқушылардың оқу жетістіктерін критериялы бағалау» оқыту семинары бойынша оқытушылардың қатысу нәтижелері ұсынылды.

Бастауыш сынып, тіл білім беру салаларының мұғалімдеріне арналған әдістемелік материалдарға енгізілген өзгерістер, жаңартылған мектептегі қалыптастырушы және жиынтық бағалаудың мазмұны мен ұйымдастыру ерекшеліктері айқындалды.

Іс-шараның екінші бөлімінде ҚР «Білім туралы» Заңына 2015 жылы енгізілген толықтырулар мен өзгерістерге талдау жасалды. Кушнир М.П. білім беру іс-әрекетін ұйымдастыру және білім беру мазмұнын реттеу бойынша Заңға енгізілген жаңа тараулар туралы айтты. Толықтырулар мен өзгерістер біліктілікті арттыру жүйесі мен БАИ үшін қандай мүмкіндіктерге әсер ете алатыны тұрғысынан талданды.

Бұл семинар жаңартылған Заңды зерделеу мақсатында тыңдаушылар, оқытушылар және БАИ қызметкерлеріне арналған іс-шаралар кезеңімен жалғасты.

ГОТОВИМСЯ К ПЕРЕМЕНАМ!

Начало 2016 года ознаменовано новым витком развития сферы образования:

- внесены изменения в Закон Республики Казахстан «Об образовании»;
- осуществляется подготовка к реализации обновленного содержания образования.

Карагандинский ИПК держит руку на пульсе преобразований и старается оперативно реагировать на реформы.

4 февраля 2016 года в Филиале АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области состоялось очередное заседание семинара «Открытая аудитория».

В первой части заседания представлены результаты участия преподавателей в обучающем семинаре «Критериальное оценивание учебных достижений учащихся в рамках обновления содержания образования» в ЦПМ АОО «НИШ» г.Астаны 27-28 января 2016 года. Были раскрыты изменения, внесенные в методические материалы для учителей начальной школы, учителей языковых дисциплин; раскрыты особенности организации и содержания формативного и суммативного оценивания в обновленной школе.

Вторая часть мероприятия посвящена анализу изменений и дополнений, внесенных в 2015 году в Закон РК «Об образовании». Кушнир М.П. рассказала о новой редакции глав Закона, регулирующих содержание образования и организацию образовательной деятельности. Анализ изменений и дополнений проводился с точки зрения их влияния на систему повышения квалификации и возможностей для ИПК.

Это семинар продолжил цикл мероприятий для слушателей, преподавателей и сотрудников ИПК, целевое назначение которого – изучение обновленного Закона.

УДК 316.422

Б. М. КАРАЕВА
«Өрлеу» БАҰО» АҚ Маңғыстау облысы ПҚ БАИ
karayeva.b@orleu-edu.kz

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫН РЕФОРМАЛАУДЫҢ АЛҒЫ ШАРТТАРЫНЫҢ БІРІ— ЖОБА ЖҰМЫСЫ ПӘНІН ЕНГІЗУ

Қазақстанның ұлттық білім беру жүйесіне арналған орта білім мазмұнын жаңарту бағдарламасының алғы шарттары туралы түсінік беріледі. Білім беру бағдарламасына өзгерістер енгізудің өзектілігіне тоқталады. Жаңартылған оқу бағдарламасы мен бағалау жүйесін енгізуде қабылданған шаралардың бірі болып табылатын «Жоба жұмысы» пәнін оқыту мәселесі қарастырылады. Оның білім алушыларға беретін мүмкіндіктерін, нәтижелерін сипаттайды.

В статье дается определение программы обновления содержания системы среднего образования Республики Казахстан. Автор подчеркнул актуальность внедрения изменений в образовательную программу. Одним из нововведений является предмет «Проектная деятельность», включенный в новую учебную программу и систему оценки. В статье описаны перспективы и ожидаемые результаты внедрения данной программы.

Updating the content of the national education system for secondary education will comment on the terms of the initial program. Stressed the importance of amending the educational program. One of the measures adopted by the introduction of new curriculum and assessment system, which is a "project" considered the issue of teaching. Describes the results of the opportunities that its students.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: білім беру мазмұнын жаңарту, «Жоба жұмысы» пәні, білім беру бағдарламасы, басымдылықтар, алғышарттар, құндылықтар, құзыреттіліктер, дағдылар.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: обновление содержания образования, предмет «Проектная деятельность», образовательная программа, преимущества, условия, ценности, компетенции, навыки.

KEYWORDS: updating the content of education, "project" subject, educational programs, priorities, assumptions, values, competencies and skills.

Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту аясында «Жоба жұмысы» пәні мұғалімдерінің біліктілігін арттыру бағдарламасын (бұдан әрі Бағдарлама) «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы (бұдан әрі – ПШО) Кембридждің Халықаралық емтихан кеңесімен бірлесе отырып әзірлеген. Бұл Бағдарлама республикада орта білім мазмұнын жаңарту аясында қайта қаралған оқу бағдарламаларын мектептерге енгізуге септігін тигізеді. Бұл біліктілікті арттыру курсының жалпы мақсаты оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін енгізу арқылы Қазақстанның ұлттық білім беру жүйесіне арналған орта білім мазмұнын жаңарту бағдарламасымен таныстыру болып табылады. Бағдарлама аясындағы оқыту қарастырылып отырған оқу бағдарламасының Қазақстандағы білім беру жүйесін реформалауға айтарлықтай үлес қосуына мүмкіндік береді. Оқу бағдарламасында білім беру саласындағы өзгерістердің төменде келтірілген шарттары мен алғышарттары қарастырылады:

- білім берудегі халықаралық үрдістер;
- білім беру бағдарламасының теориялық негіздері;
- оқыту тәсілдерін енгізуге негіз болатын теориялық алғышарттар.

Қазақстандағы білім беру бағдарламасын реформалаудың алғы шарттары:

«Адамзатқа және қоғамға орасан зор проблемалар әкелетін жаһандану мен жаңғыртудың әсерінен айналадағы әлем түбегейлі өзгерістерге ұшырауда. Мектептер оқушыларды

түрлі мәдениет өкілдерімен әріптестік қарым-қатынас жасауды, алуан түрлі идеяларды, перспективалар мен құндылықтарды ескеруді, адамдар өздерінің алуан түрлілігіне қарамастан, технологиялардың көмегімен кеңістік пен уақыт кедергілерін жеңе отырып, бір-біріне сенім білдіруін және әріптестікте жұмыс істеуін қажет ететін әлемде, адамдардың өмірі ұлттық шекаралар аумағынан тыс мәселелерге байланысты болатын әлемде өмір сүруге және жұмыс істеуге дайындауы керек. Жиырма бірінші ғасырдың мектептері оқушыларды өмірде, жұмыста және азаматтық ұстанымында өзгелермен ынтымақтастықта өмір сүруге дайындай отырып, ұлттық және жаһандық пікір алуандығының шынайылығын ұғынатын өзіндік дербестігі мен ерекшелігін дамытуға көмектесуі керек».

Андреас Шлейхер, Білім беру және кәсіби дайындау басқармасы директорының және ЭЫДҰ Бас хатшысының білім беру саясаты бойынша арнайы кеңесшісі міндеттерін атқарушы (2014).

Білім беру бағдарламасына өзгерістер енгізу не үшін қажет?

Жоғарыда келтірілген тұжырымдар Қазақстандағы оқу бағдарламаларын өзгертудің қажеттілігін нақтылай түседі. Технологиялар, коммуникациялар мен ғылым салалардағы мұндай елеулі өзгерістер әлемдік экономикаға және жиырма бірінші ғасырда табысты болу үшін әрбір азаматқа қажетті білім мен дағдыға терең әсерін тигізуде. Қарқынды жаһандану, сондай-ақ, ұлттық экономикаға да ықпал етуде және қазіргі уақытта экономикалық дамуды қамтамасыз етуге бағытталған халықаралық бәсекелестік артты. Женевадағы (2006) Халықаралық еңбек ұйымының баяндамасы мұның жеке азаматтар үшін маңыздылығын көрсетті: «...көлік және коммуникация саласындағы елеулі жетістіктермен қатар, сауда мен капитал ағымын ырықтандыру: өз еңбегінің жемісін сату үшін әлемдік нарықта өзара бәсекелестіктегі жұмысшылар мен жұмыс берушілердің саны күннен-күнге артып келе жатқандығын көрсетеді» (VII б.). Жаһандану тек жұмыс орындарына әсер етіп қана қоймай, сонымен қатар, қолжетімді жұмыс түрлеріне және сәйкесінше, жұмыс табу үшін қажетті білім мен дағдыға да әсері артып келеді. Гриффин және басқа авторлардың (2012) айтуы бойынша: «...экономикасы дамыған елдерде өнеркәсіптік өндірістен ақпараттық қызмет көрсету және байланыс қызметін көрсетуге ауысып жатқаны айтарлықтай байқалды» (17-б.). Білім беру жүйесін жаңартуға арналған бұл экономикалық дәлелдерге қоса, қазіргі жиырма бірінші ғасырда басқа да негіздер бар: байланысқа бейімділікті арттыру; әлеуметтік өзгерістер; ауа райының өзгеруімен байланысты мәселелер; бүкіл әлемдегі халықтың қарқынды өсуі; заманауи әлеммен өзара табысты байланысу үшін қажетті және келешек күннің әлемімен өзара байланысу үшін қажетті дағдыларды қазіргі таңдағы мектеп жасөспірімдері талап ететін шектеулі ресурстарға деген сұраныстың өсуі.

Білім беру елдердің бәсекелестікке қабілетті болуын қамтамасыз ететін ең тиімді әрі ұзақ мерзімді стратегия болып табылады. Көптеген авторлар, соның ішінде Виллем Те Вельде (2005) жаһанданудың қазіргі кезеңінде жоғары сапалы білімнің қажеттілігі туралы өз пікірлерін айтты. Қазіргі таңда экономикалық өсу және азаматтардың әл-ауқаты үшін білімнің айтарлықтай маңызды екенін бүкіл әлем мойындауда. Муршед М. басқа авторлармен бірлестікте (2010) жоғарыда аталған мәселерді шешу мақсатында өзгерістерге бейім жүйелердің саны артып отырғанын атап, білім беруді реформалаудың қарқынды артып келе жатқанын 2005 жылы айтып өтті. Бүкіл әлемде білім беру жүйелерінің келешек ұрпаққа қандай білім беретіні туралы мәселе қайта қаралуда. Осы мәселе аясында «Балалар ХХІ ғасырда табысты болу үшін нені оқыту керек?» және «Оқытудың тиімді әдістері қандай?» деген сияқты негізгі сауалдар туындайды. Бұл сауалдар оқу бағдарламасымен және оқу бағдарламасын жүзеге асыруда пайдаланылатын педагогикалық әдістемелермен тығыз байланысты. Сондай-ақ, оқушылар оқу арқылы мәдени, эмоционалдық, интеллектуалдық, әлеуметтік және рухани жағынан даму мүмкіндігіне ие болады. Оқу оқушылардың жаңа білімді меңгеруіне де, сондай-ақ алған білімін әрі қарай дамытуына да мүмкіндік береді. Барлық тілдік дағдылар қоғамның толыққанды мүшесі болу үшін айтарлықтай маңызды болып табылады. Қазақстанда қазіргі кезде жаһандық проблемаларға жауап бере алатындай деңгейдегі ұлттық мәнмәтіндегі жұмыстар жүргізілуде. Оқу бағдарламаларының, бағалаудың, оқулықтардың және педагогиканың ұлттық стандарттарымен байланысты өзекті білім беру құндылықтары мен мақсаттар мектеп оқушыларының жалпы жетістіктерін арттыруды, сондай-ақ инновациялар мен озық тәжірибелерге қол жеткізу үшін, ұлттық сәйкестікті мектеп бағдарламасы арқылы растау мен іске асыру үшін және барынша ауқымды халықаралық тәжірибемен өзара әрекеттесу үшін

қажетті дағдыларды дамытуды қамтиды. Жаңартылған оқу бағдарламасы мен бағалау жүйесін енгізу аталған міндеттерді шешу үшін қабылданған шаралардың бірі болып табылады. «Жоба жұмысы» пәнінің оқу жоспары осы үдерістің құрамына енгізілген. Ол білім алушыларға нақты мәселелерді анықтауда және оларды шешуде көмектеседі. Білім алушылар оқу жоспарының басқа пәндері бойынша да білім алады (әсіресе, математика және жаратылыстану ғылымдары бойынша) және ол білімді жаңа нәтижелерге жинақтайды деп күтіледі. Осы оқу бағдарламасы бойынша 6-сыныптан 9-сыныпқа дейін оқу барысында оқушылар өз бетінше жобалауға үйреніп, барған сайын күрделі жобаларды жоспарлай, жүргізе, түсіндіре, бағалай және таныстырылымын жасай алады. Сонымен, «Жоба жұмысы» пәнін оқытудан күтілетін нәтижелер оқушылардың алған білімін алуан түрлі тәсілдер арқылы жан-жақты қолдана біліп, күрделі мәселелерді шешуде бәсекелестікке қабілетті болуына мүмкіндік беру болып табылады.

Білім беру бағдарламаларын жаңартудың басымдықтары:

Табысты болу үшін оқушыларға білім қандай қажет болса, дағды да сондай қажет деген ойдың жақтастары көбейіп келеді. Бұл оқушылардың ақпаратты еске сақтап, алған білімдерін ұғынуын, түсінуін және әртүрлі салада қолдана білуін талап етеді. Білімді дәл осылай қолдану оқушыларға ХХІ ғасырдың дағдысы деп жиі айтылып жүрген кең ауқымды құзыреттілікті меңгеруге мүмкіндік береді. ХХІ ғасырдың дағдысы деген ұғымның бірнеше анықтамасы бар. Өндірістен қол үзбей оқу бағдарламасының бір бөлігі ретінде Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) Құзыреттерді анықтау және іріктеу жобасының шеңберінде жасаған құрылымды пайдаланады. Бұл жерде құзырет «жай ғана білім мен дағдыдан анағұрлым жоғары мәнге ие. Ол белгілі бір мәнмәтіндердегі психологиялық ресурстарды (оның ішінде дағдылар мен өмірлік ұстанымдарды) жұмылдырады және соған сүйене отырып күрделі міндеттерді қанағаттандыру мүмкіндіктерін қамтиды. Мысалы, тиімді қарым-қатынас құру қабілеті жеке адамның тіл білуіне, ақпараттық технологиялар саласындағы тәжірибелік дағдыларына және оның өзгелермен қарым-қатынас құра алуына сүйенетін құзырет болып табылады». НЗМ ДББҰ (2011) оқу бағдарламаларын әзірлеу барысында оқушылардың бойында қалыптастыру қажет рухани құндылықтар мен дағдылардың тізімін құрды:

Рухани құндылықтар. Дағдылар:

- шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау;
- коммуникативтік қабілеттер;
- өзгелердің мәдениетіне және көзқарастарына құрметпен қарау;
- жауапкершілік;
- денсаулық, достық және айналадағыларға қамқорлық көрсету;
- өмір бойы оқуға дайын болу.
- сын тұрғысынан ойлау;
- білімді шығармашылық тұрғысынан қабылдау қабілеті;
- мәселелерді шешу қабілеті;
- ғылыми-зерттеу дағдылары;
- коммуникативтік дағдылар (тілдік дағдыларды қоса);
- жеке және топпен жұмыс жасай алу қабілеті;
- АКТ саласындағы дағдылар.

Пәннің оқу бағдарламасында жоғарыда келтірілген құндылықтар мен дағдылар ескеріліп, пән бойынша білім деңгейі, дағдылар мен құзыреттіліктер қарастырылады. Жоғарыда аталған құндылықтар мен дағдылар «Жоба жұмысы» пәнінің оқу бағдарламасында белгіленген, пәннің оқу бағдарламасы стандартты оқу жоспарының негізі болып табылады. «Бүкіл әлемде зерттеулер оқу бағдарламалары мен бағалау стандарттарының оқыту үдерісіндегі күтілетін нәтижелерді тұжырымдауда маңызды рөл атқаратынын анықтады».

Гриффин және басқа авт. оқу бағдарламаларын реформалау барысында стандарттарды тұжырымдауға бағытталған білім беру реформалары барынша анық әрі айқын бола түскенін айтады. Англия, Германия, Норвегия, Сингапур және Австралия сияқты елдерде оқу бағдарламаларына қосымша жолдама құжаттамалар әзірлеу нәтижесінде мұғалімдер мен оқушылар үшін нақты күтілетін нәтижелер белгіленген. Бұл әдісті Қазақстанның барлық мектептерінде күтілетін нәтижелерді белгілеу үшін пайдаланылады. Оқушылардың нені білуі және істей алуы керектігін анықтаудағы мұндай нақтылық бүкіл Қазақстан бойынша күтілетін тұрақты жоғары нәтижелерді қамтамасыз етуге көмектеседі және мұғалімдерге оқу бағдарламасын тиімді орындау үдерісін жеңілдетеді.

Оқу бағдарламаларының теңестірілуі:

Жоғары көрсеткіштерге жеткен білім беру жүйелеріне талдау жасау оқу бағдарламасының «теңестірілуі» елдегі білім беру стандарттарын жетілдіру үшін аса маңызды болып табылады (Шмидт және Прават, 2006). Оқу бағдарламалары мәнмәтінінде «теңестіру» оқу жоспарын бекіту үшін қажетті және өзара жақсарту үшін бірлескен жұмыста қолданылатын барлық компоненттерді қамтиды (Оутс, 2010). Демек, оқу бағдарламасының мазмұны, педагогикалық әдістеме және бағалау тәсілдері бір мақсатқа жұмылдырылуы тиіс (Роуч және т.б., 2008). Бұл төмендегі сызбада көрсетілген.

Бұл оқу бағдарламалары мен бағалау модельдері белгіленген жүйелік деңгейге ғана емес, әрбір сыныптағы жұмысқа да қатысты болып табылады. Мұғалімдер өздерінің оқыту қызметі оқу бағдарламасының іске асырылуына қолдау көрсететініне, ал бағалау оқушыларға қажетті ақпаратты жеткізуге және олардың жетістіктеріне қолдау көрсетуге көмектесетініне сенімді болуы керек. Сонымен қатар, мұғалімдер үшін тиімді оқытудың түйінді үш компонентінің – білім беру бағдарламасы, оқыту тәсілдері мен бағалау жүйесінің маңыздылығына назар аударылады. «Жоба жұмысы» пәні бойынша оқытудың мақсаты пәннің оқу бағдарламасында белгіленеді (оқу жоспарының негізгі құжаты). Оқу жоспары мен кәсіби оқытудағы ұсынылған шаралар мен жаттығулар арқылы оқушылардың алға қойған мақсатына жетуіне көмектесу үшін мұғалімдердің қажетті тәсілдерді қолдануы ынталандырылады.

Кешенді бағалау стратегиясы оқушылардың оқыту мақсатына қатысты ілгерілеуі мен білімінің артуын анықтауға арналған қосымша әдістерді пайдаланады. «Жоба жұмысы» пәні мұғалімдерін оқытуға арналған бұл әдістемелік құралдың мазмұны мен құрылымына төмендегі бөлімдерде түсінік беріледі. Оларда оқу жоспарына сәйкес реттілікпен пәнге шолу жасалып, сондай-ақ теориялық негіздемелерді қамтитын бөлімдер ұсынылады.

- «Жоба жұмысы» пәні бойынша оқу жоспарын әзірлеу;
- «Жоба жұмысы» пәнінде қолданылатын оқыту тәсілдері;
- «Жоба жұмысы» пәнін оқытуда критериалды бағалауды қолдану.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Black, P., & William, D. Inside the black box: Raising standards through classroom assessment. Phi Delta Kappan, 1998. - 139-148-б.
2. Black, P. Assessment for learning: Putting it into practice. Maidenhead: Open University Press, 2003.
3. Black, P. Can teachers' summative assessments produce dependable results and also enhance classroom learning? // Assessment in Education. – 2003. - №18(4). – Б. 451-469.
4. Darling-Hammond L., Pechuan R.. Developing an Internationally Comparable Balanced Assessment System That Supports High-Quality Learning // National Conference on Next Generation Assessment Systems. – 2003. №12. – Б.47.
5. Gardner J. Developing Teacher Assessment. – Maidenhead: Open University Press, 2010. – 73-б.

УДК 371.3

М.А.ЖЕТПИСБАЕВА¹, Э.М.БАТЫРБАЕВА
Карагандинский государственный университет
им. академика Е.А.Букетова, г.Караганды
¹zhetpysbajeva_m@mail.ru

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗИТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ ПОДРОСТКОВ

Адамның дүниетанымын қалыптастыруға, әсіресе оның есеу кезеңдерінде жауапты позитивті ойлауды зерттеу заманауи педагогикалық және психологиялық ғылым мен тәжірибенің маңызды қажеттіліктеріне сәйкес келеді. Мақалада жасөспірімдердің позитивті ойлауын қалыптастыруға бағытталған кешенді психологиялық-педагогикалық әрекеттің қажеттілігі өзектендіріледі және позитивті ойлаудың мәндік сипаттамалары белгіленеді. Жасөспірімдердің позитивті ойлауын қалыптастырудың негізгі психологиялық-педагогикалық жағдайлары анықталады.

Исследование позитивного мышления особенно на этапах взросления человека, ответственных за формирование его мировоззрения, отвечает насущным потребностям современной педагогической и психологической науки и практики. В статье актуализируется необходимость комплексной психолого-педагогической деятельности по формированию позитивного мышления подростков, выделены его сущностные характеристики. Определены основные психолого-педагогические условия формирования позитивного мышления подростков.

Research of the positive thinking is special on the stages of maturing of man, accountable for forming of his world view, answers the vital necessities of modern pedagogical and psychological science and practice. In the article the necessity of complex psychological and pedagogical activity attention applies on forming of the positive thinking of teenagers, his important descriptions are distinguished. The basic psychological and pedagogical terms of forming of the positive thinking of teenagers are certain.

ТҮЙІНДІ СӨЗДЕР: жағымды ойлау, психологиялық-педагогикалық шарт, жеке тұлғаға бағдарланған білім беру принциптері, өзін-өзі реттеу, жетістік жағдайы.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: позитивное мышление, психолого-педагогические условия, принципы личностно-ориентированного образования, саморегуляция, ситуация успеха.

KEYWORDS: positive thinking, psychological and pedagogical conditions, principles of student-centered education, self-regulation, the situation of success.

В условиях модернизации среднего образования Республики Казахстан растет интерес к личности школьника. В соответствии с Государственным общеобязательным стандартом учащиеся, выпускники общеобразовательной школы на выходе должны демонстрировать не только предметную, системно-деятельностную, но и личностную результативность [1]. Одна из центральных задач современной школы – подготовка учащихся к самоопределению и самореализации – делает особо значимой проблему формирования активной позиции школьника в учебно-воспитательном процессе. Последнее предполагает сформированность у школьника объективного представления о себе и своих возможностях, умения использовать адекватно изменившимся обстоятельствам способы реагирования и поведения, управлять своими поступками и сознанием в целом, адекватно оценивать особенности социальной среды, противостоять деструктивным воздействиям различного характера, т.е. требует сформированности позитивного мышления.

Несомненно, при всей важности общего умственного развития оно не должно становиться единственно приоритетным направлением в условиях школьного обучения. Формирование позитивного мышления, предполагающее выработку новых продуктивных умственных привычек и овладение культурой мышления в целом, также должно стать неотъемлемой

частью содержания системы современного казахстанского образования.

Следует отметить, что по сравнению с Западной Европой и США наше образование заметно отстает в решении данной проблемы. Во многих европейских школах потянулись такие новые предметы, как «Уроки счастья», «Умение жить», «Курс чудес» и др., охватывающие широкий круг проблем — от социального и эмоционального развития до повышения самооценки детей, разрешения конфликтов и борьбы с депрессией [2, 5].

Очевидно, школы Западной Европы и США, направляя усилия на становление основ позитивного мышления школьников, осознают влияние данного психологического феномена на всю дальнейшую жизнь человека.

В казахстанских школах позитивное мышление детей целенаправленно не формируется, в силу чего проблема развития позитивной направленности мыслительной деятельности школьников для нашей страны на сегодняшний день является актуальной и неразработанной.

Позитивное мышление – часть внутреннего мира самого человека. Это жизненная позиция, мышление и отдельные высказывания, основанные на восприятии событий или процессов в позитивном ключе. Все это позволяет предположить, что исследование позитивного мышления особенно на этапах взросления человека, ответственных за формирование его мировоззрения, отвечает насущным потребностям современной педагогической и психологической науки и практики.

Установка на развитие личности придает особое измерение таким целям школы, как выработка у молодых людей осознанной гражданской позиции, готовности к жизни, труду и социальному творчеству, участию в демократическом самоуправлении и ответственности за судьбу страны и человеческой цивилизации. Выпускник современной образовательной системы, который должен жить и трудиться в постиндустриальном обществе, для того, чтобы на протяжении жизни иметь возможность найти в ней свое место, должен обладать определенными качествами личности, в том числе:

- умением гибко адаптироваться в меняющихся жизненных ситуациях;
- умением видеть возникающие в реальной действительности проблемы и искать пути рационального их решения;
- быть коммуникабельным, контактным в различных социальных группах, уметь работать сообща в разных областях, в различных ситуациях, легко предотвращать или уметь выходить из любых конфликтных ситуаций [3, 45].

Сформировать указанные качества возможно при наличии позитивного восприятия себя и окружающих, направленности на конструктивное решение проблем и высокого уровня эмоциональной грамотности и эмоциональной саморегуляции. Проблема формирования позитивного самосознания особенно актуальна в подростковом возрасте, когда психоэмоциональные нагрузки, связанные с влиянием многочисленных эмоциональных факторов, увеличиваются. Зачастую подростки не принимают себя, не симпатизируют себе, не считают себя достойными уважения.

Позитивное мышление является относительно новым, недостаточно изученным понятием в современной психолого-педагогической науке, а потому – оно не представлено в традиционных классификациях видов мышления и теориях мышления.

Можно констатировать, что практически не проводился междисциплинарный анализ формирования позитивного мышления подростков. Имеются лишь разработанные в контексте исследования данной проблемы психолого-педагогические тренинги (В.Г.Балашов, М.Р.Битянова, И.В.Вачков, Е.И.Середа, Г.Г.Скурат, И.В.Стишенков, К.Фопель и др.).

В зарубежной науке проблемам позитивного мышления посвящены работы Д. Гудхарта, Дж. Капрара, Ч. Карвера, М. Селигмана, П.Стека, М. Шейера, Д.Грэхема, М.Мольца, М.Джеймса и других. В российской психологии вопросу о связи между интеллектом и аффектом уделяли внимание в своих работах Л. С. Выготский, А. Н. Леонтьев. Проблему «позитивного мышления» разрабатывали Т. Н. Васильева, Т. О. Гордеева О. С. Гребенюк, Н. В. Любимова, К. Муздыбаев, Ю. М. Орлов, А. Е. Созонтов и другие. Казахские ученые рассматривали проблему формирования позитивного мышления в аспекте влияния молодежной субкультуры на суицидальное поведение обучающихся, а также в рамках исследования проблем социализации современной личности (А. Б. Айтбаева, Г. О. Абдикерова).

Однако, комплексное изучение состояния проблемы позволило выявить противоречие социально-педагогического характера между потребностью общества в воспитании подростка,

готового к осознанному самоопределению и саморегуляции, и недостатком внимания педагогов и родителей к формированию позитивного мышления как личностного качества, удовлетворяющего данную потребность

Актуальность обозначенных вопросов и выявленное противоречие обусловили проблему исследования, которая заключается в определении психолого-педагогических условий формирования позитивного мышления подростков.

При характеристике позитивного мышления различные исследователи, употребляют следующие близкие по содержанию термины – саногенное, гармоничное, конструктивное, оптимистическое, правильное, рациональное, масштабное, оздоравливающее и т.д. В последнее десятилетие в рамках направления позитивной психологии стала интенсивно разрабатываться проблематика позитивного, конструктивного, оптимистического мышления [26].

На основе изучения научной и специальной литературы мы определяем позитивное мышление специфический вид мышления, характеризующийся положительной эмоциональной окраской, стремлением решить проблему и умением активно и творчески мыслить и действовать. Ведущими признаками такого вида мышления являются позитивные установки в анализе ситуации, в планировании предстоящих действий, в осмыслении собственной жизни, когда мыслительная работа по интерпретации того или иного события приводит к положительным эмоциям или к изменению знака эмоции – с отрицательного на положительный.

Следует отметить, что подросткам присущ повышенный интерес к своей личности, потребность в осознании и оценке своих личных качеств. Они постоянно сравнивают свое поведение с поведением окружающих сверстников, но при этом дорожат мнением взрослых людей, пытаются выработать в себе такие черты, которые позволяли бы добиваться успехов в деятельности и улучшать взаимоотношения с другими людьми. Мир людей подросток воспринимает именно через взрослых.

В этой связи возрастает роль личностно-ориентированного образования, предусматривающего в качестве основных принципов дифференциацию и индивидуализацию обучения, развивающих характер ребенка. Система образования должна не только раскрывать задатки каждого человека, но и задавать векторы его развития.

Для формирования позитивного мышления подростков актуальными являются принципы личностно-ориентированного образования:

- принцип самоактуальности: любой ребёнок принимается таким, каков он есть;
- принцип индивидуальности: развитие индивидуальности в соответствии со способностями ребёнка, его психофизическим развитием, типом темперамента, особенностями характера, половой принадлежности;
- принцип субъектности: использовать субъектный опыт ребёнка, создавать условия для того, чтобы ребёнок был субъектом своей деятельности;
- принцип выбора: предоставлять свободу выбора предметов и видов деятельности каждому ребёнку, способствовать развитию инициативности;
- принцип творчества и успеха: включать в образовательный процесс задания продуктивного, творческого характера, повышать самооценку;
- принцип веры, доверия и поддержки: доверять детям, принимать любой ответ, направляя ребёнка в правильное русло, использовать предвосхищающую оценку для малоактивных и тревожных детей: «У тебя всё получится»;
- принцип сотрудничества: позиция педагога «рядом», мнение педагога – одно из многих;
- принцип здоровьесбережения: формирование ценностного отношения к своему здоровью, создание комфортных условий для ведения образовательной деятельности, использование здоровьесберегающих технологий в образовательном процессе.

Личностно-ориентированное образование является основой формирования позитивного мышления подростков, так как оно, в первую очередь, направлено на развитие творческой активности человека, его самостоятельности и ответственности во всех областях деятельности.

Для определения условий формирования позитивного мышления подростков обратимся к изучению условий как педагогической категории. В обобщенном виде педагогические условия можно трактовать как совокупность внешних требований, детерминирующих характеристику всех системообразующих компонентов педагогической деятельности. Вместе

с изменением всей совокупности этих требований или их части (в любом случае произойдет трансформация совокупности) обязательно должна быть преобразована (кардинально или локально) содержательная характеристика тех или иных (не исключено, что всех вместе взятых) компонентов педагогической деятельности.

Добавим, что из многообразия существующих в реальности условий для эффективной организации деятельности необязательно использовать все. Требуется отобрать условия, оптимизирующие исследуемый процесс, соблюдение которых способствует достижению более высокого результата.

Анализ работ В.П. Бедерхановой, Н.Г. Емузовой, А. Маслоу, А.П. Тряпицыной позволил выделить подход к определению условий, который связан со стимулирующей деятельностью педагога. Например, А.П. Тряпицына считает, что педагоги должны стимулировать активность и самостоятельность обучающихся, раскрывать потенциал последних [4]. Стимулирующая роль педагога не противоречит принципу опоры на самостоятельность подростков. Уточним лишь, что участие педагога скрыто, ненавязчиво: его роль заключается в создании предпосылок для самостоятельности подростков. По мнению В.П. Бедерхановой, наиболее благоприятная позиция для развития ребенка, когда педагог помогает ему сделать самостоятельный выбор, ориентируясь на взаимодействие и сотрудничество с ним [5].

Важным представляется, на наш взгляд, мнение Н.Г. Емузовой о том, что основным педагогическим условием формирования позитивного мышления является создание ситуаций успеха. Они заключаются в акцентировании личностных достижений в стимулируемой педагогом референтно-значимой деятельности, их оценивании и самооценивании [6]. По мысли С.О. Кожачиной и Е.А. Александровой, создание ситуаций успеха является обязательным условием в процессе формирования социальной успешности подростков [7]. Для нас также важно мнение Р.М. Шамионова и А.Р. Тугушевой, что «для формирования и развития личности важен не только успех, но и пути его достижения, которые взаимосвязаны с процессами самоопределения личности» [8, 8]. Отнесем создание ситуаций успеха к группе педагогических условий формирования позитивного мышления подростков.

Кроме того, А. Маслоу считал, что актуализация и закрепление потребности в деятельности являются условиями, адекватно соответствующими развитию всех качеств личности [9]. То есть для оптимизации процесса формирования позитивного мышления подростков необходимо актуализировать у них соответствующую потребность и закрепить ее в практико-ориентированной деятельности. Внутренним, психологическим условием формирования позитивного мышления подростков является их мотивация на личностное саморазвитие.

В подростковом возрасте возможно недовольство собой, заниженная самооценка, непринятие себя, отсутствие уверенности в своих силах, частое непонимание происходящих личностных процессов. В этой связи перед педагогами стоят коррекционные задачи:

- повысить самооценку подростков;
- сформировать уверенность в собственных силах;
- привить интерес к собственной личности;
- научить принимать происходящие личностные (как физиологические, так и психологические) преобразования как естественные и справляться с ними;
- выработать самоуважение.

Одновременно для подростков характерно стремление узнавать новое, испытывать свои силы в разных видах деятельности, «искать себя». Поэтому необходимо решать и профилактические задачи:

- создавать условия для приобретения нового опыта;
- давать возможность самореализации в разных видах деятельности;
- стимулировать ситуации успеха для создания благоприятной психологической обстановки и раскрытия творческого потенциала подростков.

Следует помнить, что показатели сформированности позитивного мышления не абсолютны и могут иметь погрешности. Человек не может иметь стопроцентно позитивное или негативное мышление. Речь идет о преобладающем типе мышления. Совершенно очевидно, что в отдельных ситуациях у каждого человека могут проявляться и недовольство собой, и критика своих поступков и т.д.

На эмоциональное состояние подростков влияет не только то, что их окружает, но и их

собственное отношение к окружающему. Позиция подростка может быть как позитивной, так и негативной, что зависит, главным образом, от него самого. Практика демонстрирует, что с большой вероятностью успех приходит к тому, кто мыслит категориями успеха. В основе успеха лежит именно позитивное отношение к объективной реальности [10, 47].

Большое значение в формировании позитивного мышления подростка играет пример авторитетного человека. Этот факт говорит о необходимости развития позитивного мышления у родителей, воспитателей и учителей, которые затем обеспечат условия для воспитания позитивного мышления.

Таким образом, развивая позитивное мышление подростка, педагоги и психологи осознают, что это залог формирования личности, нацеленной на успех, и способной адекватно оценивать окружающую действительность. С учетом уровня развития позитивного мышления подростка отбираются необходимые средства и методы работы с учащимися в организации образования и за его пределами. Позитивное мышление является своеобразной интеллектуальной ценностью, обладая которой, подросток способен с легкостью ориентироваться как в стандартных, так и в неожиданно возникающих ситуациях социализации, не испытывая при этом ощутимых затруднений и эмоциональных потрясений, что является залогом психологического здоровья личности.

К психолого-педагогическим условиям формирования позитивного мышления подростка относим следующие:

- учет возрастных особенностей подростков;
- целостность процессов обучения и воспитания;
- развитие интеллекта, эмоций и воли;
- взаимодействие семьи, школы, социального окружения и средств массовой коммуникации в формировании позитивного мышления с позиций личностно-ориентированного образования;
- формирование положительной «Я-концепции», с которой индивид соотносит свои мотивы и поведение;
- ориентация на гуманистическое и когнитивное, предметно-практическое и личностное восприятие мира.

Педагогическое сопровождение ориентировано на управление процессом формирования позитивного мышления, под которым понимается такая его организация, когда создаются условия для самопрогнозирования, создания положительной Я-концепции личности, её самопроявления, саморазвития и самореализации, где цели обучения носят векторный характер. Сущностной характеристикой педагогического сопровождения является создание условий для перехода личности подростка к самовоспитанию. В отличие от коррекции сопровождение предполагает не «исправление недостатков» и «переделку», а поиск скрытых ресурсов саморазвития, опору на собственные возможности.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Государственный общеобязательный стандарт среднего образования (начального, основного среднего, общего среднего образования) [Электронный ресурс]. Код доступа <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1200001080>
2. Искушение счастьем // Школьный психолог. – 2006. – №8.
3. Шлехти Ф.С. Приоритеты реформирования образования. – М.: АРТ-пресс, 2014.
4. Акулова О.В., Писарева С.А., Пискунова Е.В., Тряпицына А.П. Современная школа: опыт модернизации: кн. для учителя / под общ. ред. П.Тряпицыной. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2005. – 290 с.
5. Бедерханова В.П. Летний дом: концептуальный проект детской летней деревни и его методическое обеспечение: монография. – Краснодар: КубГУ, 1993. – 64 с.
6. Емузова Н.Г. Педагогические основы формирования отношения личности учащегося к себе (самоотношения): дисс. ... д-ра пед. наук. – Нальчик, 2002. – 406 с.
7. Кожакина С.О., Александрова Е.А. Принципы и подходы к формированию социальной успешности подростков // Вектор науки Тольяттинского гос. ун-та. Серия «Педагогика. Психология». – 2013. – № 2 (13). – С. 140-142.
8. Шамянов Р.М., Тугушева А.Р. Представления о социальной успешности и самоопределении молодежи // Психологическая наука и образование. – 2009. – № 3. – С.

1-11.

9. Maslow Abraham H. Motivation and Personality (Third Edition). – Published by Pearson Education, 1987. – 489 p.

10. Пак Л.Г. Субъектно-развивающая социализация студента вуза: теоретико-методологические основания. – М.: Формула печати, 2012. – 280 с.

ҮШТІЛДІЛІКТІ ЕНГІЗУ

31 наурыз күні Теміртау қаласының № 27 мектебі базасында Қарағанды БАИ ұйымдастыруымен «Үштілділік – көптілді тұлғаны қалыптастыру негізі» тақырыбында облыстық семинар болып өтті. Семинар жұмысына облыстың орыс және қазақ тілдерінде оқытылатын мектептерінен орыс тілі пәнінің 30 мұғалімі қатысты.

Семинар модераторы, ҚР білім беру мазмұнын жаңарту аясында орыс тілі мұғалімдерінің біліктілігін арттыру бағдарламасының тренері – Н.З. Акульбекова.

Семинар барысында келесі мәселелер қарастырылды:

- 1) тілдерді оқытудағы әдістер мен тәсілдер;
- 2) критериялды бағалау ұстанымдары;
- 3) тілдік дағдылардың маңызы;
- 4) шет тілдерін білудің жалпыеуропалық құзыреттері.

Интербелсенді оқыту кезінде қатысушылар ұсынылған тиімді оқу мен тыңдау стратегияларын қызығушылықпен үйренді. Шығармашылық жазудың ерекшелігін талдап, орыс тілі сабақтарында қандай әдістердің көмегімен оқушыларда зерттеушілік дағдыларды дамыту мүмкін болатынын білді.

Семинарға қатысушылар «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ оқытушыларымен ұйымдастырылған келесі семинарларға қатысуды, сондай-ақ ҚР орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында орыс тілі мұғалімдерінің біліктілігін арттыру курсынан өтуді қалайтындықтарын білдірді.

ВНЕДРЕНИЕ ТРЕХЪЯЗЫЧИЯ

31 марта состоялся областной семинар «Трёхязычие – основа формирования полиязыковой личности», организованный Карагандинским ИПК на базе школы №27 г.Темиртау. В работе семинара приняли участие 30 учителей русского языка школ области с казахским и русским языками обучения.

Модератор семинара – Акульбекова Н.З., тренер по программе повышения квалификации учителей русского языка в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан.

В ходе семинара были рассмотрены следующие вопросы:

- 1) методы и подходы в преподавании языков;
- 2) принципы критериального оценивания;
- 3) значение языковых навыков;
- 4) общеевропейские компетенции владения иностранным языком.

В атмосфере интерактивного обучения участники с интересом изучили предложенные стратегии эффективного чтения и слушания, разобрали особенности творческого письма, узнали, с помощью каких методов возможно развивать у учащихся исследовательские навыки на уроках русского языка.

Участники семинара выразили желание участвовать в последующих семинарах, организованных преподавателями АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, а также пройти курсы повышения квалификации учителей русского языка в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан.

К.Д.ЖАНКУАТОВА

Қарағанды облысы Нұра ауданы
Киевка №2 жалпы орта білім
беретін қазақ мектебі

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ПИЛОТТЫҚ ЕНГІЗУДЕГІ НАЗАРБАЕВ ЗИЯТКЕРЛІК МЕКТЕБІМЕН БІРЛЕСКЕН ЖҰМЫС

2015 жылғы 1 қыркүйектен бастап республиканың 30 пилоттық мектептерінде (бірінші сыныптарда) жаңартылған оқу бағдарламалары мен жоспарын, оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерін апробациядан өткізу басталды.

Қарағанды облысы, Нұра ауданындағы, Киевка №2 жалпы орта білім беретін қазақ мектебі Мемлекеттік жалпыға міндетті бастауыш білім беру стандарты енгізілетін және орта білім мазмұны ішінара жаңартылатын 30 пилоттық мектептердің тізімінде.

Киевка №2 жалпы орта білім беретін қазақ мектебіне ҚР Білім және ғылым министрінің 2014 жылғы 06 қарашадағы «Жаңартылған білім беру мазмұнын пилоттық енгізу туралы» №455 бұйрығымен 2015-2016 оқу жылында бастауыш білімнің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты мен оқу бағдарламасын сынақтан өткізу (эксперимент) берілді.

Жаңартылған білім беру мазмұнын пилоттық енгізу бұл халықаралық тәжірибе мен практиканы талдап және осы тәжірибені Қазақстанның білім беру саласына жүйелі түрде тарату үшін мұғалімдердің әлеуетін арттыруға мүмкіндік берді.

Эксперимент барысында:

- Жаңартылған мазмұнды үлгілік оқу жоспары мен оқу бағдарламаларын апробациялау;
- Сынама оқулықтары мен оқу-әдістемелік құралдарын апробациялау;
- Оқу жетістіктерін критериялды бағалау жүйесін апробациялау;
- Мұғалімдердің біліктілігін арттыру;
- Эксперимент режиміндегі оқыту сапасына тұрақты мониторинг жүргізу.

Мектептегі білім беру мазмұнын жаңартудағы мұғалімнің атқаратын маңызды рөлін ескере отырып, педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша жұмыстар атқарылды.

Эксперимент сыныптарында дәріс беретін барлық ұстаздар деңгейлік курстан өтті. ДББҰ НЗМ Педагогикалық шеберлік орталығындағы «Жаңартылған білім мазмұны бойынша пилоттық мектептердің оқыту курсынан» мектеп басшысы, директордың орынбасарлары, барлық бастауыш сынып мұғалімдері, 17 пән мұғалімдері өтті. Мектеп мұғалімдері «Критериялды бағалауды енгізу», «Жаһандық перспективалар мен жобалау қызметі», «Дарында оқушылармен жұмыс», «Оқытуда және басқада АКТ қолдану», жаратылыстану-математикалық, қоғамдық - гуманитарлық пәндері бойынша өткізілген 15 бағыттағы 40, 160 академиялық сағат көлеміндегі тренинг семинарларына қатысып, барлығы 26 (52%) мұғалім арнайы сертификаттар иеленді. Педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттырудың I, II, III деңгейлі бағдарламалары бойынша 10 (20%) мұғалім оқытылды.

Жаңа оқу жылында бастауыш білім берудің жаңа мемлекеттік стандарты бойынша екі 1-сыныпқа барлығы 40 оқушы қабылданды.

Мектебіміз орта білім берудің жаңа мазмұнын және бастауыш білім берудің жаңа мемлекеттік стандартын енгізу бойынша оқу-әдістемелік кешендерімен, нормативтік-құқықтық құжаттарымен және оқулықтармен толық қамтамасыз етілді.

Оқушыларымыздың сапалы білім алып, әлемдік білім кеңістігіне емін-еркін енуі-түптеп келгенде ұстаздар біліктілігіне, заманауи талаптарға сай мектептің материалдық-техникалық базасына байланысты.

Бүгінгі күні мектебімізде сапалы білім, саналы тәрбие алуға жан-жақты жағдай жасалған.

Жергілікті бюджет есебінен қаражат бөлініп, барлық бастауыш сыныптар кабинеттері күрделі жөндеуден өткізіліп, жаңа үлгідегі жиһаздармен, техникалы жабдықтармен, интерактивті тақтамен, оқу құралдарымен толық жабдықталды.

Мемлекеттік жалпыға міндетті бастауыш білім беру стандартын енгізу және орта білім мазмұны ішінара жаңарту жобасын енгізуде Қарағанды қаласындағы химия-биология бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебі пилоттық Киевка №2 жалпы орта білім беретін қазақ мектебімен ынтымақтастық орнатып, бірлескен жұмыс жоспары бойынша нәтижелі жұмыстар атқаруда.

Пилоттық мектепте Назарбаев Зияткерлік мектебімен бірлескен «Оқытудың сапасын арттыру мақсатында бірлескен топтық жұмыстарды ұйымдастыру» тақырыбында «Әдістемелік жұмыс күні» өткізілді. Мектеп мұғалімдері Назарбаев Зияткерлік мектебінде жаңадан енген, «Жаһандық перспективалар мен жобалау қызметі» пәнінің маңыздылығын, тілдік ортаға енгізу әдісіндегі командалық оқыту мен «Lesson study» әдісімен, дарынды балаларды оқытудың озық тәжірибелерімен танысты.

«Әдістемелік жұмыс күні» Қарағанды қаласының Назарбаев зияткерлік мектебінің мұғалімдері тәлімгерлік пен коучингті, мектептің дамыту жоспары, оқушылар қауымдастығын құру жолдарын көрсету мақсатында шеберлік сабақтар өткізді. Мектеп мұғалімдеріне, мектептегі деңгейлік курстан өткен мұғалімдерімен бірлесіп «Топтық жұмыс арқылы оқыту» тақырыбында коучинг - сессия өткізді.

Сонымен қатар, Назарбаев Зияткерлік мектебінде қалыптасқан тәрбие жұмыстарының ерекшеліктерімен танысып, әртүрлі бағыттарда жүргізілген оқушылардың жобалық жұмыстарымен танысты.

Бүгінгі күнде мектебіміздегі оқушылар қауымдастығының жұмыс бағыты Назарбаев Зияткерлік мектебі ұсынған «Шаңырақ» жобасы негізінде ұйымдастырылған. Оқушылар қауымдастығының мақсаты-бірыңғай топтар құру арқылы оқушыларды өзара ынтымақтастыққа баулу, әлеуметтендіру, жоғары сынып пен төменгі сынып оқушылары арасында бауырмалдық, қамқорлық қарым-қатынас қалыптастыру.

Мемлекеттік жалпыға міндетті бастауыш білім беру стандартын енгізу және орта білім мазмұны ішінара жаңарту бойынша өткізілетін іс-шаралар барысында озық тәжірибені тарату, шеберлік сағаттар, оқыту семинарлары, командалық сабақтар, «Bookcrossing» кітап саяхаты акциясы және түрлі тақырыптарға онлайн семинарлар өткізіліп тұрады.

Бірлескен жұмыстардың басты бағыты – бұл пилоттық мектептің педагог қызметкерлерінің кәсіби біліктілігін арттыру.

Эксперимент сыныптарының пән мұғалімдерімен Қарағанды қаласындағы химия-биология бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебінің ұстаздары «Білім беру мазмұнын жаңарту аясында жаңа бағдарламалар» әдістемелік тақырыбы бойынша сауат ашу, орыс тілі, ағылшын тілі, өзін-өзі тану, дене шынықтыру, математика, музыка пәндерінен жаңа үлгідегі сабақтар өткізді.

Сонымен қатар, Назарбаев Зияткерлік мектебінің кітапханашысы тәлімгерлік қызмет көрсету бойынша ауқымды жұмыс жүргізеді. Атап айтқанда, оқушылардың әдеби кітаптарды оқытуда қызығушылықтарын арттыру мақсатындағы «20 минут кітап оқыту» жобасы бойынша тәжірибесімен бөлісіп, қазақ, орыс және ағылшын тілдеріндегі 163 дана кітаптар және кеңсе жабдықтарын сыйға тапсырды. Қазақ Хандығының 550 жылдығына арнайы өткізілген әдеби викторина мектеп оқушылары үшін ең мазмұнды және қызықты болды.

Қазіргі таңда «20 минут кітап оқыту» жобасы Киевка №2 жалпы орта білім беретін мектепте өз жалғасын табауда.

Семинардың негізгі бөлімінде оқу мен оқытудағы жаңа тәсілдер арқылы ХХІ ғасыр мұғалімінің өзгеру қажеттілігін мойындауға жетелеу, оқу-тәрбие үдерісінде жаңа әдіс-тәсілдерді тиімді пайдалану арқылы білім беру мен білім алуды жетілдіру мақсатында атқарылып жатқан жұмыстар бойынша тәжірибе алмасу мақсатында командалық сабақтар өткізілді.

Талқылаулар Назарбаев Зияткерлік мектебінің бейінді эксперименталды жұмыс бойынша директордың орынбасары Н.Т.Рыспекованың басшылығымен әрбір секцияларда жүргізіледі: әр секция өз пән - мұғалімдерімен қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді, орта мерзімді жоспар мазмұнын талқылау, оқушылардың ата-аналармен байланыс мәдениетін қалыптастыру, критериалды бағалау формасын түсіндіру сияқты жұмыстар атқарады.

Бұл тек нәтижелі жұмыс қана емес, бір мақсат, бір мүддедегі педагогтардың қарым-қатынастан алған оң әсерлері мен өз білімдерімен бөлісуге дайындықты шыңайы қолдау.

Бірлесіп өткізілетін іс-шаралар екі мектеп ынтымақтастығының ауқымды мүмкіндіктерін көрсетеді. Өйткені Назарбаев Зияткерлік мектептерінде педагогтар әрекеті үздік Қазақстандық және әлемдік тәжірибені кіріктірген инновациялық білім беру жүйесін жасау және енгізуге бағытталған.

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан-2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Қазақстан халқына Жолдауында айтқандай: «Байлығымыз да, бақытымыз да болған Мәңгілік Тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтай білу» үшін мектеп оқушыларының терең білім алып, саналы да саламатты болып шығуына Зияткерлік мектеппен бірлесіп атқарған жұмыстардың қосар үлесі мол.

Назарбаев Зияткерлік мектебімен бірлескен жұмыс пилоттық мектептің алдағы мақсаттарын игеруге қолдау болары анық. Өткізілген маңызды іс-шараларда ұстаздар бір-бірімен кездесіп, ой бөлісіп, тәжірибе алмасады. Бірлескен жұмыс пилоттық мектеп ұстаздары үшін кәсіби тұрғыдан өсуге, оқуда және оқытуда өзгерістер енгізуге, жаңа мақсаттар қойып, алға қадам жасауға берілген мүмкіндіктер және міндет.

МУКАШЕВА Б.У, БИТНЕР И.С.
КГУ «Гимназия № 3» г. Караганды

О ХОДЕ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММЫ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

В этом учебном году наша гимназия была включена в пилотный проект по апробации обновленного содержания образования. Коллектив с энтузиазмом воспринял данную инициативу. В эксперименте принимают участие 114 учащихся (три класса с русским языком обучения и один класс с государственным языком обучения) и 14 учителей гимназии.

Работа по обновленной программе позволяет формировать у учащихся навыки самостоятельного приобретения знаний, развивать критическое мышление, способность к анализу, обобщению, аналогии, сравнению, обеспечивать развитие коммуникативной и функциональной грамотности младшего школьника. Эффективными являются формы и методы проведения уроков.

Групповая работа с младшими школьниками способствует эффективному усвоению новых знаний на основе уже имеющихся, отработке учебных умений. Работа в группах и парах обеспечивает высокую мотивацию детей к познанию нового, развитию коммуникативных навыков, улучшает психологический климат в классе.

Важным аспектом реализации данной программы является создание коллаборативной среды. Этому способствует проведение психологических тренингов, позитивный настрой на каждый урок, развитие взаимопонимания, сплочение классного коллектива на каждом уроке и во внеурочной деятельности.

Учителя 1-х классов отмечают, что:

- ✓ вводные игры, тренинги помогают раскрыть учеников, увидеть их личностные качества, тонкости характера каждого учащегося;
- ✓ рефлексия позволяет учащимся чувствовать себя в классе комфортно, а учителям эффективно планировать свою деятельность;
- ✓ создание проблемных ситуаций, в ходе разрешения которых учащиеся сами формулируют тему и цели урока, помогает оценивать уровень достижения этих целей и их оцениванию.

Критериальное оценивание позволяет:

- ✓ создать условия для самостоятельной работы;
- ✓ сделать процесс оценивания объективным, прозрачным и последовательным;
- ✓ облегчить процесс оценивания прогресса учащихся;
- ✓ обозначить ориентиры для учебного процесса.

Работая по данной программе, учителя отмечают, что воспитательный аспект обучения и формирование духовно-нравственных качеств обучающихся, реализуется более полно.

Еще одним из положительных аспектов данной программы является изучение «сквозных тем», благодаря чему, у учащихся формируется более полное представление об окружающем мире и одновременно формируется языковая компетентность.

Конечно, в реализации обновленного стандарта обучения мы сталкиваемся со многими трудностями.

Несоответствие программы возрастным особенностям учащихся и уровню подготовки.

Программа рассчитана на читающих и пишущих детей. Тогда как младшему школьнику необходимо достаточное время на отработку навыков.

В программе математики есть труднодостижимые цели. При еще неотработанных как следует навыках сложения и вычитания в пределах десятка, уже даётся сложение и вычитание в пределах двадцати, нахождение чётных и нечётных чисел, действия с круглыми десятками.

Вызывает затруднения у учащихся предложенная система работы по обучению этапам исследовательской деятельности, т.к. на такую работу нужно учесть больше времени на уроках, а такой возможности нет.

По познанию мира предполагается изучение тем: «Как появились первые города», в рамках которой должны быть усвоены понятия «Великий Шелковый путь - Жібек жолы» и к нему идет задание: «Узнай, что такое шелк, как его получают», «Найди информацию из разных источников, по каким городам Казахстана проходил великий шелковый путь», «На карту Казахстана наклейте города Великого Шёлкового пути». Ученики 1 класса не имеют понятия о карте Казахстана и могут пользоваться лишь источниками, предоставленными взрослыми.

Наша гимназия апробирует учебники издательств «Алматыкітап», «Атамұра» и НИШ.

Порядок расположения тем в учебниках и учебной программе не всегда соответствуют.

Для достижения поставленных в программе целей, необходимо изучить темы из разных разделов учебника.

Стиль и доступность изложения материала в учебниках иногда не соответствуют возрасту учащихся.

Методические пособия для учителей тоже не всегда соответствуют программе. Наиболее удачными являются пособия издательства «Алматыкітап». В рекомендациях для учителя полное соответствие программе, целям и ожидаемым результатам.

Учебники насыщены лишней информацией, требующей от учителя времени на разъяснение дополнительного материала. Например, в 3 четверти в учебнике математики (урок № 72 «Задачи на нахождение суммы и остатка. Схемы задач») тема основана на географическом материале, даны изображения флагов разных стран. /Россия, Белоруссия, Киргизия и т.д./ Тематические задачи требуют объяснений по страноведению.

Преемственность между дошкольным и младшим школьным образованием.

При поступлении в 1 класс не все дети подготовлены к освоению программы обновленного содержания образования. Программа изначально была задумана как 1+11 и нулевой класс выпал при переходе на новую программу. Дети, пришедшие в 1 класс, не знают названия деревьев, цветов, городов. У них слабо развита мелкая моторика руки, они обучены неверной каллиграфии букв и цифр.

Мы считаем, что эксперимент необходимо продолжить, внести корректировки в учебные программы и составить единый учебник с учетом всех замечаний и пожеланий учителей. Стоит отметить, что для успешного проведения эксперимента необходимо привести в соответствие программу и ресурсное обеспечение. Важным аспектом является подготовка кадров для проведения эксперимента. Учителя 1-х классов обучались в течение года, а учителя-предметники проходили обучение летом, отменив запланированные отпуска. Поэтому необходимо начать обучение учителей будущих первоклассников и пятиклассников уже сейчас.

Reading skills practice: A lost dog

©Mat Wright

Read the poster and then do the exercises to practise your reading skills.

Preparation

Write the animals in the correct groups.

cat	dog	tiger	lion	rabbit	elephant
Pets			Wild animals		

LOST DOG

Sherry
3 years old, male

Help us find our dog. Lost in Central Park near Blue Lake Café on Monday 10th June at 4pm.

€500 Reward for safe return

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

012 6554 7862

1. Check your understanding: true or false

Circle *True* or *False* for these sentences.

1. The dog is lost.	<i>True</i>	<i>False</i>
2. The dog's name is Sherry.	<i>True</i>	<i>False</i>
3. The dog is a female.	<i>True</i>	<i>False</i>
4. The dog was lost on Monday morning.	<i>True</i>	<i>False</i>
5. The dog was lost in Central Park.	<i>True</i>	<i>False</i>
6. There is a reward for finding the dog.	<i>True</i>	<i>False</i>

2. Check your understanding: gap fill

Complete the lost dog report.

LOST DOG REPORT

Dog's name:

Age:

Date dog was lost:

Time dog was lost:

Place dog was lost:

Money offered for finding dog (Euros):

3. Check your understanding: error correction

Correct and write these sentences on the line.

1. The dog is called Berry.	
2. The dog is five years old.	
3. The dog was lost on Tuesday.	
4. Sherry is a female dog.	
5. Sherry was lost on 10 th July.	
6. Sherry was in Central Café.	

Discussion

Do you have any pets?
What pets would you like?

Answers

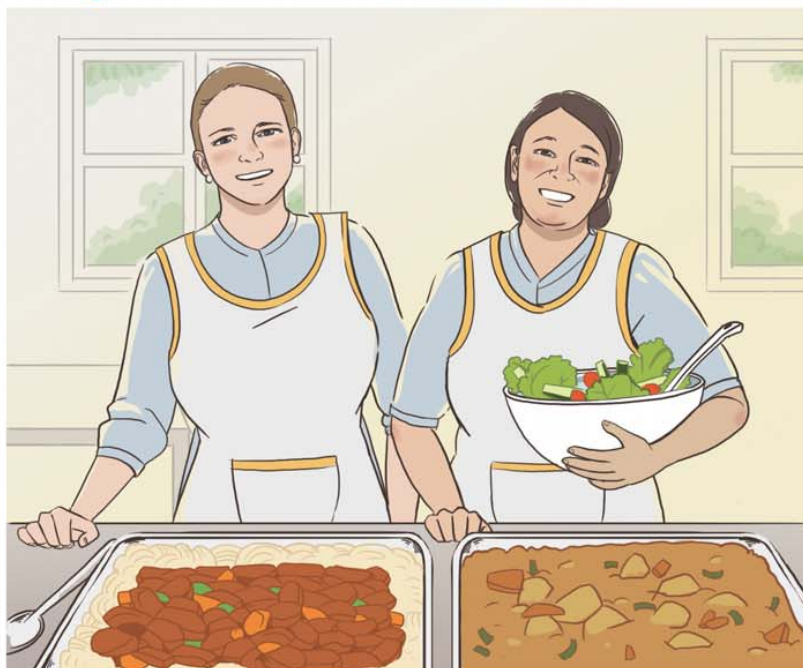
1. Check your understanding: true or false
1. True 2. True 3. False 4. False 5. True 6. True

2. Check your understanding: gap fill
Dog's name: Sherry
Age: 3 / 3 years / 3 years old
Date dog was lost: 10 June / 10th June
Time dog was lost: 4pm
Place dog was lost: Central Park
Money offered for finding dog (Euros): 500

3. Check your understanding: error correction
1. The dog is called Sherry.
2. The dog is three years old.
3. The dog was lost on Monday.
4. Sherry is a male dog.
5. Sherry was lost on 10th June.
6. Sherry was in Central Park.

Pets	Wild animals
cat	lion
dog	elephant
lion	rabbit
rabbit	tiger
tiger	elephant

Chips are down in the war on school dinners

Multiple Choice

Choose the best answer.

1. The article is about:
 - a) food served at schools.
 - b) Jamie Oliver.
 - c) what secondary school students like to eat.
2. The food choices in secondary schools:
 - a) included packed lunch boxes.
 - b) contained high amounts of fat and sugar.
 - c) were designed by Jamie Oliver.
3. School dinners have generally improved because:
 - a) parents resisted Jamie's campaign.
 - b) parents pack lunchboxes.
 - c) a number of steps have been taken to improve the school dinner system.

Linking

The following linking devices all come from the article. Can you put them in the correct place?

- a) More recently,
- b) In the past,
- c) However,
- d) Despite
- e) Either
- f) For example,

Vocabulary

Look in the article to find synonyms (words with similar meanings) for these words. There is one word per paragraph.

- a) select
- b) choosing
- c) opposition
- d) consuming

Word of the day: Campaign

Campaign is both a noun and a verb. The noun *campaign* means an organised programme to change or influence something. A politician may have an election campaign, or a business may have a marketing campaign to advertise their products. Jamie Oliver campaigned to get children eating healthier food. *Campaign* is from French and was used more than 500 years ago to talk about military battles.

Fun Corner

Fill in the letter that matches the number to break the code and find some healthy advice.

1	6	4		2	5	7	1		3	1	8	1	4	6	9	10	1	11

E	M	V	T	O	A	R	G	B	L	S
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Fun Corner: Eat more vegetables.

Vocabulary: a) choose; b) picking; c) resistance; d) eating

Linking: A/E/B/C/C/D/D/E/D/F/A.

Multiple choice: (a); (b); (c)

Multiple Choice: 1a; 2b; 3c)

suojinnos

**For more fun activities to help you learn English
visit www.britishcouncil.org/learnenglish**

Педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының іс-әрекетін ұйымдастыру бойынша нормативтер (регламенттер) фасеттері

Фасет жүйесін Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалының қызметкерлері өңдеді – Қарағанды, 2015 – 277 б.

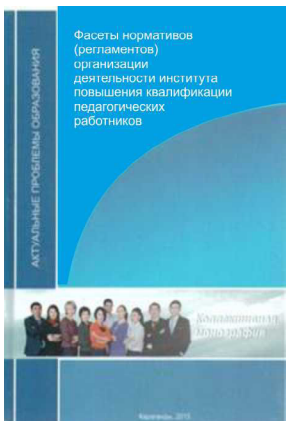
Фасет құжаттары Институттың кадрлық және өндірістік (оқу, зерттеушілік, ғылыми, ақпараттық) қызметін ұйымдастырудағы өзара байланысты, логикалық бірізділікті көрсетеді.

Қарағанды аймағында Институттың ұсынатын білім беру қызметінің сапасын қамтамасыз ету, «Өрлеу» SMART-педагогының қалыптасуы, сондай-ақ «Өрлеу» жүйесінде ұжымның бәсекеге қабілеттілігі мақсатына жету үшін нормативтер (регламенттер) фасетінің жүйесі ПҚ БАИ үш кафедрасы, орталық, 8 бөлімінің қызметін үйлестіру құралы болып

табылады.

Фасет жүйесін Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалының қызметкерлері

9 фасет жүйесіне 66 құжат біріктірілді. Оның 62-сі авторлық болып табылады.

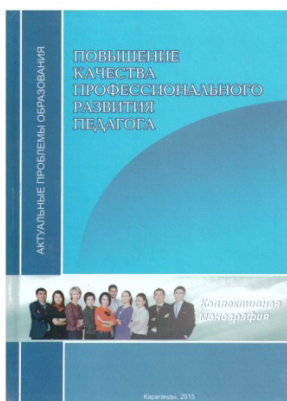
Фасеты нормативов (регламентов) деятельности института повышения педагогических работников организации повышения квалификации

Система фасетов разработана коллективом сотрудников филиала АО «НЦПК «Өрлеу»:-Караганды, 2015. – 287 стр.

Документы фасетов отражают взаимозависимость, логическую последовательность организации кадровой и производственной (учебная, исследовательская, научная, информационная) деятельности Института.

Система фасетов нормативов (регламентов) является инструментом по обеспечению координации деятельности трех кафедр, центра, 8 отделов ИПК ПР для достижения общей цели – обеспечения качества образовательных услуг, предоставляемых Институт в Карагандинском регионе, становления SMART-педагога «Өрлеу» и, тем самым – конкурентоспособности коллектива в системе «Өрлеу».

В систему 9 фасетов объединено 66 документов. Из них 62 являются авторскими.

Повышение качества профессионального развития педагога: Коллективная монография / Под ред. д.п.н. С.Д.Мукановой. – Караганды: Типография «Tengri», 2015. – 232 с.

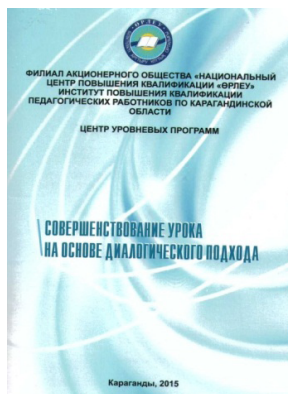
Главной целью модернизации системы повышения квалификации работников образования в Республике Казахстан является создание и эффективное функционирование новой образовательной, научно-исследовательской и информационной среды для развития профессиональной компетентности педагогов. В настоящей монографии рассмотрены приоритетные направления обновления форм и содержания повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области. Издание предназначено для организаторов системы повышения квалификации, ученых, магистрантов, докторантов

и педагогов всех уровней образования.

Базовое сервисы SMART-технологии в системе образования / сост.: Омаров Д.Т., Филинова Н.А.-Караганды

В методическом пособии представлены основные рекомендации по использованию базовых сервисов SMART-технологий, на основе систем «mail» и «google», в учебном процессе организаций образования. Справочник предназначен для работников системы образования, а также будет полезен обучающимся школ и студентам.

Совершенствование урока на основе диалогического подхода: Методические рекомендации / сост.: Бигельдинова Б.Н., Шубакова К.И., Сейтова Н.Ю. Караганда: РИО ИПК и ПР по Карагандинской области, 2015. – 38 с.

Предлагаемые рекомендации подготовлены Центром уровневых программ ФАО «НЦПК» Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области. Содержание рекомендаций содержат теоретические и практические материалы, связанные с использованием диалогического подхода на занятиях, способствующих совершенствованию практики учителей по вовлечению каждого ученика в учебный процесс, развитию критического мышления школьников. Методические рекомендации адресованы тренерам, преподавателям, учителям и специалистам, уделяющим внимание совершенствованию повседневной практики преподавания и обучения школе.

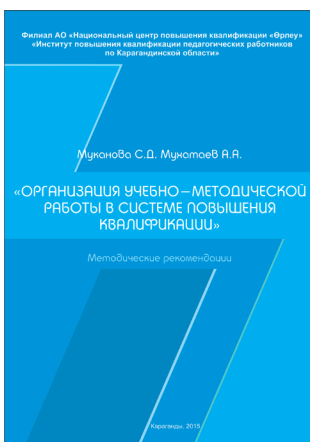
Рефлексивті есептерді жазуға арналған әдістемелік ұсынымдар: тренерлерге арналған құрал. – Қарағанды, 2014-42 бет. құраст. Адамова Ж.Ш., Сүлейменов М.Б.

Ұсынылып отырған құрал деңгейлік курсқа келеген мұғалімдердің алғашқы күннен бастап өз тәжірибесінің өткініне көз жүгіртіп, бүгінгісін зерделеп, соңынан болашақтағы тәжірибені жақсарту туралы ойланып, әрекет етуін сөз етеді. Мұғалімнің өткен тәжірибеге үстіртін сипаттама беруден сыни рефлексия жасау деңгейіне дейін көтерілуінің азды – көпті тренерлік тәжірибесі құралдың өзектілігін негіздеп, оның практикалық маңыздылығын айқындайды. Құрал тренерлер мен мұғалімдерге арналады.

Жұптық, топтық әрекетті ұйымдастырудың әдіс-тәсілдері: әдістемелік ұсынымдар / дайынд.: Ф.А.Ермағанбетова, Ж.Б. Тойынбекова – Қарағанды, 2015. – 40 б.

Әдістемелік құралда жұптық, топтық әрекетті ұйымдастырудың әдіс-тәсілдері туралы таным-түсінікті арттыруға негізделген теориялық негіздер және тәжірибелік іс-әрекет түрлері қамтылған. Сонымен бірге мектеп тәжірибесіндегі бірлескен оқудың маңыздылығын арттыруға бағытталған жұмыс түрлері енгізілді. Әдістемелік құралда жұптық, топтық тәсілдерге негізделген әдістер мектеп тәжірибесіндегі оқыту үдерісіне үлгі ретінде қолдану жолдары қарастырылған. Әдістемелік құрал мектеп мұғалімдеріне, білім саласы мамандарына арналған.

Жұптық, топтық әрекетті ұйымдастырудың әдіс-тәсілдері: әдістемелік ұсынымдар / дайынд.: Ф.А.Ермағанбетова, Ж.Б. Тойынбекова – Қарағанды, 2015. – 40 б.

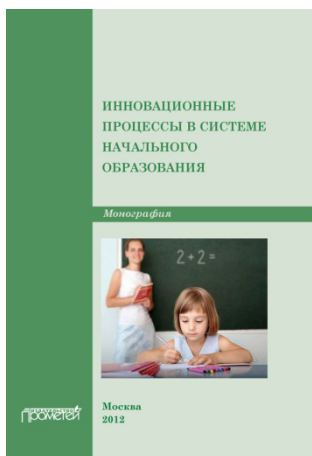
Әдістемелік құралда жұптық, топтық әрекетті ұйымдастырудың әдіс-тәсілдері туралы таным-түсінікті арттыруға негізделген теориялық негіздер және тәжірибелік іс-әрекет түрлері қамтылған. Сонымен бірге мектеп тәжірибесіндегі бірлескен оқудың маңыздылығын арттыруға бағытталған жұмыс түрлері енгізілді. Әдістемелік құралда жұптық, топтық тәсілдерге негізделген әдістер мектеп тәжірибесіндегі оқыту үдерісіне үлгі ретінде қолдану жолдары қарастырылған. Әдістемелік құрал мектеп мұғалімдеріне, білім саласы мамандарына арналған.

Иновационный менеджмент. Учебное пособие. А. Я. Якобсон. Издательство: Омега-Л, 2014 г.

Учебное пособие посвящено иновационному менеджменту — науке об управлении иновационным процессом. В нем рассматривается история иноваций, приводятся результаты иновационной деятельности, особое внимание уделено ее организационным формам. Кроме того, изучаются такие вопросы, как иновационно-инвестиционная деятельность и распространение нововведений.

Для студентов экономических и управленческих специальностей, а также для научных работников и преподавателей.

«Иновационные процессы в системе начального образования. Монография.»: МПГУ, Прометей; Москва; 2012

В книге показаны основные проблемы и тенденции развития высшего педагогического образования в области подготовки учителя начальных классов.

Монография выполнена профессорско преподавательским коллективом кафедры педагогики начального обучения факультета начальных классов Московского педагогического государственного университета. В ней представлены результаты новейших научных исследований в области подготовки современного учителя начальных классов, прошедшие апробацию в процессе научных семинаров, конференций, а также опытно экспериментальной работы.

Книга адресована работникам педагогических вузов и научным работникам.

«Психолого-педагогическая инноватика: личностный аспект: Монография»: Прометей; Москва; 2012

В монографии излагаются теоретико эмпирические результаты исследования структуры психолого педагогической инноватики, проблемы психологической готовности личности к работе в условиях иновационного образовательного пространства, особенности иновационной деятельности, межличностные отношения субъектов иновационного образовательного пространства, основные направления психолого педагогической поддержки педагогов и воспитателей дошкольных образовательных учреждений, включенных в создание и распространение новшеств. Программа формирования компонентов иновационной деятельности, тренинги развития позитивных отношений педагогов к процессу и результату введения

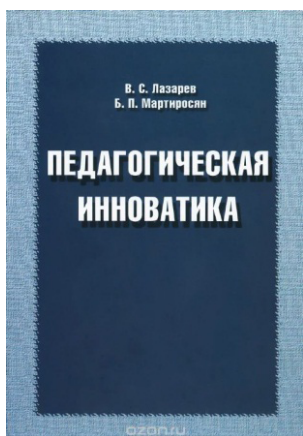
новшеств, а также к участникам иновационного процесса могут использоваться в ходе психологического сопровождения иновационных процессов в образовательных учреждениях.

Инновации в образовании. Учебное пособие. Автор: Георгий Ильин. Издательство: Прометей, 2015

Исследуются исторические и современные проблемы психолого-педагогических наук в сфере образования, не только общего и вузовского, но и дополнительного профессионального и дошкольного. Рассмотрение ведется в аспекте основных инновационных идей образования XX века - непрерывного образования, смены педагогической парадигмы и различия обучения и образования. Особое внимание уделено проективному образованию и его распространению в гуманитарной, естественнонаучной и технической областях. Выделяется история дошкольного образования и гендерного воспитания, проблемы педагогического образования и современной науки в целом, включая создание научно-педагогических школ. Обсуждается проблема личностно-ориентированного учебника жизни.

Учебное пособие предназначено для бакалавров, магистрантов, аспирантов и преподавателей педагогических факультетов.

Педагогическая инноватика. Авторы: В. Лазарев, Б. Мартиросян. Издательство: Багира-2, 2015г

Современный учитель должен уметь развивать свою педагогическую деятельность и участвовать в развитии образовательной системы своей школы.

Основная задача учебника - ввести будущих учителей в область научного знания, называемая "Педагогическая инноватика", и дать им знания и методы, необходимые для эффективного участия в инновационной деятельности. Учебник состоит из двух частей и одиннадцати глав.

Первая часть, включающая четыре главы, посвящена изложению истории становления и общих основ "Педагогической инноватики".

Во второй части учебника рассмотрены факторы, обуславливающие возрастающую сложность достижения школой равновесия со средой своего существования, рассмотрены стили адаптации школ к изменяющейся среде, описаны типы новшеств, внедряемых в школах России.

Электронная книга: Как создавать инновации. Авторы: Лайза Гандри, Чарльз Пратер

Переводчик: Дмитрий Хомутский. Правообладатель: СОЛОН-Пресс, 2013 серии: Библиотека создания инноваций

Эта книга знакомит с полезными техниками и методиками, которые помогут встроить креативность и инновационность в каждодневные бизнес-процессы, оживить творческий потенциал вашей компании и выработать новый, инновационный стиль управления.

Книга может быть рекомендована для руководителей и топ-менеджеров компаний любой отраслевой направленности, предпринимателей и владельцев бизнеса, специалистов по корпоративному управлению, бизнес-аналитиков, менеджеров по развитию бизнеса и инновационных менеджеров, а также будет полезна для слушателей программ MBA и студентов, получающих бизнес-образование.

Инновационные направления в развитии системы воспитания. Методическое пособие / В.П. Сергеева, Б.А. Кирмасов, Л.С. Подымова, Г.В. Сороковых и др.; под ред. В.П. Сергеевой. — М.: УЦ «Перспектива», 2012. - 248 с.

В данном научно-методическом пособии раскрывается сущность инновационных направлений в развитии системы воспитания, которые призваны усилить воспитательный потенциал образовательных учреждений и обеспечить успешность социализации молодежи. Теоретический анализ проблем сочетается с практическими рекомендациями для педагогов.

Содержание данного пособия рекомендовано директорам образовательных учреждений, заместителям директора образовательного учреждения по учебной, социальной и воспитательной работе, классным руководителям, педагогам-воспитателям, социальным педагогам, старшим вожатым и всем педагогам-исследователям проблем воспитания в современном образовательном учреждении, слушателям курсов повышения квалификации.

Иванов Д.А. Экспертиза экспериментальной и инновационной деятельности в образовании. — М.: Издательство УЦ «Перспектива», 2011. — 56 с.

Брошюра содержит авторский взгляд на такое сложное понятие, каким является экспертная деятельность в образовании. Кто такой эксперт в образовании? В чем заключается его профессионализм, его роль, позиция? В тоже время в брошюре определяется содержание таких понятий как экспериментальная и инновационная деятельность в образовании.

Брошюра может быть полезна не только директорам школ, их заместителям, работникам органов управления образованием, которым необходимо проводить экспертизу педагогической деятельности (в том числе и экспериментальной), определяя ее направленность на те или иные образовательные результаты, но и самим учителям, а также слушателям курсов повышения квалификации и переподготовки.

Цирульников А.М., Русаков А.С., Эпштейн М.М. Инновационные комплексы в сфере образования: рекомендации по созданию и управлению. Взаимодействие исследовательских групп и профессионально-педагогических сообществ, образовательных учреждений и органов управления по вопросам модернизации образования. — СПб: Агентство образовательного сотрудничества. - М: Издатель А. М. Кушнир, 2009. — 224 с.

Практика работы многих педагогов на основе инновационных подходов показала, как различными способами могут быть решены не только ключевые проблемы в области качественного для всех детей дошкольного и начального школьного образования, но и основные проблемы в области образования подростков.

Однако необходима системная организационная поддержка тех педагогов, исследователей, методистов, которые реализуют и развивают лучшие педагогические практики, обеспечивающие успешное образование для всех детей.

Представленная в книге модель инновационных комплексов в сфере образования рассматривается в качестве оптимального механизма обеспечения конкретных инновационных педагогических практик на федеральном, региональном или местном уровне через взаимодействие причастных к данной практике учёных, педагогов, управленцев, образовательных и исследовательских учреждений.

Управление инновациями в образовательной организации. Кейс успешного руководителя. Управление через проектирование. Деятельность проектной команды. Эффективные технологии управления инновациями / авт.-сост. Н. М. Борытко, О. Л. Иванова, Е. И. Фастова ; науч. ред. И. В. Власюк. – Волгоград: Учитель, 2015. – 161 с.

В комплекте (книга + диск) представлены стили управления; предложен анализ педагогической логики как гибкого подхода к управлению реализацией инновационного проекта; показан механизм и опыт становления проектной команды; охарактеризованы эффективные технологии управления инновациями (модерация как технология управления, Форсайт – оргдеятельностная игра выбора стратегического направления инновационного развития, метод Уолта

Диснея как прогнозирование результатов будущего проекта, метод Дельфи, PEST-анализ, SWO Г-анализ, POEMS-анализ, метод SCRUM, дорожное картирование, дерево целей).

В диске содержится мультимедийный материал «Управленческий аспект работы с персоналом (с позиции антикризисного менеджмента)», методические материалы и диагностики.

Адресован руководителям и педагогам образовательных организаций, специалистам органов, осуществляющих управление в сфере образования, преподавателям организаций среднего, высшего и дополнительного профессионального образования, научным руководителям.

Культурно-образовательная среда школы: открытие новых смыслов. Разработка и реализация инновационного проекта, экспертиза инновационной деятельности. Методический инструментальный в электронном приложении / Е. И. Фастова, О. Л. Иванова, Л. Н. Бобровская ; науч. ред. д-р пед. наук И. В. Власюк. – Волгоград : Учитель, 2015. – 88 с. (Формат А4)

Комплект (книга + диск) раскрывает основания и смыслы инновационной деятельности, включает методические рекомендации по разработке содержания и дорожной карты реализации инновационного проекта на примере проекта «Культурно-образовательная среда становления социогуманитарной компетентности подростка в общеобразовательной организации: открытие новых смыслов»; представлены сетевые формы

организации инновационной деятельности; обозначены критерии экспертизы деятельности сетевой региональной инновационной площадки и её результатов. В приложении дан тезаурус основных понятий и терминов инновационного проекта.

В диске представлены содержание и дорожная карта инновационного проекта, программа и материалы проведения творческих мастерских инновационного развития, проектных оргдеятельностных семинаров для управленческой команды и участников проектной деятельности.

Адресован руководителям и педагогам образовательных организаций, специалистам органов, осуществляющих управление в сфере образования, преподавателям организаций высшего и дополнительного профессионального образования, научным руководителям и консультантам региональных и федеральных инновационных площадок

Аймагамбетова Динара Канатовна	Қарағанды облыстық мамандандырылған «Дарын» мектеп-интернаты КММ, қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі
Асқарбек Құсайынов	"Педагогикалық ғылымдар академиясы" қоғамдық ұйымы, "Педагогикалық ғылымдар академиясы" қоғамдық ұйымының төрағасы. ҚР Мемлекеттік сыйлығының лауреты, академик, п.ғ.д., профессор
Абзалбек Лаура Сапаровна	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы, ф.ғ. магистрі
Жанкуатова Кулпаш Даукесқызы	Қарағанды облысы, Нұра ауданы, Киевка №2 жалпы орта білім беретін қазақ мектебі, Мектеп директоры
Жусупова Айман Кажикеновна	КГУ «Общеобразовательная средняя школа №24 города Темиртау» акимата города Темиртау, учитель биологии высшей категории высшего уровня квалификации
Жетписбаева Мейрамгүл Асылбекқызы	Е.А. Букетов атындағы ҚарМУ І.А. Мейрамов атындағы орыс тілі және әдебиет әдістемесі және тәжірибесі кафедрасының доценті, ф.ғ.к.
Караева Ботагоз Мухамбетовна	«Өрлеу» БАҰО» АҚ Маңғыстау облысы ПҚ БАИ Жаратылыстану-ғылыми (гуманитарлық) пәндерді оқытудың инновациялық технологиялары мен әдістері кафедрасының аға оқытушысы
Кузнецова Светлана Викторовна	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Ақмола облысы бойынша ПҚ БАИ Мектепке дейінгі тәрбие және бастауыш білім беру кафедрасының аға оқытушысы, п.ғ.к.
Куанышбекова Гульнар Ермековна	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Кушнир Марина Петровна	п.ғ.к., «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және бастауыш білім беру кафедрасының меңгерушісі
Мамерханова Жанат Мұхамедханқызы	п.ғ.к., «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ Деңгейлік бағдарламалар орталығы тренері
Мукушева Меруерт Алтынбековна	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы, ф.ғ. магистрі
Мухтаров Аманғали Хамидоллаұлы	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы, Алматы облысы бойынша ПҚ БАИ «Басқару және білім сапасы» кафедрасының меңгерушісі. Филология ғылымдарының кандидаты
Муканова Саулеш Димкешевна	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ директоры, п.ғ.д., профессор
Мукашева Баглан Жумағалиевна	Е.А. Букетов атындағы ҚарМУ-нің магистранты
Моисеева Людмила Владимировна	Орал мемлекеттік педагогикалық университеті Бастауыш сыныптарда жаратылыстану және оқыту әдісі кафедрасының меңгерушісі, п.ғ.д., профессор
Оспанова Баянда Рамазанқызы	Абай атындағы ҚазҰПУ, Әдебиеттану және тіл білімі ҒЗИ-дың бас ғылыми қызметкері, ф.ғ.к.
Сулейменов Муратбек Балтинович	«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ Тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Фролов Константин Викторович	Қарағанды облысы білім басқармасының «Дамуы шектелген балаларға арналған облыстық № 5 арнайы мектеп-интернаты» КММ, мұғалім-дефектолог, еңбекке баулу мұғалімі

Аймагамбетова Динара Канатовна	Карагандинская областная специализированная школа – интернат «Дарын», учитель казахского языка и литературы
Асқарбек Құсайынов	Общественная организация «Академия Педагогических Наук Казахстана», Президент Академии Педагогических Наук Казахстана, д. п. н., профессор, лауреат Государственной премии РК.
Абзалбек Лаура Сапаровна	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности, магистрант ф.н. Филиал АО "НЦПК "Өрлеу" ИПК ПР по Карагандинской области
Жанкуатова Кулпаш Даукесқызы	Общеобразовательная средняя школа №2 села Киевка Нуринаского района, Карагандинской области, директор школы
Жусупова Айман Кажикеновна	учитель биологии высшей категории высшего уровня квалификации, КГУ «Общеобразовательная средняя школа №24 города Темиртау» акимата города Темиртау
Жетписбаева Мейрамгүл Асылбекқызы	к.ф.н, доцент кафедры методики и практики русского языка и литературы им.Г.А.Мейрамова КарГУ им.Е.А.Букетова
Караева Ботагоз Мухамбетовна	Старший преподаватель кафедры инновационных технологий и методов обучения естественнонаучных (гуманитарных) дисциплин Филиал АО "НЦПК "Өрлеу" ИПК ПР по Мангистауской области
Кузнецова Светлана Викторовна	Старший преподаватель кафедры дошкольного воспитания и начального обучения, к.п.н. Филиал АО "НЦПК "Өрлеу" ИПК ПР по Карагандинской области
Куанышбекова Гульнар Ермековна	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности, Филиал АО "НЦПК "Өрлеу" ИПК ПР по Карагандинской области
Кушнир Марина Петровна	к.п.н., заведующая кафедрой дошкольного воспитания и начального обучения филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Мамерханова Жанат Мұхамедханқызы	к.п.н., тренер Центра уровневых программ филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Мукушева Меруерт Алтынбековна	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности, магистрант ф.н. Филиал АО "НЦПК "Өрлеу" ИПК ПР по Карагандинской области
Мухтаров Аманғали Хамидоллаұлы	Заведующий кафедрой «УиКО», к.ф.н., Филиал АО "НЦПК "Өрлеу" ИПК ПР по Алматинской области
Муканова Саулеш Димкешевна	Директор филиала АО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области, д.п.н., профессор.
Мукашева Баглан Жумағалиевна	магистрант КарГУ им.Е.А.Букетова
Моисеева Людмила Владимировна	Заведующая кафедрой естествознания и методики его преподавания в начальных классах, д.п.н., профессор, Уральский государственный педагогический университет
Оспанова Баянда Рамазанқызы	Старший научный сотрудник НИИ Литературоведения и языкознания, к.ф.н., КазНПУ им. Абая
Сулейменов Муратбек Балтинович	Старший преподаватель кафедры воспитания и социализации личности, Филиал АО "НЦПК "Өрлеу" ИПК ПР по Карагандинской области
Фролов Константин Викторович	Учитель – дефектолог, учитель трудового обучения, КГУ «Областная специальная школа-интернат № 5 для детей с ограниченными возможностями в развитии» Управления образования Карагандинской области